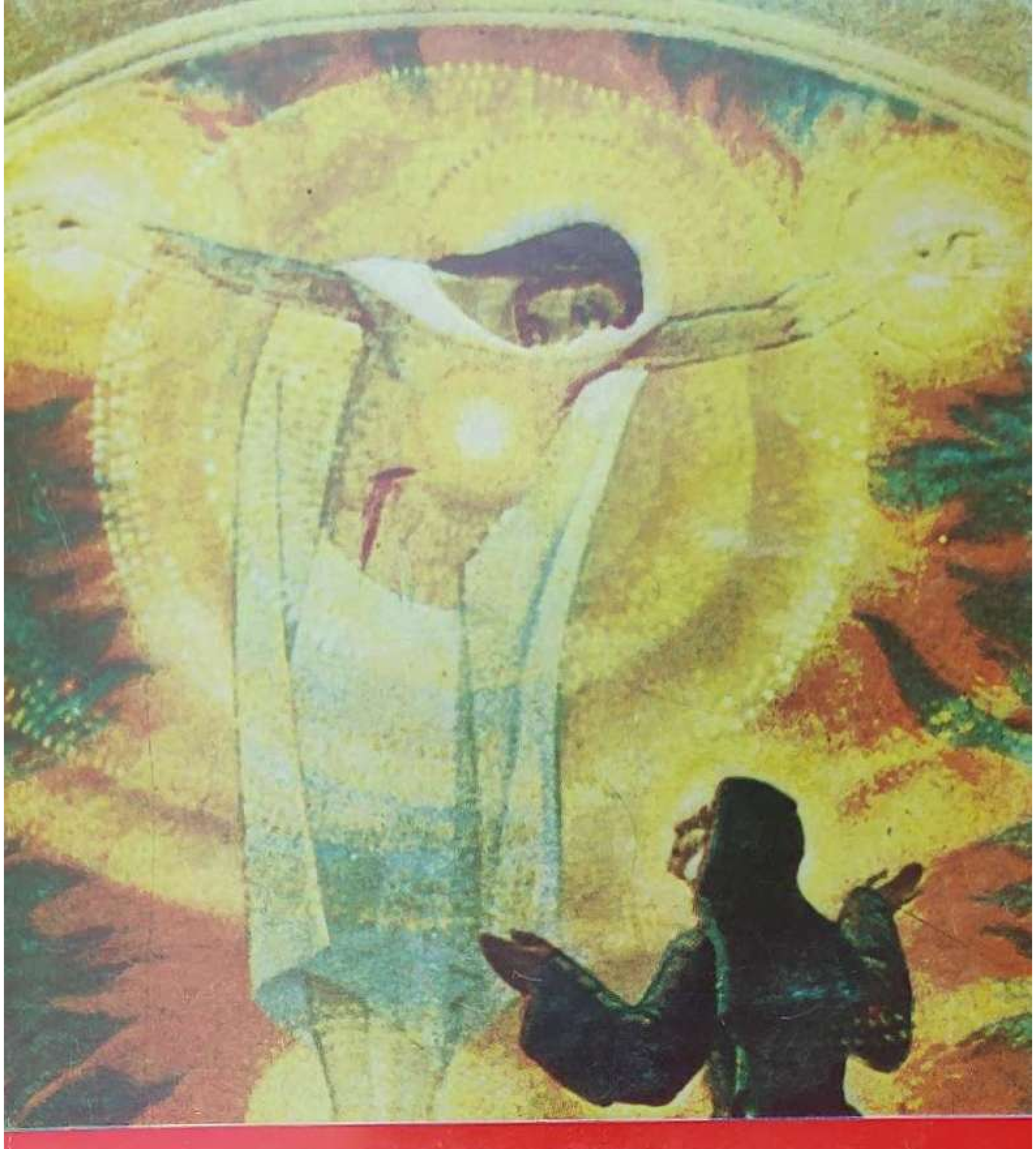

Jean Ladame

SRCE ISUSOVO

U SUVREMENOM SVIJETU

KATOLIČKA KNJIŽNICA
„Dr. Ivan Merz"
ZAGREB

Jean Ladame

SRCE ISUSOVO U SUVREMENOM SVIJETU

(S francuskog preveo Filip Mašić)

Zagreb, 1975.

Naslov originala:

Jean Ladame

Ce Coeur si passionné...

L'esprit véritable d'un culte

Éditions Saint-Paul, Paris-Fribourg

S dopuštenjem redovničkih i crkvenih poglavara

Lektura i redakcija: Dr Slavko Šarić

Slika na omotu: Slika (detalj) na glavnom oltaru u kapelici ukazanja u Paray-le-Monialu

Izdao i odgovara: Filip Mašić, Zagreb, Palmotićeva 33

Tisak. IBG — Tiskara »Zagreb«, Zagreb, Preradovićeva ul. 21

»Gle ovo Srce ...«

Od Duhova 1973. pa sve do Božića 1975. godine nalazimo se u Svetoj godini. Nakana je sv. Oca za Svetu godinu posebno odabrana. Papa želi da u tom blagoslovljenom vremenu cijela Crkva poput Djevice Marije razmišlja u svom srcu (Lk 2,19) o velikim događajima i o tajnama spasenja. Treba otvorenim srcem stati pred veliku stvarnost Boga Stvoritelja. U spasiteljskoj ljubavi Isusa Krista nužno je ponovno razmisliti svoj život.

Obraćenje, obnova, pomirenje! Uvjereni smo da to znači povratak k Božjem Srcu. I Srce Bogočovjeka stoji pred očima duše i savjesti kao znak i izvor spasenja. Uvjereni smo da će obnovljeno štovanje Srca Isusova biti plodno sredstvo iskrene duhovne obnove. Ono nije neka površna sladunjava pobožnost, nego je ulaženje u najdublje dubine Isusove Bogočovječje stvarnosti i tajne. U Kristovom Srcu Bog se najbliskije i najljudskije objavljuje kao ljubav. Ljubav je Božji život.

Ta spasiteljska ljubav Božja stalno lebdi nad obzorjem ljudske povijesti u znaku Srca otvorenog vojnikovim kopljem (Iv 19,34). Biblijski uzeto srce znači najunutrašnjiji život čovjeka i u tim dubinama ostvaruje se duhovno-moralno biće čovjeka. Zato mnogo kažemo o čovjeku kad kažemo: to je čovjek dobra srca ili taj čovjek nema srca.

Znak i simbol srca označuje nam neizrecivo bogatstvo Isusa Krista, bogočovječje dubine u kojima neprestano ključa neiscrpiva ljubav prema na-

ma. Spoznati tu stvarnost, tu istinu, ne znači li to raspoložiti vlastito srce da želi oproštenje? U nebrojenim je dušama objava Srca otvorila dolazak Božjeg Kraljevstva kroz iskreno obraćenje.

Činjenica je da se proslava Svete godine poklapa s proslavom 300. obljetnice ukazanja Isusova redovnici Margareti Alacoque u samostanu od Pohođenja u Paray-le-Monialu. Isus je toj redovnici govorio o blagu i tajni svoga Srca. Te su se Gospodinove objave zbile u gg. 1673., 1674. i 1675.

Istina, to su privatne objave. Ali Bog se ne igra ni privatnim objavama. I one su znak Božje prisutnosti, brige i ljubavi prema čovjeku. Isus Krist je živ i prisutan u Crkvi, pa ako nam progovori i načinom privatnih objava, nije li s naše strane znak pažnje, poštovanja i ljubavi, ako potrebnom ozbiljnošću i o takvim porukama razmišljamo u svom srcu? Dakako, Crkva ima pravo i dužnost da to ispita, pa kad se uvjeri da se u takvoj karizmi zaista očituje Bog, vjernici neće na laku ruku mimoići takve poruke Božje.

Božja ljubav i Božja mudrost imaju mnogo načina da nam progovore za naše dobro. Dok su ljudske zablude dugoročno pripremale apostaziju ljudi od Boga i postale klijalište jedne civilizacije bez srca u osobnim i međunarodnim odnosima, Isus Krist objavljuje svoje Srce kao utočište za Crkvu i svijet.

Deseci milijuna okrutnom bezdušnošću smrskanih ljudskih života u dvadesetom stoljeću dovoljno dokazuju kamo srlja čovječanstvo kad ljudi, pogotovo odgovorni, budu bez srca. Ljudskom srcu potrebno je Srce!

U prvoj *objavi od 27. prosinca 1673. Krist govori: »Moje božansko Srce tako je raspaljeno ljubavlju prema ljudima ... I ono im se objavljuje da bi ih obogatilo svojim dragocjenim blagom koje ti otkrivam, a koje sadržava milosti posvećenja i spasenja, tako potrebne da bi ih izvuklo iz ponora propasti«.*

Tim riječima Isus nam želi ponovno dozvati u pamet i naglasiti veliku istinu Objave: »Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni«. (Iv 3,16)

Cijela Božja Objava dokazuje nam tu istinu da Bog ljubi čovjeka i želi njegovo vremenito i vječno spasenje. Nisu li utjelovljenje Sina Božjega i smrt na križu najuvjerljiviji govor te ljubavi? »Veće ljubavi nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje« (Iv 15,13). Štovati Isusovo Srce znači vjerovati toj ljubavi. Vjerovati pak toj ljubavi znači naći siguran put do oproštenja, do pomirenja s Bogom i ljudima.

Zar nije potrebno suvremenom čovjeku ponovno govoriti o Srcu, kad on u mnogim odnosima doživljava tvrdoću bez srca, a u vlastitoj savjesti nosi teret svoje grešnosti?

»Doista, on je naš Mir ... I dođe da navijesti mir vama daleko i mir onim blizu, jer po njemu jedni i drugi u jednome Duhu imamo pristup Ocu« (Ef 2,14 ... 18).

U Isusovom Srcu ostvariv je put pomirenja Svetoga Boga s grešnim čovjekom.

U drugoj objavi *u lipnju 1674. Gospodin saopćuje poniznoj Margareti jednu intimnu želju svoga*

Srca. Sjetimo se Isusove tjeskobe u Getsemaniju! Grijeh i mržnja pripremaju mu smrt. Neprijatelji će ga skoro okružiti da ga povedu križnim putem. Ljudski je drhtao pred tom patnjom, koja će za mnoge ipak biti uzaludna. Ljudski je želio da ne bude sam; da se uz njega nađu prijatelji. »Duša mi je na smrt žalosna. Ostanite ovdje i bdijte sa mnom!« (Mt 26,38). »Tako, ne mogoste jednu uru probdjeti sa mnom?« (Mt 26,40).

Objavom u lipnju 1674. Isus želi u srcu vjernika probuditi raspoloženje zadovoljštine za uvrede kojima grešnici svojim grijesima preziru njegovu ljubav te svojim neprijateljstvom i mržnjom produžuju getsemansku noć i veliki petak. Ako se trajno očituju toliki njegovi neprijatelji svojim životom, jer »žive kao neprijatelji Isusova križa«, Isus želi da se očituje i prijateljima, koji ga ne ostavljaju sama. Izraz te pažnje, tog dubokog prijateljskog suosjećanja s Isusom jest pobožnost prvih petaka u mjesecu po izričitoj Isusovoj želji. Neke smeta taj broj, ali za nas, koji živimo u vremenu, i ta vremenska znakovitost ima svoj smisao. Božja se pedagogija prilagođuje nama. Ustrajati u takvoj vježbi kroz devet mjeseci ne znači li to sazrijevati za trajni euharistijski život? Za ono vrijeme kad je i svetim dušama bila teško pristupačna sv. pričest, ova Isusova želja je božanski pedagoški potez da u Crkvi odgaja glad za Euharistijom. Još iz djetinjstva znam što je ta pobožnost značila za preporod obitelji, za vjerski život župe, za moj osobni vjerski život. Podcijeniti to sredstvo euharistijskog odgoja znači zaista ne razumjeti Božje nakane.

Isus je izrazio, također, želju da se uoči prvog petka, po mogućnosti u noći od četvrtka na petak, obavlja pobožnost svete ure. Tom se pobožnošću prijateljske duše odazivaju pozivu: Bdijte sa mnom!

Plemenita srca osjete to duboko i žele biti s Isusom kao prijatelji. U njegovu ljubav ulijevaju svoju ljubav moleći za grešnike, za neprijatelje. Nije li ta naša današnja zadovoljština za današnje grijehe svijeta bila utjeha Isusovu Srcu u onoj tjeskobnoj getsemanskoj noći?

One vjerne duše koje ozbiljno shvate i vrše te pobožnosti nužno sazrijevaju u svojoj vjeri i ljubavi i to u njima produbljuje savjesnost u dnevnim dužnostima; to u njima odgaja spasiteljsku ljubav da im je sve više stalo da svojom molitvom, pokorom, kao izrazom ljubavi, s Isusom sudjeluju u spasavanju ljudi.

A grijeh je uvijek grijeh: poniženje čovjeka, razaranje čovjeka, ali i teška uvreda Boga koji je Ljubav (I Iv 4,16). Cijela Biblija je krik Božji protiv grijeha kojim se čovjek ludo trga od Ljubavi, raskida Savez s Bogom i zaveden lažnom korišću silazi na put svoje nesreće. Najveća laž kojom »ubojica ljudi od početka« vara ljude jest zabluda da grijeha nema. A iz grijeha izviru mnoge nesreće ljudi, obitelji, svijeta.

Pobožnost prema Isusovu Srcu odgaja u nama pravo shvaćanje stvarnosti grijeha, odvratnost prema grijehu, ali zato i iskrenu ljubav i brigu za one koji su grijehom razoreni.

U trećoj objavi, opet u lipnju 1675., Isus govori sv. Margareti: »Gle ovo Srce koje je toliko lju-

bilo ljude da nije ničim štedjelo sve do iscrpljenosti kako bi im zasvjedočilo svoju ljubav, a kao uzvrat od većine njih prima nezahvalnost, nepoštovanje, svetogrđe, hladnoću i prezir u ovome Sakramentu ljubavi. Stoga tražim da u petak po tijelovskoj osmini bude posebna svetkovina za čašćenje moga Srca i da se na taj dan primi naknadna pričest i izvrši otprošnja kao zadovoljština za grijehe«.

Tom objavom Isus traži blagdan svoga Srca. To je dan osobite zadovoljštine za ljudske grijehe, osobito za nemar, hladnoću i svetogrđa prema sakramentu ljubavi, Euharistiji. Kako je taj sakramenat u središtu kršćanskog života, to pobuđivanje smisla za nj, poštovanja i ljubavi prema njemu nužno opet dovodi do duhovne obnove. Svaka pak duhovna obnova, da bi bila trajna, mora se hraniti Euharistijom. Koncilska obnova stavila nam je Euharistiju kao žrtvu, gozbu i trajnu prisutnost u središte crkvenog života. I zato Pavao VI. u pismu južnoameričkim biskupima sakupljenima na euharistijski kongres u Quitu veže pobožnost Srcu Isusovu s euharistijskom pobožnošću.

Ne susrećemo li se u pokoncilskom razdoblju s nekim protuslovljem u štovanju Euharistije? Koncil je Euharistiju stavio u središte crkvenog života, a ipak osjetno opada štovanje Euharistije kao sakramenta stvarne Prisutnosti. Adoracija kao izraz štovanja i ispovijedanja vjere i ljubavi sve se više napušta, omalovažuju je čak i oni koji bi morali već svojim pozivom svjedočiti zahvalnost za tu Prisutnost. Umanjuje se osjetljivost za čistoću savjesti kojom treba pristupati pričesti,

a time se povećava i neosjetljivost čak za svetogrđa. Koncil je osobitom ljubavlju otkrio Tajnu Isusa Krista Uskrsnuloga da bi bio živo središte žive Crkve. Nije li to baš poniranje u Tajnu Isusova Srca? Zašto je onda pobožnost prema tom Srcu počela venuti? Teološkim produbljenjem i proživljenom praksom treba je ponovo dovesti do rascvata i vidjet ćemo učinke Isusovih obećanja.

Sveta godina neka bude poziv da obnovimo i probudimo pobožnost prema Isusovu Srcu. Nije ono bilo slučajno otvoreno vojnikovim kopljem. Ono je izvor spasenja i posvećenja. To je Srce izvor Crkve, sakramenata, nepresušive struje ljubavi koja nas oslobađa, posvećuje, obogaćuje novim, božanskim životom.

Prihvatimo milosna sredstva koja nam nudi Ljubav! Ozbiljno shvatimo Isusove želje, žalbe i ponude!

Ne bismo li mogli i na suvremeni naraštaj primijeniti Božju tužbu proroku Ezekijelu: »Sine čovječji! Ti ljudi nose kumire u srcu i upiru oči u ono što ih na grijeh potiče« (Ez 14,3). Objavimo im Srce Božje da se od kumira vrate Bogu živomu!

Oživimo posvetu obitelji Srcu Isusovu! Otkupitelj u središtu obitelji bit će njezin Spasitelj. Obnove obitelji nema bez božanskih energija koje izviru samo iz Kristova Srca. Ne štedimo se u promicanju štovanja Isusova Srca i vidjet ćemo da nismo sami u svojim apostolskim nastojanjima. On će biti s nama. Bez njega ne možemo ništa učiniti u čudesnom poslu spasenja.

Sveta godina i proslava poruke iz Paray-le-Monniala idu vremenski zajedno. Nije li i to znak vremena? Otvorimo srce poruci: »Gle ovo Srce koje je toliko ljubilo ljude . . . !«

U Zagrebu, na blagdan sv. Nikole Tavelića, 14. studena 1974.

nadbiskup zagrebački

Predgovor

Zanimanje s kojim sam čitao ovu knjigu sa željom da ga i drugi sa mnom dijeli potječe djelomično odatle što je autor htio pokazati teološku i antropološku dimenziju štovanja Srca Isusova. Daleko od toga da bi se ograničio na neku apologetiku, koja bi išla za tim da se prihvati »pobožnost« za koju se danas malo ljudi zanima — a i sama ta riječ je odbojna, po o. Ladame ima pravo što to ističe — pisac je želio pokazati kako je pobožnost prema Srcu Isusovu jasno upisana u Evanđelju kao i u tumačenju koje daje teologija o Otkupljenju i Euharistiji. Ne radi se više o perifernoj, uskoj »pobožnosti«, o nekom pobožnom egocentrizmu, nego o zahtjevu koji je sadržan u našoj vjeri u Gospodina i Spasitelja Isusa Krista zajedno sa socijalnim i eklezijalnim posljedicama koje nužno slijede. Način na koji je pobožnost prema Srcu Isusovu prikazivana i proživljavana u XIX. stoljeću uza svu iskrenost i istinske duhovne plodove zahtijeva da bismo je proširili i razvili. Otac Ladame to kaže i ne boji se naglasiti što to valja promijeniti u smislu smjernica II. vatikanskog sabora i u smislu biblijske perspektive kojoj smo, srećom, otvoreni. Traži se to ne samo s obzirom na samo prikazivanje nego i neke teološke poglede, koji nisu baš eklezijalni.

Čitanje ovih gorljivih i bogatih stranica potiče me na razmišljanje o *aktuelnosti* onoga što se u nedostatku boljeg izraza mora nazvati »pobožnost«

Srcu Isusovu. Šteta je što se u današnjem hotimično nerovoznom previranju češće ne približuje ono što nazivaju ljudi našega vremena, osobito »siromasi« i oskudni, i ono što im Gospodin nudi dajući im svoje Srce.

Jer, na koncu, o čemu se drugom radi nego o božanskoj ljubavi, očitovanoj ljudskim »srcem«, istinski podarenoj ljudskim jadima i patnjama, ponuđenoj jadnim ljudima našega vremena kao i onima svim stoljeća. Dosta je to često rečeno i analizirano: naša gradska civilizacija osamljuje i »atomizira«; ljude stišće jednog do drugoga, tjera naprijed, gura u ritmu rada i uvjeta života, koji idu za tim da ih svedu na apstrakcije numerirane u registrima. Moderan čovjek traži da bude »priznat« osobno, a ne samo administrativno. Konačno, modernu je čovjeku potrebna prava ljubav koja vodi računa o njegovoj osobnosti. Znati da ga Bog ljubi ljudski i ljudskim srcem, ta zar to nije »objava« koju čeka, želi, kojoj se nada, a da pravo ne zna gdje da je nađe, svaki onaj s kojim se susrećemo na ulici, guramo u modernim vozilima, s kojim postupamo administrativno? Ne radi se o tome da mu razlažemo apstraktnu teoriju, ne bi joj shvatio važnost, a, uostalom, teorijama je prezasićen u novinama i na TV. Nego, naprotiv, radi se o tome da bismo mu dali odgovor na tjeskobno pitanje što ga je već nekoć na ratištu kod Verduna neki vojnik na samrti teško dišući upravio svećeniku: »Je li istina da postoji jedan Bog i da me on ljubi?« Odgovor se nalazi u Srcu otvorenu kopljem koje je toliko ljubilo ljude i koje hoće trajno čekati na njih sve do kraja vremena...

»Svjetovne znanosti«, na koje o. Ladame svraća pozornost s Pavlom VI., traže, također, Srce sposobno da ljude ljubi. Moderna psihologija, duboko obilježena freudizmom, pripravlja, na svoj način, doček na koji nas poziva milost da ga priredimo ljubavi Gospodinovoj, očitovanoj po njegovu Srcu. Psihologija to čini u toj mjeri ukoliko budi i istančava pažnju čovjeka na samoga sebe, čiji se nemir i tjeskoba ne mogu izliječiti drugačije osim prihvaćanjem da ga Bog ljubi onakva kakav doista jest. Nije dosta (pa i kad bi bilo potrebno, kao što slijedi iz razmišljanja o. Ladamea) iz psihologije posuditi obavijesti i upozorenja protiv izraza koji loše pristaju modernom mentalitetu. Treba, također, priznati da psihologija ogolićuje čovjeka, zabranjuje mu iluzije i lažnu sigurnost, sili ga da se promatra onakav kakav jest sa svim svojim instinktivnim porivima i »kompleksima«... te ga tako, bez obrane, izručuje milosrdnoj ljubavi, ako je ponizan pa joj se utječe. Srce Isusovo ljubi siromahe, bolesnike, grešnike, prima ih i za njih čuva svoju posebnu naklonost. Samim tim čini ih sposobnima da se sami stave pod pogled njegova milosrđa. U tom svjetlu postaje »naknada«, kao što je sretno rečeno, »zahvalnošću prema nekome koji nas je razumio i u samoj našoj bijedi. To je slaba ljubav koja nastoji da se bez prestanka uzdiže da bi doprla do velike ljubavi koja se pokazuje milosrđem« (str. 166.).

Velika je zasluga ove knjige što će, možda, raspršiti uvriježeni nesporazum po kome kao da se kršćanstvo — koje obraća pozornost na čovjeka, na njegove nade i radosti, njegove žalosti i tjeskobe,

na njegove ljudske i socijalne probleme — suprotstavlja štovanju Gospodina patnika, koje silnim bičem udara po pastoralnom nastojanju našega vremena. »Crkva se okrenula k čovjeku«, veli Pavao VI. s obzirom na konstituciju »*Gaudium et spes — Radost i nada*«. Pa zar nije onda normalno što mu predstavlja »savršenog Čovjeka koji je u Adamovu potomstvu obnovio božansku sličnost«, što mu predstavlja Isusa Krista i što u Isusu Kristu Crkva pokazuje »Srce koje je ljude toliko ljubilo«? Današnjem je čovjeku, prije svega, potrebna nada i ljubav.

»Srce Isusovo odgovor je što ga Bog pruža tjeskobnom očekivanju čovječanstva«. To želi reći kardinal Wyszynski kad piše: »Štovanje Presvetog Srca nudi svijetu na umoru ono što mu je najpotrebnije: objavljuje mu Boga milosrđa« (str. 174.).

U ovoj svetoj godini izmirenja, kad nas Sv. Otac poziva na rad oko socijalnog napretka i oko borbe protiv nepravde, gladi i nejednakosti među narodima, oko vlastitog obraćenja, štovanje Srca Isusova poprima, svojim zahtjevima i svojom nadom, usuđujemo se reći, potpuno svoje značenje. Zahvalni smo o. Ladameu što nam je to dobro prikazao u najtradicionalnijoj i najaktuelnijoj teološkoj perspektivi. Neka ova knjiga bude glasnikom božanske ljubavi za sve one koji pipajući nastoje ne bi li susreli Ljubav za kojom čeznu . . .

Henri Holstein
profesor na Katoličkom institutu u Parizu

Uvod

Sv. Margareta-Marija bila je ne samo povjerenica nego i glasnica i apostol Srca Isusova. Čovjek bi rekao da redovnica od Pohoda koja živi u samostanu s redovničkom klauzurom ne može oko sebe zračiti velikim zrakama. Ali, barem, može otkriti takmace i bodriti njihovu revnost. I tako se ne treba čuditi što zadnjih petnaest godina XVII. stoljeća ugledaše svijet tri *Priručnika pobožnosti* Srcu Isusovu. Poticaj za te priručnike došao je iz Paray-a. Prvi je napisala sestra Ivana Magdalena Joly, redovnica samostana od Pohoda u Dijonu. Priručnik je sastavljen 1686. i počeo se širiti u javnosti od 1689., dakle još za života sv. Margarete-Marije. Bila je to malena brošura od 44 stranice s naslovom: »*Pobožnost prema Presvetom Srcu Gospodina našega Isusa Krista*«. Na osam stranica te knjižice prikazana je bit pobožnosti. Zatim je dodan oficij što ga je sastavio o. Gette DI, onda Misa s litanijama Presv. Srca na latinskom jeziku. Svetica se u Paray-u veoma razveselila izdanju te knjižice, koja je prema njezinim riječima mnogo doprinijela širenju kraljevstva Srca Isusova.

U isto vrijeme rade dvojica isusovaca oko djela o istoj pobožnosti. Bili su to oci Froment i Croiset. Pisali su svaki za se, a da se nisu prije međusobno savjetovali. Na sastavljanje knjige o ovoj pobožnosti poticala je sama Svetica o. Croiseta. Pisala mu je: »Kad biste samo znali koliko gorim od želje da Presv. Srce bude poznato, ljubljeno i slavljeno, ne biste odbijali da se latite toga posla. Koli-

ko mi je poznato, želi to od vas samo Srce Isusovo. Na njegov poticaj upotrijebit ćete svoj književni rad za ovako uzvišen predmet. Trebalo bi napisati osobito nekoliko razmatranja za duhovne vježbe od deset dana, kako će vas Srce Isusovo upravo nadahnuti« (130. pismo od 14. travnja 1689.). Međutim izgleda da je o Croiset odugovlačio s pisanjem djela. Stoga mu Svetica piše 17. siječnja 1690.: »Ne mogu propustiti a da vam ne pišem: Budući da je Duh Sveti neprijatelj odlaganja, bojim se da bi vam mogao uskratiti milosti što vam ih je namijenio, pa ih prenijeti na drugoga, budete li dalje odugovlačili« (Pismo 135.).

Drugi o kome se radi jest o. Froment. Svetica iz Paray-a piše o. Croisetu 18. veljače: »Što se tiče o. Fromenta, istina je da je napisao čitavu knjigu u čast Srca Isusova i da će je poslati u Lyon da se tiska. Napisana je pače prije vaše. Čim je vašu vidio, bilo mu je žao što ga nisam na nju upozorila sve dotle dok mu nisam javila da je knjiga napisana bez moga sudjelovanja« (Pismo 136).

Svetica je preminula 17. listopada 1690. ne vidjevši izdanje ni jednog ni drugog dijela. U lipnju 1691. izašlo je djelo o. Croiseta u Lyonu pod naslovom: *»Pobožnost Presvetom Srcu Gospodina našega Isusa Krista.«* Knjizi je pridodan *»Kratak životopis sestre Margarete-Marije Alacoque.«* Tu se iznose čudesa što ih je Bog učinio u njezinu životu a što je pomoglo da su se na izvanredan način raširile objave primljene u Paray-u. Tisak djela o. Froment-a pod naslovom *»Prava pobožnost prema Presv. Srcu Isusa Krista«* dovršen je u Besançonu 30. svibnja 1699.

Premda se ta dva djela razlikuju stilom i prikazivanjem, ipak su slična. Obrazloživši (o. Froment) motive, uzvišenost i samu povijest ove pobožnosti, veći dio obiju knjiga posvećen je načinu obavljanja pobožnosti i sredstvima (o. Croiset) kako se dolazi do te pobožnosti. Radilo se, dakle, u oba slučaja o pružanju dušama niza pobožnih vježbi u čast Srca Isusova. Često se tu radi o molitvenim obrascima i o temama za razmatranje.

*

Od tog se vremena pojaviše razni spisi iste vrste, sastavljeni u istom duhu i radi iste svrhe. Bili su to *pobožni priručnici* koji su pomagali dušama u molitvi Presvetom Srcu, u posveti njemu i davanju zadovoljštine.

U ovom našem djelu ne nalazi se ništa takvoga. Ono ide, naime, prije svega za tim da pokaže kakav duh mora prožimati pobožnost Srcu Isusovu. Taj se duh, možda, previše priljubio samim pobožnim vježbama ograničavajući na neki način pobožnost Srcu Isusovu na osobnu pobožnost. Sigurno je da i ona treba postojati, ali mora poprimiti socijalni i eklezijalni izgled i oko sebe apostolski zračiti. Ograničiti ovu pobožnost na individualne duhovne vježbe značilo bi krivotvoriti je prikazavši je s uskim vidikom. Ne samo da naše vrijeme ne trpi takova ograničavanja, nego i sama pobožnost Srcu Isusovu zahtijeva da se proširi i rascvate.

U prvom dijelu ove knjige traži se duboki uzrok krize pobožnosti Srcu Isusovu, nastoji se odrediti neke pravce u pogledu *aggiornamenta* — *posadašnjenja*. Stvarno su potrebna čišćenja i ispravljanja.

Drugi dio pod naslovom *»Što nam daje Srce Isusovo«* odgovara na neki način onome što oci Froment i Croiset nazvaše »motivom pobožnosti«.

Treći dio: *»Što traži od nas Srce Isusovo?«* nastoji prikazati duhovne i apostolske zahtjeve pobožnosti Srcu Isusovu. Nisu to toliko pobožne vježbe, koliko glavna pravila da ova pobožnost bude istinska i posvetiteljska. Da li se do sada dosta naglašavala npr. bratska ljubav, ili djetinja ljubav prema Crkvi kao nešto što imperativno proizlazi iz prave pobožnosti Srcu Isusovu? Nema sumnje da bi bila snažnija da je bolje prikazivala kršćanima njihove temeljne vjerske istine.

Kao dodatak posvećeno je zadnje poglavlje *štovanju Srca Isusova kao izvoru svećeništva* prema duhovnoj nauci majke Lujze-Margarete Claret de la Touche. Evo međusobne veze: Krize drmaju i ovom pobožnošću i svećeništvom. Problem će se riješiti duhovnom obnovom svećeništva po ovoj pobožnosti.

Knjiga je sastavljena u Paray-le-Monialu pa se često spominju objave Srca Isusova sv. Margareti-Mariji. Vidjet će se, međutim, kako spominjanje nema u sebi ništa ekskluzivno i kako treba uzimati u obzir čitavu crkvenu tradiciju zajedno sa Svetim pismom da se shvate sve dimenzije ove pobožnosti.

Dao Bog da točna razjašnjenja što ih želi ovo djelo dati u pogledu ove pobožnosti pokažu kako ona ostaje uvijek suvremenom i plodnom za svetost duša i Crkve!

Jean Ladame
Paray-le-Monial
4. veljače 1974.

I. POSADAŠNJENJE JEDNE POBOŽNOSTI

1. Osporavana pobožnost. Duboki razlog krize.

Mijenjanje stoljeća

Pobožnost Srcu Isusovu s oduševljenjem je prihvaćalo XIX. stoljeće, naročito u svojoj drugoj polovici. Svetkovina Srca Isusova se 1856. protegla na čitavu Crkvu. Margareta-Marija, kojoj je Isus objavio ovu pobožnost, proglašena je blaženom 1864. Leon XIII. posvetio je 1899. čitav svijet Presv. Srcu. Sve je to doprinijelo da je pobožnost uvelike porasla. Slike Srca Isusova posvuda se širile, po crkvama, po obiteljima. Mnoge nove vjerske institucije — škole, društva, kongregacije — staviše se pod osobito pokroviteljstvo Srca Isusova ističući time pobožnost prema njemu. U istom tom stoljeću počeše se dizati nacionalna svetišta u čast Srca Isusova. Među njima ističe se napose svetište na Montmartreu u Parizu, pa onda Tibi-dabo u Barceloni, u Rimu itd. Države, kao npr. Ekvador, posvećuju se Presvetom Srcu. Napose cvjetaju osobne i kolektivne pobožnosti u čast Srca Isusova: Prvi petak, sv. Ura, klanjanje Presv. Sakramentu u ime zadovoljštine, mjesec Presvetog Srca, itd. a da ne spominjemo hodočašća u Paray-le-Monial: naročito je ostalo slavno ono godine 1873. u kojem je sudjelovalo na tisuće i tisuće muževa.

Istim duhom i istim žarom započe XX. stoljeće. Međutim, nakon prvog svjetskog rata dođe neosjetno do neke umornosti u pogledu pobožnosti Srcu

Isusovu. Javiše se kritike, pa Pijo XI. govori u svojoj enciklici *Miserentissimus* o »klevetnicima« ove pobožnosti. Ipak se protivnici time ne razoružaše. Valja ipak priznati da su im išle na ruku neke pretjeranosti i zastranjenja u ovoj pobožnosti ili egzaltiranost nekih njezinih pristalica. U isto se vrijeme svijet razvijao. Drugi svjetski rat ubrzava zbrku mentaliteta koju je prouzročio već sukob od 1914—1918. Sama Crkva shvatila je da je u svijetu koji se mijenjao potrebno preobličiti ne samo svoje metode apostolata nego na neki način i svoje institucije i svoj duh. Završetak te spasonosne uznemirenosti postade II. vatikanski sabor.

I tako malo po malo poče rasti među kršćanima napast da napuste stare oblike duhovnog života smatrajući ih zastarjelima mijenjanjem svijeta ili jer barem nisu bili sveopćim lijekom kao što su ih neki isticali. I pobožnost Srcu Isusovu nalazila se u broju pobožnosti, prema kojima je sve više rasla neka odbojnost. To potakne Pija XII. da 1956. napiše encikliku *Haurietis aquas,* u kojoj izražava žalost zbog pomanjkanja štovanja koje se kod nekih očitovalo u pogledu pobožnosti Srcu Isusovu. Ti su ljudi išli za tim da u ime pretjeranog puritanizma ukinu pobožne vježbe — barem kolektivne — ove pobožnosti pozivajući se na liturgiju, teologiju te aktuelne potrebe Crkve i čovječanstva. Usprkos jasnoći i dubini papinskog dokumenta — prave povelje pobožnosti Srcu Isusovu — ništa se nije promijenila opća ravnodužnost. Dokumenat nije imao gotovo nikakva odjeka. Da li je više uspjeha imalo apostolsko pismo Pavla VI. od 1965. *Investigabiles divitias Christi?* Sigurno u vremenu

općenitog osporavanja koje udara na autoritet vrhovnog učiteljstva, na neke temeljne dogme naše vjere, na mnoge moralne principe, nije mogla ni pobožnost Srcu Isusovu ubrati mnogo simpatija.

I tako se može čovjek pitati da li izražaj »Srce Isusovo« može i danas imati kakav smisao među većinom kršćana. I zar i pobožnost Srcu Isusovu nije nešto zastarjelo, osuđeno da ubrzo iščezne, kad se smatra ludošću opravdavati je i uzdizati? Ima ih dosta koji smatraju da je došlo vrijeme da se ukine ova tradicionalna pobožnost, budući da se odviše poziva na osjećajnost. Ima ih koji misle da se odviše naglašava fiziološki organ. Većina protivnika misli da se pobožnost Srcu Isusovu mora ubrojiti među neukusne pobožnosti, među prenemaganja koja su izašla iz običaja. To je pobožnost koja se prema protivničkom mišljenju zatvorila u svoje dogme, svoje formalizme i svoje znakove.

Treba bistro promatrati prividno beznadnu situaciju ove pobožnosti. Međutim, treba je smiono braniti i propovijedati. Neće se u tom pogledu uzalud ulagati vrijeme ni energija. Ljudsko, naime, neshvaćanje neće nikad oslabiti teološku istinu niti umanjiti mističnu stvarnost. Traži se samo da se ta istina i ta stvarnost očisti od svog odviše ljudskog ovoja pa da se prikaže istinski i prikladno našem vremenu.

»Lako je kritizirati, teško je biti umjetnik«

Postoje napadaji koji su isto tako površni kao što su često površni i negdašnji hvalospjevi. Ne tra-

ži se velika duhovitost da se netko naruga rugobi slika i kipova, pravog izazova današnjoj i svakoj umjetnosti, koji nam prikazuju Isusa iscrpljenog, sladunjavog, bez muževnosti. Pri tom se sjećamo onoga što je župnik iz Arsa rekao o nekim obojenim litografijama koje su ga navodno prikazivale a on ih je nazvao svojim »karnevalom«. Isto se može reći o nekim kipovima i slikama Srca Isusova s ogrtačem rujne boje, nadutog držanja, kako se na oblaku prikazivalo sv. Margareti-Mariji. Svetici je, bez sumnje, bilo teško pasti u zanos pred takvom karikaturom »najljepšeg među sinovima ljudskim.«

Isto tako mogu dati povoda izrugivanju razni molitveni obrasci koji svojim obiljem superlativa odaju romantičnu epohu, ističući, bez sumnje, osjećaje koji su mogli biti istinski, ali na nespretan način tako da — barem u smislu našeg vremena — izazivaju podsmijeh i protest.

Takva predbacivanja nisu bez temelja, ali previše nalikuju neslanim šalama kojima se lako izlažu stare djevojke ili punice. Neka rugači radije uzmu u ruke kist i dlijeto te nam estetski prikažu slike Srca Isusova. Ili nek se prihvate pera i nek proživljavaju dubok nutarnji život pa nadomjeste zastarjele i odviše sentimentalne forme jednostavnim, direktnim i dubokim tekstovima.

Neumjesnosti?

Drugi predbacuju pobožnosti Srcu Isusovu neke neumjesnosti:

— Neumjesne pobožnosti: kao služenje sv. mise pred izloženim Svetotajstvom. (Ta zamjerka više ne vrijedi, jer je danas Crkva ukinula takve liturgijske običaje).

— Koristoljubive vježbe i sujevjerne recepte, pa prema tome opasne. Pobožnost se upotrebljava za postizavanje božanskih milosti koje su bile predmetom Gospodinovih obećanja u Paray-le-Monialu. Nastoji se da se te milosti postignu više-manje automatski: pričešćivanjem na prve petke uime »velikog obećanja«, smatrajući preuzetno te pričesti sigurnim sredstvom vječnog spasenja.

Lako je odgovoriti pokazujući kako se u svaki dobar čin mogu uvući sebični motivi koji nisu baš plemeniti, najbolje se stvari mogu pokvariti zabludama, najuzvišenija djela degradirati i diskvalificirati. Postane li neka pobožnost pogrešna, ne valja osuđivati samu pobožnost nego zabludu. Ne valja kriviti sv. Antuna Padovanskoga ili sv. Tereziju iz Lisieuxa što čine tobože »božanska čudesa«, budući da su krive osobe koje ih mole na sebičan i smiješan način. Bog se ne zaustavlja kod vanjštine, nego ispituje srca, poznaje svu autentičnost vjere koju mogu imati takve bijedne molitve. One, možda, nisu odviše teologične, ali se izlažu pogibelji da često budu teologalnije, jer su ponizne, nego molitve kritičnih duhova. Mladi danski pisac Joergensen primio je prvi nadnaravni poziv koji ga je priveo katoličkoj vjeri, uspoređujući u Asizu istinsku pobožnost jednostavnog puka i podsmijeh turista pred »odbojnim« izražajima religiozne osjećajnosti. Stupivši na stranu skromnih neznalica, prigrlio je poglede samoga Boga. Uostalom, Gospo-

din na svoj način sluša i uslišava uvijek molitvu iskrenog srca.

Međutim, trebalo bi znati da li je mnogo onih koji se pričešćuju na prve petke te koji, kao što im se jeftino spočitava, govore svjesno ili nesvjesno: »Sad sam siguran za svoje spasenje pa mogu po volji griješiti.« U tom bi se slučaju krivo sudilo o nadnaravnom plodu Euharistije što je primaju duše iskrene i sposobne za velikodušnost.

Ne može se nijekati da i na polju pobožnosti Srcu Isusovu mogu izrasti trnje i kupine, ali da li je ona za to kriva? Trebalo bi radije ne kratkim pogledom nego s razumijevanjem promotriti sve one nadnaravne plodove kojima je urodila u dušama i u Crkvi.

Temeljitiji prigovori

Međutim, postoje ozbiljniji i opravdaniji prigovori:

— Tako liturgičari prigovaraju blagdanu Srca Isusova što nam ne predočuje kakav misterij života Isusova. Prema njihovu je mišljenju pravi blagdan Srca Isusova Veliki petak s opisom probadanja Isusova boka. No, to je jedno od posebnih gledišta. Crkva predlaže našem promatranju ne samo događaje iz života Isusova nego također ovu ili onu krepost, ovo ili ono svojstvo utjelovljene Riječi, npr. njezinu ljubav: Presveto Srce, njezino euharistijsko Tijelo: Tijelovo, njezino kraljevsko dostojanstvo: Krist Kralj: Čini to zbog toga što je korisno za naše duše promatranje takvih vidova Gospodina.

— Pobožnost Srcu Isusovu, nekad korisna i spasonosna, kao divna reakcija protiv jansenizma, ne bi pristajala više našem vremenu. Naše vrijeme ne prihvaća npr. simboličku vrijednost srca, osobito u ovo doba srčanog kalamljenja! Čini naknade: »Sveta ura«, »počasna straža« itd., sve sami anahronizmi, ne odgovaraju današnjim ukusima, loše pristaju našem socijalnom životu, budući da odaju težnju za invididualizmom i pesimističkom melankolijom. Što se tiče kolektivnih posveta, »intronizacije«, valja reći da su to kao »religiozna napuhavanja koja stavljaju duše u neko stanje fikcije. Duše misle da uz takove pobožnosti postoji ili se stvara kršćanska klima i kršćanski duh, dok u stvarnosti nema ništa od toga. Sve bi to u nadnaravnom pogledu bile jalove manifestacije.

— Ni teolozi se ne slažu u pogledu preciznog predmeta pobožnosti Srcu Isusovu. Većina ih tvrdi da ova pobožnost nema druge podloge osim privatnih objava sv. Margareti-Mariji. Na koncu, stanoviti izražaji kao što je npr. »tješiti Srce Isusovo«, izgledaju im sumnjivi, da ne reknemo pogrešni. Napokon evo, možda, najtežeg prigovora: Pažnju ljudi treba usredotočiti na čitavu Kristovu Osobu, dok se po ovoj pobožnosti svraća pažnja na jedan dio tijela, koji, uostalom, nije baš odličan kao što se misli. Time se priječi dušama izravan put do Gospodina i sjedinjenje s njime.

Duboki razlog protivljenja pobožnosti Srcu Isusovu

Svi već izbrojeni prigovori nisu bez temelja ni bez vrijednosti. Ipak se čini da bi se poslije enci-

klike kao što je *Haurietis aquas* morale te sjene raspršiti. Jer se, zbilja, još nikada nije pobožnost Srcu Isusovu pokazala s toliko preciznosti, teološke temeljitosti i razboritih savjeta kao što je to učinila spomenuta enciklika.

S druge opet strane morali bi oni koji kritiziraju i ruše sami sebe pitati: »Čemu sva ova kuđenja i natezanja? Da li će i nepovjerenje, koje se baca na pobožnost s toliko plodova svetosti, također uroditi takvim plodovima? Da li je korisno ili šteta za duše što se ovakva pobožnost ovako cenzurira?« Malo više pastoralnog osjećaja moralo bi takve prigovore nadomjestiti jasnim i konstruktivnim prikazivanjem pobožnosti Srcu Isusovu.

Konačno dubok razlog otpora na koji nailazi danas pobožnost Srcu Isusovu *krije se u krizi mistike u današnjoj Crkvi.* Nema sumnje da je ta kriza usko povezana s krizom vjere (sumnja se u dogme, nepovjerenje prema Evanđelju, »demitizacija« Spasiteljevih čudesa) i s krizom autoriteta. Napadaji npr. na važnost svećeničkog celibata, na vrijednost zavjetovanog djevičanstva, na nadnaravnu plodnost poslušnosti ili trpljenja — sve to proizlazi iz zaboravljanja duhovnog prvenstva, iz praktičnog prezira kontemplativne molitve i traženja Boga, iz nepoznavanja života u Isusovoj intimnosti. Prema tome je shvatljivo što pobožnost Srcu Isusovu koja ima voditi duše do posjedovanja Spasiteljevih osjećaja, do prodiranja u misterij njegove ljubavi, do sve većeg sjedinjenja s Isusom koje stari mističari simboliziraju »izmjenom srdaca«, sve više pati od odbojnosti za čistu nadnaravnost koja traži Boga radi samog Boga, umjesto da stavlja u

prvi red apostolski ili karikativni rad ili često još više zemaljsku sreću čovječanstva.

Time se ne želi reći kao da danas ne bi bilo mistika u Crkvi. Tom se riječju obuhvaćaju privilegirane duše, koje Spasitelj pridružuje svome otkupiteljskom djelu pružajući im svoju ljubav, svoje tjeskobe i svoj križ. U našem vremenu kao i u svim vremenima, što ih je Crkva proživjela, čuva Bog ravnotežu: u vrijeme kad među Božjim narodom dolazi do velikih lomova, do velikih skandala, do žalosnih otpada, do individualnih i kolektivnih izdaja, diže Gospodin duhovne protuteže, to jest duše koje same sebe žrtvuju. Tako herojska svetost prevagne nad zlom. Takva je bila misija, svakoga u svoje doba, jednoga Franje Asiskog, jedne Katarine Sienske, jedne Katarine Genovske, jedne Margarete-Marije. Ljudi će se za stotinu godina čuditi što je u našim danima bilo toliko duša mističnih naknadnica, i to nisu male duše. Jer, milosrđe preobiluje tamo gdje grijeh obiluje.

Ako se danas može govoriti o mističnoj krizi, znači da se na prvo mjesto stavlja briga oko čovjekova blagostanja (horizontalizam), zatim pastoralni i apostolski poslovi, onda, posve na kraju, dogmatska pitanja, bez ikakve brige za mistični život, to jest bez brige da se duše dovedu u osobni dodir s Bogom (i da tako živi i sam voditelj), da duše napreduju u božanskoj intimnosti uz pomoć kontemplacije i asceze te da se napokon predaju djelovanju milosti koja čisti i preobražava.

Jer, to je upravo mistični život, a ne kakva tankoćutnost vođena snom, neke vrste religiozno pjesništvo, ulaženje u samoga sebe u izolaciji i neaktiv-

nosti. Istinski mistični život otkriva se u spisima onih koji su iskusili Boga. Međutim, da li se ti spisi čitaju? Ipak se događa da se otvaraju djela duhovnih autora našeg vremena, a ima ih među njima divnih. Ali, da li poznajemo velike učitelje duhovnosti? Na primjer jednog sv. Bernarda i Pseudo-Dionizija, Susa, pa Katarinu Siensku i Rajmonda Lulle? I još više *Raspravu o ljubavi Božjoj* od sv. Franje Saleskoga, spise Terezije Avilske, u isto vrijeme pune zdrave nauke i ženskih osjećaja? Zatim sv. Ivana od Križa? Pa onda učitelje Francuske škole: Berullea, Condrena, Oliera, ne zaboravivši divnih Bossuetovih komentara Evanđelja? Eto solidne hrane za naše duše, pa ako se bavimo pastoralnim poslovima, hrane za duše naše braće!

Vrijeme buke i bez razmišljanja

Nema sumnje da čitanje i proučavanje, a naročito nasljedovanje mistika, traži velik napor u koncentraciji. I upravo se tu krije ozbiljna teškoća našega vremena koje se troši u vanjsku zaposlenost, koje bježi od toga da bi poniralo u nutarnjosti duše i koje rasipa duh. Prema tome je prvi uzrok današnje krize mistike neprestano privlačenje svega onoga što se nalazi izvan nas samih. I zbilja, kolike li napasti u radiju, televiziji, automobilu, pa i u neprestanim sjednicama što sve tolikim našim suvremenicima omogućuju da ne moraju sami razmišljati, nego da pasivno gutaju novosti i najpraktičnije recepte! Teško nam je u tišini. Mnogo je danas svijeta koji da bi radio, mora imati neku

»muzičku podlogu« ili bolje permanentnu »buku«! Ljudi se boje tišine, jer nas ona lako stavlja čučelice nama samima, našim pravim problemima i Bogu! Teško nam se, također, upregnuti u intelektualni rad koji traži neku napetost duha, pa bilo to samo čitanje ozbiljne knjige. Osim toga takav posao ne donosi uvijek neposredan uspjeh, pa ga zbog toga napuštamo da potražimo neposredne rezultate koji se mogu odmah vidjeti, kojih se možemo odmah dodirnuti. Baš u tom treba tražiti uzrok veoma čestog napuštanja pobožnosti pod izlikom njezine tobožnje beskorisnosti.

Koncentracija, nužna već za proučavanje djela sigurne duhovnosti i istinske mistike, još je potrebnija kad se od teorije prelazi na praksu. Tada se, zaista, radi o dolaženju do intimnijeg i dubljeg sjedinjenja s Bogom nego što je jednostavno sjedinjenje po općoj vjeri. Radi se o tome da se zađe u misterije Boga i njegova kraljevstva, da se crpe iz neistraživog Kristova bogatstva, da se vidi i oćuti kako je Gospodin dobar. Mistični se, naime, život sastoji u tome da se Božja prisutnost ne samo osjeća nego da se i proživljava, da se iskusi i utvrdi u vjeri, i to u vjeri koja zna prodrijeti kroz vanjske pojave, dići se iznad sumnje i oklijevanja, iznad osjetnosti i njezinih napasti, očistiti se da se preda sama sebe Božjoj akciji koja čisti i preobražava. Prema tome ne može čovjek zaći u mistični život a da se ne preda molitvi, ili bolje reći kontemplaciji koja se sastoji bitno u boravljenju duše u Božjoj prisutnosti. Mistični život, da iznesemo nekoliko slika, jest Marija u Betaniji kad izabire bolji dio i jedino nužan da bi slušala Krista koji go-

vori njezinu srcu u osami i odsutnosti svega što nije Isus; to je ista žena koja maže mirisima i ljubavlju noge Isusove; to je također ljubljeni Ivan koji počiva za zadnje večere na Kristovim grudima i prima nebeske tajne iz njegova Srca; to je, opet, Ivan koji na Kalvariji promatra probadanje Srca Spasiteljeva.

Takav duhovni život pretpostavlja veoma pažljivo upravljanje očiju vjere na sveto čovještvo Riječi koja postade tijelom. Potrebna je, dakle, neka nepažnja u pogledu vanjskih realnosti i briga praktičnog života. Također je prijeko potrebna samoća i tišina kao i ono stanje očekivanja i prihvaćanja Božjeg misterija. Rekosmo »misterija«. Misterij i mistika potječu od iste grčke riječi *muo* — što znači »zatvoriti«. Prema tome valja zatvoriti svoja vrata, kao što to traži Isus od onoga koji želi moliti. Valja zatvoriti svoje uši, svoje oči, svoja usta, da bi se Bog otvorio duši koja se lišila same sebe, koja se spremila da primi Boga koji je u buci nepristupačan. Bog se javlja, ali ne gromom ili snažnim vjetrom nego laganim povjetarcem. Bog ne viče na javnim trgovima, već diskretno kuca na vrata duše, kojih ne otvara nikad silom. Bog poštiva našu slobodu, i uljudno šuti kad mi govorimo. Pa zašto ne bismo i mi s obzirom na njega bili uglađeni pa šutjeli kad želi da nam se obrati?

Prezir osobe

Razlog koji danas odvraća od proučavanja autora mistika i još više od ulaska u mistični život, nalazi se u praktičnom preziru osobe.

Nikad se nije toliko raspravljalo o poštivanju koje se duguje ljudskoj osobi. Ali, osoba se zanemaruje u korist skupine, socijalne sredine i »mase«. Žrtve smo socijalizma, ne doduše političkog, nego psihološkog, koji otklanja vođenje računa o individuumu zanimajući se samo za kolektiv, često pravo ili krivo nazivan »zajednicom«.

Međutim, ne postoji život vjere i ljubavi, još manje mistični, osim osobni. Nema sumnje da se u crkvenoj zajednici prima, umnožava, provodi život vjere. Još i više, sjedinjenje s Bogom pretpostavlja veće jedinstvo s našom braćom. Dokaz su za to veliki mistici koji su teško, a katkada bolno, nosili teret grijeha svijeta. Bergson izjavljuje da su mistici otvorili trijumfalni put nad materijalnošću da njime mogu ići drugi ljudi. Blondel veli: mistici sliče pionirima vrhunaca koji pružaju mnoštvu smisao za planine. Svojom žudnjom za duhovnim vrhuncima dopuštaju mistici religioznom životu da se održava u prosječnim slojevima čovječanstva pa prema tome vrše eminentno socijalnu ulogu u Crkvi i svijetu.

Ne smeta što je mistika provala u individualnu dušu božanske prisutnosti života i akcije. Neki bi danas, baš kao jučer William James, u posebnoj uskoći duha rado protestirali »u ime demokratskog duha« protiv »Boga koji nema drugog posla već da dijeli osobne milosti ... protiv Boga miljeništva i pristranosti«. U ime posvemašnje jednakosti htjeli bi mnogi nesvjesno gledati duše svedene na istu razinu duhovnog života, koja nije baš odviše visoka. Uostalom, iznimna duša izlaže se pogibelji da svojim zahtjevima bude na smetnju drugim

dušama iz stada kao i samom pastiru, što bi bilo katastrofom za tu dušu, od Boga izabranu i određenju da se diže do njega putovima koji nisu baš obični, dok onaj koji je za to nadnaravno odgovoran nije upozoren na putove i na mistična stanja. To je »izdaja klera« koju duše mogu veoma skupo platiti. Sv. Margareta-Marija trpjela je teške nutarnje muke krivnjom neiskusnih duhovnih vođa i »učenih osoba« kojima je bilo povjereno da ispituju njezin slučaj, a nisu bili kadri razlikovati duh Božji od duha đavolskoga i duha bolesnoga. Trebalo joj je čekati pomoć od mjerodavna i sveta čovjeka, otvorena mističnom svijetu svojim studijama i vlastitim iskustvom. Bio je to Klaudije de la Colombière koji ju je smirio i počeo voditi.

Svećenička je nesposobnost teška nevolja, naročito ako je plod bezbrige i lijenosti. Jer, Bog ne prestaje duše k sebi privlačiti. Bog im se približuje. Ali, zbog nedostatka sigurnih i sposobnih vođa, pastira koji brižno paze na svaku svoju ovcu, da je vode prema milostima koje Bog njoj osobno udjeljuje, neke duše ne mogu uživati Božju blizinu ni nježnost u užem sjedinjenju s Kristom. Ne govori im se, naime, o molitvi ili se to ne čini u dostatnoj mjeri, o unutarnjem životu, o duhovnim zahtjevima. Posljedica je da duše polaze drugamo potražiti ono što ne nalaze kod onih koji su po svom zvanju određeni da im budu duhovnim vođama.

I tako onda jedne prilaze sektaškim tajnama u nadi da će tamo naći, ako već ne mistični, a to barem mimonaravan život: idu adventistima, pentekotistima, ili pače hinduizmu koji ustupa prvo mjesto kontemplaciji, a ne akciji.

Druge duše, umjesto da ostanu vjerne istinama svoje vjere, strmoglavljuju se u iluminizam lažnih objava pseudo-ukazanja, vjeruju porukama halucionista i šarlatana. Takve duše postaju veoma religiozne, ali u isto vrijeme fanatici i sektaši, ne slušaju Crkvu, ne priznaju crkvenom poglavarstvu vodstvo Duha Svetoga prisvajajući to vodstvo sebi. Treba li baciti na njih kamen? Da su naišle na dosta prosvijetljene vođe u pogledu nadnaravnih putova, dosta strpljive i ljubezne da shvate njihove duboke potrebe, vjerojatno je da ne bi zašle na stramputicu.

Kult čovjeka

Međutim najdublji razlog današnje mistične krize krije se u sadašnjoj orijentaciji mnogobrojnih kršćana prema kultu čovjeka. Ima ih koji rado svode kršćanstvo na služenje čovječanstvu radi njegova vremenitog napretka. Radi se, dakle, o tom da se ljudima pribave bogatstva ovog svijeta da bi se svatko njima mogao koristiti, da se svakom pribavi blagostanje, zabava, kultura, treba raditi oko mira među narodima. Nije taj ideal loš, ali je posve ljudski. Ide se za tim da čovjek trijumfira nad samim sobom, ali zbog ljubavi prema samom sebi. Zaboravlja se da Kristovo kraljevstvo nije od ovog svijeta. Zapostavlja se Bog, njegova čast. Praktično dolazi do nijekanja Božjeg postojanja.

A mistični je život nešto posve oprečno — obaranje sebeljublja s obzirom na čistu ljubav Božju. Treba da čovjek izgubi samoga sebe da bi se našao

u Bogu. Treba imati u vidu samo Boga, dopuštajući mu da posve ovlada našim bićem. Samo u Bogu možemo pravo ljubiti same sebe, odrekavši se u svemu sebe da svoju osobnost dignemo do božanske ljubavi. Jer, provala božanske ljubavi u čovjeka temeljito ga preobražava. Kršćanin nije u punom značenju kršćanin dok ne može reći sa sv. Pavlom: »Moj je život Isus Krist«.

Poznato je koliko sv. Ivan od Križa naglašava ništa (nada) da dospije do svega (todo). Prema tome je ovozemaljski život već započeta vječnost. Nije, doduše, još nebo, ali je pakao ako se čovjek rastavi od Boga, a čistilište ako je s Bogom sjedinjen, to jest oslobađanje čovjeka od samoga sebe, progresivno propadanje našeg sebeljublja, progresivno osvajanje čiste ljubavi Božje. Uostalom, ukoliko napredujemo u toj ljubavi, ne mislimo više ni na vlastite pogreške koje predadosmo milosrđu Božjem, niti se brinemo za budućnost izručujući se posve brizi Providnosti. Duša živi samo ovaj čas puna Boga. Uostalom, zar nije vječnost zapravo sama sadašnjost? Eto nauke koja smiruje, ali nas najedanput odvraća od ideala akcije za »sutrašnjost koja pjeva« i koja često žrtvuje ljude današnjice. Prema tome je mistični život opreka idejama i brigama za ovo vrijeme. I ako čitamo Sveto pismo, zar nam ono ne pruža mistično kršćanstvo, a ne socijalno u potpunom zemaljskom smislu?

Svaki je kršćanin pozvan na mističan život

Najobičnija predrasuda u pogledu mističnog života sastoji se u tome što se on smatra povlasticom iznimnih duša koje Bog vodi izvanrednim putovima. Nema sumnje da takve duše postoje. Međutim, ako su sva ljudska stvorenja pozvana da se već ovdje uspnu do vrhunca božanskog života, svi su kršćani po svom krštenju pozvani da dospiju na taj vrhunac. Prema tome nije mističan život nikakva anomalija, nikakvo čudaštvo, nego je prava normalnost. Svi moramo polaziti od obraćenja, to jest od napuštanja grijeha i egoizma da stignemo do Boga, koji nas zove i privlači. I ako ovdje ne prođemo kroz mistična čišćenja držeći se daleko od teškoga grijeha, čeka nas čistilište koje će izvršiti potrebno otcjepljenje od nas samih, čišćenje naše vjere, uzlaženje u božanskoj ljubavi do sjedinjenja i mističnog braka u nebu. Poznato je da najbolji spis o čistilištvu potječe od sv. Katarine Genovske. Taj spis sadržaje opis duhovnih kušnji Svetičinih na zemlji. Po tim kušnjama vodio ju je Bog do prosvjetljenja i sjedinjenja. Svetica prenaša u drugi svijet samo ono što je proživljavala za svog života na zemlji. Uspoređujući božanski oganj što ga je osjećala u svom srcu, shvaćala je oganj od kojega pate duše u čistilištu. Zar se obično ne kaže da neki »provode svoje čistilište na zemlji«, umjesto čistilišta na drugom svijetu? I zbilja su čistilišta međusobno zamjenljiva usprkos međusobnoj razlici. Razlika se sastoji npr. u tome što je u zemaljskom čistilištu prisutno i tijelo i što se u njemu mogu sticati zasluge. Razlika je i u jačini patnje, jer se ona mora na zemlji odmjeriti, da tijelo ne podlegne i ne umre.

I tako svaki mističan život polazi od obraćenja. Ili, zar nije to obraćenje pokora koju su apostoli

morali propovijedati narodima počevši od Jeruzalema u isto vrijeme kad su propovijedali o Isusovu uskrsnuću? Navješćivanje Radosne vijesti mora čovjeka grešnika poučiti o njegovoj nedostojnosti kao i o spasenju koje mu nudi smrt Kristova. Do obraćenja se dolazi po svećenicima, i to ne samo po njihovim riječima nego i po sakramentima koji čiste duše.

Međutim, koja korist od roditelja koji bi se zadovoljavali samo rađanjem djece, kad ih ne bi hranili i odgajali? Svećenik, koji ne bi poticao duše da kroče uskim putem koji vodi k spasenju, bio bi loš otac. I zbilja, nije dušama potrebna samo vjerska pouka sa svojim obrednim navikama, nego im treba i osobni susretaj s Kristom. Duše moraju »prebivati u njegovoj ljubavi«, moraju se zadržavati u njegovoj intimnosti. A Kristova ljubav i intimnost traže ne samo molitvu, koja će postajati sve više i više kontemplativnom, molitvom jednostavnosti, već prema tome kako će duša rasti u žudnji za Bogom. Usto traži i pokoru: to bi bila osobna askeza koja počinje obdržavanjem zapovijedi, ne zaboravljajući bratsku ljubav ni praštanje uvreda, te podlaganje događajima. Zapovijedi nas i događaji poučavaju kako trebamo manje raditi sami i za se, a više patiti od Boga i za Boga. I, ako Gospodin bude htio, još će više raspaliti u duši žar ljubavi da spali njezinu trosku, njezinu nečistoću, njezine nedostatke u pogledu vjere. Dosta je da se duša ne opire milosti nego da joj se »izloži«, kao što veli Paul Claudel, da se daje obrađivati onako kao što se zemlja daje obrađivati oraču, kao što trs dopušta da ga siječe vinogradar. Postoji, dakle, pasivnost, što je nikako ne voli naš drhtavi vijek u kojem su toliki ljudi užurbani kao živčani! Što se tiče sjedinjenja s Bogom, ono je stvarno i raste pa makar se ne shvaćalo. Život kršćanina će biti s Bogom u Kristu, izvršava se tada promjena grešnika u Božjeg posinka. Počinje se s obraćenjem, zatim dolaze asketski napori, onda pasivna čišćenja, napokon intimnost ljubavi.

To je, dakle, ono što se mora izvršiti ovdje ili na drugom svijetu — progresivni uspon koji ide za našim preobraženjem u Isusu. »Mističan život započinje kad se Boga počinje osjećati u srcu kao osobu koja traži ulazak. Dok volja ne posluša drugačije nego od straha, i dok se ograničuje da ne povrijedi zakona Gospodareva, vlada se poput robinje.« Naprotiv sinovska duša »traži da dođe do izravnog saobraćaja s Bogom, da mu govori, da ga čuje, da ga pozove k sebi i da uživa u njegovu posjedovanju. Duša započinje dijalog dviju ljubavi koji mora završiti međusobnim darivanjem. Jer, Bog ne zaposjeda najedanput srce, nego postepeno odgovarajući nizu odricanja i nutarnjeg mrtvljenja. Prvi korak, bez sumnje, dolazi od Boga. On daje ... da duša predosjeća naslade što je čekaju, ako bude poslušna ... Tada počinje posao žrtvovanja. Da se ta naslućena radost nađe, da se očuva i da se poveća, treba kidati s grijehom, treba se odricati svake zemaljske ljubavi, odvikavati se od osjetnih stvari svraćajući pažnju jedino na glas koji se javlja u nutrini. Sve se to naziva čišćenjem. I ljubav prema Bogu bila je umrljana pogreškama: treba je oprati suzama. Bila je pomiješana sa zemaljskim sklonostima, protiv kojih valja raditi i koje valja

svladati. Imala je svoju volju, koja sada ne smije više biti njezinom gospodaricom. Kad se srce na taj način posve isprazni od svoga ja, postaje Božja »stvar«, usko se sjedinjenje dviju ljubavi završava.«*

A kakav je ishod takva mističnog života?

Ponajprije udesetorostručene sile, pa i u u radu pojačan polet. Jer, čovjek prima više nego što daje.

Napokon, duboki mir koji proizlazi iz Božje prisutnosti: »Sve je dobro kad je Isus prisutan i ništa ne izgleda teško« (Nasljeduj Krista). Molitva postaje laka, osjeća se privlačivost molitve. Duša se bavi Bogom kao jedinom ljubavlju. »Božanska ljubav ushićuje. Gdje ona vlada, onaj koji ljubi nije više svoj, nego onoga koga ljubi.« (Dionizije Areopagita).

Taj nutarnji mir rađa ujedinjenjem i rastom bića, ravnotežom osobe u snu pa i povećanjem sila. I sama iznimna mistična stanja uzdižu narav, a nisu anomalije. Mistici posjeduju snažne osobine, to su »nadljudi« moralnog života.

Tako Neograničeni ispunjava ograničenog. Stoga mistik poznaje samo jednu želju: *Cupio dissolvi et esse cum Christo* — želim umrijeti da budem jedno s Kristom, tako da se više ne mogu od njega odijeliti.

Prema tome treba sve duše upućivati na put kontemplativnog i mističnog života. Trebalo bi početi već s malom djecom. Dob vjere i ljubeznog pogleda na Isusa postavlja se prije osme godine. Jer to su, uistinu, čista srca koja vide Boga. Zatim dolaze duše što ih je Bog već odcijepio od onoga što je osjetno. Njih treba upućivati prema dubokom nutarnjem životu. To su bolesnici, osobe u žalosti, stvarni celibateri iako ne uvijek svojevoljni. Pa onda apostolske duše da im poslovi ne budu jalovi nego plodovi njihove intimnosti s Isusom i učinak njegove milosti. Onda veliki grešnici. Budući da su bili sposobni za velike nerede, bit će sposobni, također, za potpuni dar samih sebe. Mnogo im je oprošteno, jer su mnogo ljubili, pa mogu tada mnogo ljubiti u radosti i zahvali za toliko milosrđe. Napokon sve ostale duše kojima se propovijeda o ljubavi Kristovoj pa ih se u isti mah sve zajedno i svakog osobno potiče ili za primanja sakramenta pokore ili duhovnog vodstva. Trebalo bi ih upućivati najprije na molitvu i tražiti od njih molitvu kao prijeko potreban uvjet za apostolat.

* *Blondel: Qu'est-ce que la mystique? Bloud et Gay 1929, p. 103.*

Ne zaboravimo nikada da ne moraju biti ni učenjaci ni mudraci oni koji se mogu uputiti u tajne Božjeg kraljevstva, nego oni maleni i ponizni, pa im treba predložiti skromna sredstva. Između svih krunica združena s razmatranjem pokazuje se kao najjednostavnije i najuspješnije sredstvo.

I tako treba dušama objavljivati Boga, ne kao Boga filozofskoga nego kao Boga živoga, Boga »Abrahamova, Izakova i Jakovljeva«, Boga »osjetljiva srca«, o kojem govori Pascal, »Boga koji se približava« ljudima jer ih žarko ljubi vječno i neizmjerno.

»U mojoj kući nedostaje molitve« tužno povjerava Bog jednom mistiku našeg vremena. To je, eto, bitna kriza u današnjoj Crkvi. Naprotiv, kad se u njoj umnože kontemplativne duše, porast će i lju-

bav, pa će tim samim iščeznuti i osporavanje. I onda će puk Božji ozdraviti i oživjeti jer će kršćani biti zaljubljenici u Krista.

Povratak štovanju Srca Isusova povratkom kontemplaciji

Naše vrijeme pati veoma često od suhoće duša, premda je poznavanje dogme na osobit način razvijeno i premda se požrtvovnost za bližnjega diže do iscrpljenja. Međutim, zaboravlja se na našeg najneposrednijeg bližnjega, a to je Bog, ne traži se prijateljstvo s njime. Nema, dakle, Otac klanjalaca u duhu i istini. Crkva nema kontemplativnih duša. Ne treba se prema tome čuditi što postepeno slabi pobožnost Srcu Isusovu, bitni dar naše ljubavi utjelovljenoj Ljubavi. Kako da se shvati njezina važnost, kad se u praksi otklanja ljubav Kristova, kad se ne ide za tim da ona bude razlogom života i snažnim poticalom svih naših čina?

Potrebno je, dakle, da se vratimo sabranosti i kontemplaciji: treba da iznova bude sjedinjenje s Isusom cilj što ga traži kršćanstvo danas kao što ga je tražilo jučer, da se dopusti da duše izmaknu masovnoj prisili i ovisnosti pa da slobodno odgovore posebnom pozivu koji se upravlja svakoj od njih prema Božjem planu, da se ljubav ponovo dade na akciju i na agitaciju. Nema nikakve sumnje da će tada opet procvasti prava pobožnost Srcu Isusovu.

2. »U znaku moga Srca«

Čovjeku su potrebni znakovi

Čovjek nije čisti duh, već tijelo i duša združeni u jedno. Naš razum uranja u ono što je osjetno, dok se isto tako izdiže iznad osjetnoga. Po predodžbama, onom što se može osjetiti i dodirnuti, dolazimo do nevidljivih realnosti, naročito do onoga što sv. Pavao naziva »stvarima ozgor«. Bilo bi nepametno zaboravljati činjenicu. »Tko hoće da bude anđeo, postaje životinja«, veli Pascal. Ipak postoji jedna opasnost, a sastoji se u tome da se čovjek zadržava na prividnosti ne idući do bitnosti; da ostaje kod znakova umjesto da dokuči ono što znakovi simboliziraju.

Krist je osim grijeha preuzeo sve što pripada našoj naravi, pa je upoznao njezine snage i njezine slaboće. On zna da bića od puti i krvi kao što smo mi mogu doći do shvaćanja onog što je nadnaravno samo pomoću osjetnih sredstava, koja će nam nadnaravno otkriti. Radi toga se za evanđeosko poučavanje služi parabolama. Isto tako ustanovljuje sakramente da nam omogući shvatiti mnogovrsno djelovanje milosti, pa da nam milost podijeli. Sakramenti su svjedoci divne Kristove pedagogije i savršenog Božjeg prilagođivanja našoj ljudskoj naravi. Voda nas pere, ulje jača udove, kruh hrani tijelo. Sve su to naravni znakovi kojima nas Bog poučava što želi proizvesti u duši koja mu daje svoju vjeru. Dosta je jedna djelotvorna riječ

koja prati te simbole pa da njenim posredovanjem postanemo dionicima samog Božjega života.

Zar nam sam Isus u svom svetom čovještvu nije za nas objava i kao što je rečeno »sakramenat« Oca? »Boga nije nikad nitko vidio«, govori nam sv. Ivan. Stoga je došao Krist da nam o njemu »propovijeda« ili još bolje da nam ga objavi: »Tko mene vidi, vidi Oca«.

I jer je Krist htio da se podvrgne našem načinu mišljenja i osjećanja, našoj simbolici, htio je da njegovo Srce bude za nas njegovim simbolom. I postoji li, uistinu, bolja slika koju bi nam mogao dati s obzirom na svoju osobu? Da li taj znak pristaje i našem vremenu?

Znak Imena

Ime što ga nosi koje biće najneposredniji je simbol da to biće označi. Imenovati nekoga znači, zbilja, izraziti njegovu narav, njegova svojstva, njegovu osobnost. Odatle važnost koja se pridaje Božjem imenu u Starom zavjetu. Za Izraela je to ime bilo sveto i strašno, Židov se nije usuđivao izgovoriti ga. Znak imena, ili prezimena, od tolikog je značenja da ga samo nebo ponekad određuje. Tako anđeo određuje Mariji kakvo će ime dati utjelovljenoj Riječi: »Dat ćeš mu ime Isus«, to jest Spasitelj. Isto tako daje Isus ime Šimunu, koje će označivati njegovu službu u Crkvi: »Ti si Petar«. Podjednako obraćenik Savao postaje Pavao. Bliže nama Charles de Foucauld mijenja se u Charles de Jésus — Karlo od Isusa. Stoga se razumije što će

Bog dati u nebu novo ime onome tko će izvojštiti pobjedu.

Sveci kao Bernardin Sienski žarko propovijedaju o imenu Isusovu, nazivajući ga »slatkim poput meda« i »imenom nad sva imena.« Već je sv. Petar snagom imena Isusova ozdravio hroma prosjaka na Krasnim vratima. »Spasit će se tko bude zazvao Gospodnje ime«, jer ono izražava neizmjerno milosrđe.

Odatle uzvišenost pobožnosti u čast Imena Isusova, jer ona kroz to Ime gleda otkupiteljsko utjelovljenje, o njemu razmišlja i zbog njega Bogu zahvaljuje.

Znak Lica

Međutim, ime može ostati jednostavnim zvukom, jednostavnim *flatus vocis*. Sluh je više eteričan manje realističan nego vid. Čovjeku je draže da se bića »takne očima« nego da mu čuje samo ime ili opis. I stoga, ako se religiozna duša boji i ako poštuje ime Svevišnjega, hoće da vidi skrivenog Boga, da vidi Nevidljivoga. »Pokaži mi, Gospodine, svoje Lice i bit ću sit« moli psalmista. Promatranje će ovog imena sačinjavati puninu sreće, jer nema radosti bez gledanja, nema veselja u krilu tame: noć je žalosna, a sreća se rađa istom osvitkom zore, da se razvije u podnevnom sjaju. Svrhunaravno veselje počinje vjerom koja primjećuje Boga »kroz veo«. Nema potpuno nadnaravne sreće bez vječnog gledanja licem u lice.

Prema tome razumljiv je uzvik sv. Ivana od Križa: »Ah, kristalni izvore, kad bi dao da se na tvojoj srebrnoj površini najedanput pokažu toliko željene oči što ih nosim naznačene u svom srcu!«

Nego, zar nije lud san, kad čovjek hoće promatrati Gospodnje lice, barem ovdje, jer čovjek ne može vidjeti Boga, a da ne umre? I zbilja postoje ljepote koje toliko zanašaju da čovjeka ubiju: postoje svjetlosti koje u ništa pretvaraju naša odviše tamna bića. Ipak će duša zahvaćena Bogom moliti: »Pokaži se mome pogledu! Draže mi je umrijeti nego da te ne vidim, ili bolje hoću umrijeti da tebe vidim. Tada će moja kontemplacija biti vječna.«

Odgovarajući toj želji Bog uze jednog dana ljudsko lice. Imao je lik novorođenčeta, onda odrasla čovjeka i napokon lik žrtve, koji je prorok navijestio: »Vidjesmo ga bez sjaja, bez ljepote, bez ičega što bi moglo privući naš pogled.« Pokazujući unaprijed slavu svoga uskrsnuća i preobrazivši se na gori njegovo se lice pokazalo apostolima sjajnije od sunca: »Vidjesmo ga puna milosti i istine«, pisat će sv. Ivan.

Kristovo lice — bijedno ili trijumfalno — prikazuje divno njegovu osobu. Crte lica odrazuju, uistinu, dušu; osobito oči, ogledalo unutarnjeg života. Pogled odaje brigu, tjeskobu, radost, dobrotu, pobožnost. Oni koji su Krista promatrali, mogli su otkriti na njegovu licu njegovu dobrotu, ljubav prema ljudima, njegovu strpljivost, njegovo milosrđe, a katkada i njegovu osudu, pače i njegovu srdžbu.

Vjernici štuju sveto Lice Isusovo, nagrđeno za njegove muke. Njegovo nagrđeno lice otkriva nam poniženja što ih je podnio kao naš Otkupitelj.

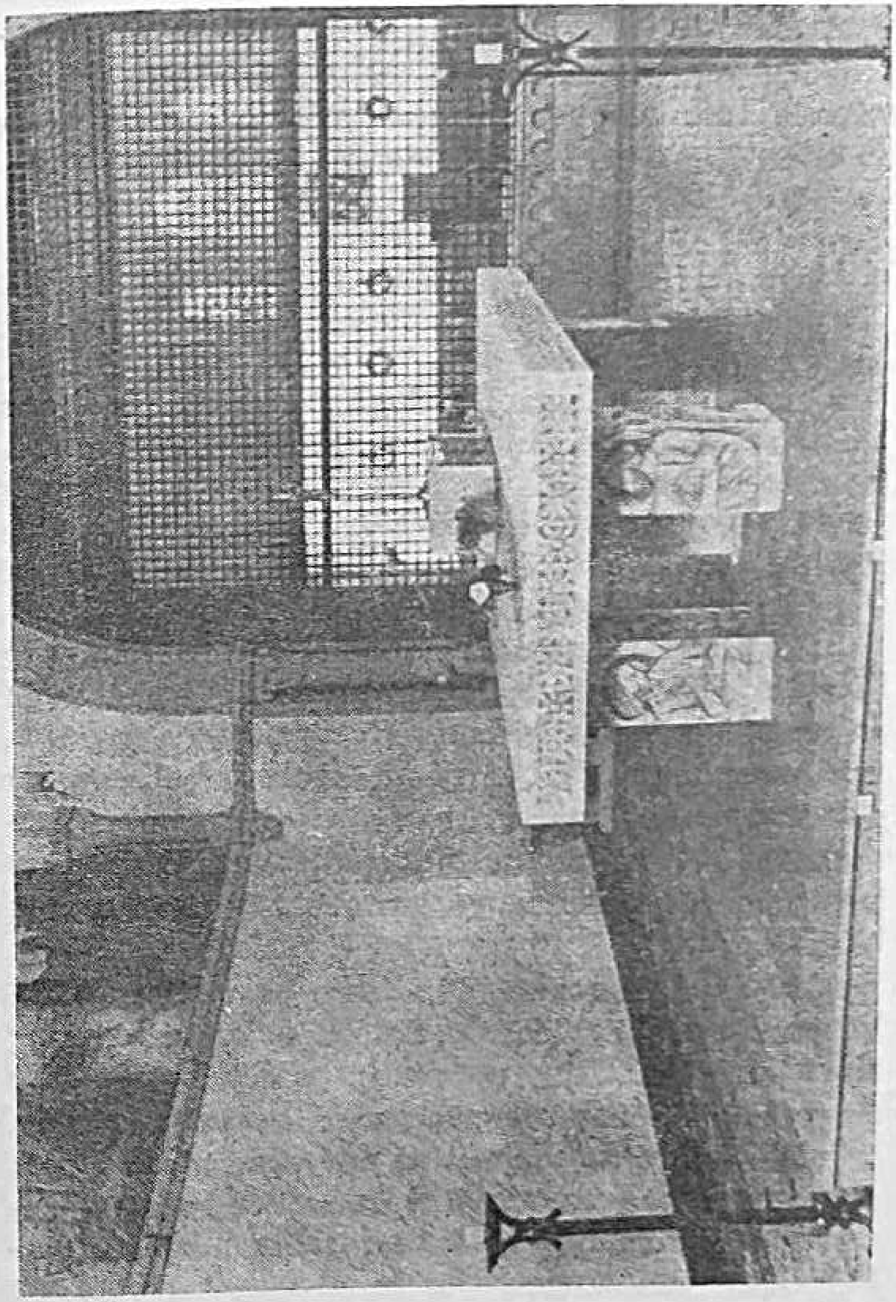

SVETIŠTE I KOR REDOVNICA U PARAY-LE-MONIALU

Uostalom, samo u tom pogledu štuje se presveto Lice kao znak Isusov. Ipak nema kulta crta Spasiteljevih koje bi nam mogle bolje nego simbol imena Isusova označiti i ukratko izraziti osobu Kristovu.

Znak Srca

Čovjeku koji je molio Boga: »Pokaže mi svoje lice!« Utjelovljena Riječ očitovala je svoj ljudski lik za zemaljskog života. Kršćaninu koji isto moli danas, već je odgovorio Isus, kad se ukazao u Paray-le-Monialu, uslišavši ga više nego što je želio: »Gle Srca koje je ljude toliko ljubilo!«

»Gle!« Isus nam pokazuje da promatramo to Srce što smo ga proboli. Nismo molili drugo nego da na njegovu licu vidimo odraz njegove dobrote. Isus nam time pokazuje njezin izvor. Željeli smo da po njegovim crtama upoznamo njegovu osobu. Ovdje nam se ukratko najbitnije prikazuje znakom koji nam otkriva njegovo najintimnije i najdublje biće.

Jer, Srce ne označuje ovdje u prvom redu mišić nego simbol. Kao što fiziološko srce podržaje život razgoneći krv po čitavu organizmu i kao što prestanak tog njegovog rada najavljuje smrt, tako je »moralno srce« kod čovjeka središte njegova duhovnog života. Ono sačinjava nutrinu razumnog i slobodnog bića, ono izražava njegov duboki »ja«, ono što je najbolje od njegova bitka.

Životinje imaju fizičko srce, a ipak se ne kaže da imaju srca, pa i ako dokazuju da osjećaju. Naprotiv, Bog nema fiziološkog srca, a ipak se na mnogim stranicama Svetog pisma govori o Srcu Božjem.

Budući da pokreti i osjećaji ljudski tako djeluju na fizičko srce da zaustave njegovo kucanje, općenito ga smatraju ljudi naravnim znakom. Međutim, premda je ovaj simbol veoma jednostavan, ipak je katkada teško označiti njegovo značenje. Njegova složenost dolazi od samog njegova bogatstva.

Često se »moralno srce« izlaže pogibelji da se ograničava na samu osjećajnost, pače na strasti. U svakom slučaju označuje ljudske bitne težnje, bile one plemenite ili iskrivljene: »Velike misli dolaze iz srca.« Sam Isus nam veli da iz srca proizlaze preljubi, zloća, mržnja, zbog toga Bog, koji nadvisuje našu vanjštinu, »ispituje bubrege i srca«, to jest naše duboke nakane, a ne naše vanjsko vladanje, naš ugled.

Također više nego težnje označuje naše srce bistru volju koju vodi razum. Prema tome srce upravlja osjećajima, gospodari strastima, odlučuje neograničenom slobodom. U tom je slučaju nešto potpuno oprečno osjećajnosti, i premda je ne isključuje, upravlja njome i stavlja je pod vlast razuma. U jeziku mistike srce je »fina oštrica duše«. Božje Srce znači samu bit onoga koji je ljubav.

I tako je Srce znak koji najbolje predstavlja čovjeka. U biću iznad reda materije i duha, koje bi se moglo prikazati mišićem i mozgom, objavljuje srce red ljubavi. Zato su nekoć heroji, glavari htjeli da im tijelo počiva na tom mjestu, u toj crkvi, da pokažu posebnu privrženost tom mjestu, toj crk-

vi. I danas želeći označiti nekoga da je dobar i požrtvovan, govorimo da ima srca, da ima dobro, plemenito, veliko srce. O majkama velimo da misle srcem. S onima s kojima smo u prijateljskoj ljubavi govorimo od srca k srcu.

Srce Isusovo

Razmatramo o čitavoj osobi Kristovoj. Čitavoj se osobi Kristovoj klanjamo. Budući da se simbolom izražava ono što je u pogledu koje osobe najbitnije, drago nam je označiti Isusa njegovim Srcem. Tako izražavamo njegovu psihologiju, najintimnija raspoloženja njegove duše, njegovu nutrinu. Ta zar nam sam ne izjavljuje: »Ja sam blaga i ponizna srca«. Njegovim Srcem izražavamo napose Isusovo puno ljubavi klanjanje Ocu. »Zakon je Gospodnji uvijek u njegovu Srcu.« — Srcem označujemo također Spasiteljevu ljubav i dobrotu prema ljudima.

Jer je, napokon, fizičko Srce Isusovo bilo probodeno na Kalvariji, njime označujemo također Spasiteljevu bolnu ljubav zbog naših grijeha; njegovu spasiteljsku ljubav koja je pošla dotle da je prihvatila smrt, i to smrt na križu.

Prema tome je otvoreno Srce Kristovo simbol raspetog Isusa. Sv. Pavao veli kako želi poznavati samo raspetog Isusa: »Ljubio me je i predao se za me«, progovara apostol. »Pokazujući vam svoj otvoreni bok«, progovara Gospodin jednog dana sv. Katarini Sienskoj, »želim da upoznate tajnu moga Srca, da vidite da ljubim mnogo više nego sam mo-

gao pokazati svojom konačnom patnjom.« »Tvoje Srce ti je ranjeno« kliče sv. Bonaventura, »da mognemo pomoću vidljive rane vidjeti nevidljivu ranu tvoje ljubavi.«

Treba se dignuti iznad znaka

U Paray-le-Monialu zatražio je Isus od sv. Margarete-Marije da mu se iskazuje štovanje »uz pomoć znaka njegova tjelesnog srca«. Isus hoće da se čitava njegova osoba promatra i štuje. Srce je samo simbol koji nam osjetnim načinom ima predstaviti njegovu cijelu osobu.

Nema sumnje da se tjelesnom Srcu Isusovu, tom fiziološkom mišiću, Srcu koje je sv. Ivan čuo kucati u grudima Isusovim, za zadnje večere i vidio kako ga na križu probada vojnikovo koplje, treba klanjati kao čitavoj osobi Kristovoj, budući da ono pripada osobi Čovjeka-Boga. Nego, zar ćemo tijelo utjelovljene Riječi nakazno secirati, odijeliti od ostalog tijela njegove ruke, njegove oči, njegovo srce, da možemo bolje promatrati ljudske i božanske čine Spasiteljeve, za kojih se služio ovim ili onim svojim udovima i ovim ili onim svojim organima? Time bismo počinili ne samo nešto smiješno nego i svetogrdno.

Prema tome štovanje Srca Isusova nije štovanje tjelesnog srca rastavljena od njegove osobe, nego se ljudska i božanska osoba časti u tom simbolu. Naročito se štuje ljubav Kristova, i to vječna i neizmjerna ljubav, kao i ljudska ljubav volje, a isto tako osjetna ljubav. To je prema enciklici *Haurie-*

tis aquas trostruka ljubav Spasiteljeva prema nama.

Srce je, dakle, samo znak koji nas na najdjelotvorniji i najdublji način vodi k Isusu. Služit ćemo se simbolom da bolje postignemo ono što nam on označuje. Simbol mora ostati simbolom ne zauzimajući mjesto onoga što označuje. Samo se u tom smislu smije prihvatiti, samo u tom smislu izvodi točno svoju ulogu.

Važno je što Isus u Paray-le-Monialu tražeći od sv. Margarete-Marije da bude štovan »pod znakom svoga tjelesnog srca«, pokazuje joj svoje tjelesno srce kao simbol zajedno sa simbolizmima koji taj simbol dopunjavaju. Bitnom znaku srca, i to probodenog srca dodaju se još tri simbola, što ih ni jedno ljudsko srce ne bi podnosilo u svojoj fiziološkoj realnosti: trnje koje ga ovjenčava, križ koji se diže iznad njega, plamenovi koji iz njega izbijaju.

Sam Isus tumači svojoj povjerenici značenje tih nuzsimbola. Trnje, koje je za vrijeme muke krunilo pogrdnom krunom njegovu glavu, predstavlja naše grijehe, ponajviše našu nezahvalnost u pogledu njegove ljubavi prema nama. Križ, usađen u srcu, znak je da je čitav Isusov život sve od utjelovljenja bio »križ i mučeništvo« (Nasljeduj Krista). Napokon plamenovi, koji bukte iz srca Spasiteljeva, žele nam pokazati da je Bog »žarki oganj koji sve sažiže«, da je utjelovljena Riječ »žarka peć ljubavi«, da je njegova žarka želja da čitav svijet zapali ognjem svoje ljubavi; da se posvojena djeca Oca i njegova Jedinorođenca moraju na slavu Trojstva pretvoriti u »žive plamenove ljubavi«

poput anđela koje Gospodin pretvara u plamenove.

I tako nam drugotni simboli, izabrani i prikazani sv. Margareti-Mariji, pokazuju da samo Srce ostaje glavni simbol koji nam treba tako shvatiti. Jansenizam XVIII. stoljeća snažno se opirao pobožnosti Srcu Isusovu kao odviše fiziološkoj. Budući da je ta pobožnost odviše naglašavala tjelesnost Srca Isusova, odbija Benedikt XIV. da je odobri dopuštanjem liturgičnog blagdana. I kad će Klement XIII. dopustiti blagdan Srca Isusova biskupima Poljske, učinit će to na »uspomenu božanske ljubavi«.

Pristalice pobožnosti fizičkom srcu Isusovu zlorabili su pozivajući se na »objave« u Paray-le-Monialu. Istina, Isus je u svojim velikim objavama sv. Margareti-Mariji pokazivao svoje Srce, ali je jasno rekao da se radi o štovanju njegove osobe »u znaku« njegova tjelesnog Srca. Osim toga u 19. od 26 ukazanja Svetici pokazao joj je Isus svoje Srce kao sunce ili peć bez ikakvih fizioloških znakova. Ikonografija, redovito simplicistička i neestetska Srca Isusova nalazila je svoj izvor u krivom tumačenju mističnih pojava u Paray-u. Sigurno je da se ne smije zaboraviti probadanje fiziološkog Srca Isusova, ali je i to bila slika s Božje strane. Pomoću te slike htio nam je Bog progovoriti da ga lakše razumijemo. Ni Isus »dobri Pastir«, nije čuvao stvarne ovce. Isto tako Srce o kojem nam govori nije samo tjelesno srce, jedan mišić. Kad nam se obraća božanska Riječ, služi se, može se reći, »literarnom vrstom« znakova. Prema tome nećemo ga razumjeti ustavljajući se samo kod njih. Na-

protiv, shvatit ćemo Isusa, ako shvatimo ono što nam ti znakovi prikazuju. Ovdje se radi o Kristovoj osobi, o njegovoj žarkoj i bolnoj ljubavi prema nama: to je ono što moramo promatrati i čemu se valja klanjati.

3. Neosporivi temelji štovanja Srca Isusova

Paray i »eksplozija« pobožnosti Srcu Isusovu

Od sv. Bernarda do sv. Gertrude ostala je pobožnost Srcu Isusovu do XVII. stoljeća u prvom redu osobna i privatna. U kolektivnom su je obliku prakticirale tu i tamo male gorljive skupine, naročito u rajnskim pokrajinama, dok će po sv. Ivanu Eudes-u i sv. Margareti-Mariji zahvatiti čitav kršćanski svijet, postat će gotovo pobožnošću cijele Crkve. Polagano je i dugo dozrijevala ova pobožnost, dok nije napokon došlo do »eksplozije« štovanja Srca Isusova. Među djelima koja su najneposrednije spremala duše na prihvaćanje znakova i poruka neizmjerne ljubavi Kristove, »Rasprava o ljubavi Božjoj« sv. Franje Saleskoga zauzima odlično mjesto. Sv. Ivan Eudes propovijeda, pak, o Srcu Kristovu, i u njegovu čast sastavlja molitve, misu, liturgijski časoslov. Teološki je opravdavao taj naziv braneći ga od napadaja.

Međutim, neće propovijedanja i spisi tog normandijskog apostola zanijeti duše toliko, koliko će to učiniti ukazanja u Paray-u, iznesena u »*Kratkom životopisu majke Margarete-Marije*« što ga je sastavio isusovac o. Croiset dodavši ga svome djelu o Srcu Isusovu. Osim toga čudesan prestanak kuge u Marseille-u nakon posvete toga grada Srcu Isusovu, koju je obavio biskup Belsunce, potvrdio je donekle vrijednost takvog štovanja. I zbilja treba

priznati da ni teološki ili mistični razlozi kao ni najvatrenije propovijedanje ne uzbuđuje izobražene kršćane, a još manje skromne toliko koliko to učini kakav izvanredan događaj. Izgleda da je on na neki način na dohvatu svima, jer se zbiva u određenom vremenu, na određenom mjestu, posredovanjem jedne žive osobe. Ne radi se tada više o idejama i umovanjima. I makar događaj shvatio samo jedan mistik, zbog toga nije ništa manje doživljena činjenica, u isti mah stvarna i čudesna, te za svakoga svjedok moći Boga i blizine njegove ljubavi. Na neki način uprisustvuje nam Evanđelje i tako postaje njegovom jakom jekom. Tako su stigmati sv. Franje Asiskoga vidljivo dozivali u pamet hladnom svijetu Franjinog doba patnje i ljubav Isusovu. Tako su i ukazanja Srca Isusova u Paray--u budila u XVIII. stoljeću i poslije zaspale duše i grijala one koje je sušila vjera straha. Kršćansku vjeru, dok se nalazi u slaboći i kolebanjima, ne prestaju podržavati karizme ukazanja i čudesa. A Bog, veliki pedagog ljudi, ne uskraćuje im da ih karizmama pomogne da vjeruju i da što jače proživljavaju svoju vjeru.

Privatne objave ne mogu opravdati crkveni kult

Ipak se ne smije nikada pobrkati prigoda koja potiče na vjerovanje, nadnaravni poziv na vjerovanje i samo njegovo opravdanje. Podsjećanje, više-manje izvanredno i zbog toga dosta emocionalno, na istinu koja se nalazi u objavi, ne može

biti dostatno da opravda naše pristajanje uz tu dogmu. Jedini motiv našeg vjerovanja ostaje riječ Božja u Svetom pismu i tradicija.

Tako ne vjerujemo u Bezgrešno Začeće zbog toga što ga je Blažena Djevica objavila u Lourdes-u, nego zato što ga je 1854. proglasio Papa dogmom na temelju Svetog pisma i trajnog crkvenog naučavanja. Isto tako ne temelji se na euharistijskim čudesima naša vjera u stvarnu prisutnost Isusovu u Presvetom Sakramentu nego na samim Isusovim riječima.

Prema tome samo Objava, prenesena Tradicijom, mora biti temeljem štovanja Srca Isusova, a ne ukazanja u Paray-u ili druge starije ili moderne privatne objave kao ni čudesa, pa bila ona ne znam kako sjajna. Ni Lourdes, ni Fatima, ni Paray — sve same privatne objave — ne opravdavaju vjeru Crkve. Naprotiv, pravo je Crkve prosuditi da li se objave u Lourdesu, Fatimi i Parayu slažu s vjerskim istinama. Bez tog slaganja, koje jedino Crkva može ustanoviti, nema vrijednosti nikakvo ukazanje, nikakva vizija, nikakva poruka.

Krivo bi učinio tko bi za propovijedanje o pobožnosti Srcu Isusovu previše naglašavao ukazanja u Paray-u. Nema sumnje da se smije o njima govoriti, budući da ih je Crkva na neki način prećutno* odobrila, bilo time što je Margaretu-Mariju stavila na oltar, bilo što prihvaća neke pobožne vježbe što ih je Isus svjetovao svojoj pouzdanici, bilo izričnim aluzijama na vizije Svetičine u papin-

---

* *Nikada se ne može govoriti da je Crkva koje ukazanje izričito odobrila: ona se ograničava da samo kaže kako se ono može prihvatiti bez povrede razboritosti i mudrosti.*

skim enciklikama ili liturgijskim tekstovima. Druga je stvar pametno i korisno obavijestiti duše o onom što se dogodilo u Paray-le-Monialu, a druga opet stvar temeljiti štovanje Srca Isusova na ukazanjima sv. Margareti-Mariji. Odobravajući Crkva 1765. Misu u čast Srca Isusova nikako ne aludira na Paray, nego dopušta čašćenje Srca Isusova na »uspomenu božanske ljubavi.« Tekstovi Svetoga pisma kao i trajna Tradicija njezinog učiteljstva tokom stoljeća dopuštaju joj i svjetuju da prihvati tu pobožnost. I zbilja, ona nije nikakva novost, premda se počela kasno širiti: sadržana je čak u Evanđelju. I naša je, dakle, dužnost da takvu pobožnost temeljimo na Svetom pismu i na Tradiciji.

SVETOPISAMSKI TEMELJI ŠTOVANJA SRCA ISUSOVA

Svetopisamsko značenje riječi »srce«

»Oduvijek«, piše biskup Vincent*, »nije srce označavalo samo organ koji kuca u našim grudima. U Starom zavjetu označuje sve sile duševne. Za nazive ljudskih organa imao je hebrejski jezik skupinu riječi koje su označavale ono što su stari nazivali *praecordia,* to jest jetra, slezena, bubrezi itd. Sve su to bili sveti organi, ritualno čisti i samo su oni bili dostojni da se prinose Bogu u žrtvama. Međutim, u Starom zavjetu je značenje srca neizmjerno šire, povezano je s afektivnim čovjekovim životom, sa svim onim što se nalazi u nutrini, s mislima, uspomenama, rasuđivanjima, planovima. Predstavlja sve afektivne moći ljudskog bića, bilo osjećajnost, plemenitost i srčanost, bilo osjećaj nesebične ljubavi nasuprot osjećaju koristoljublja. U Ponovljenom Zakonu (4,29) izjavljuje Bog da ga treba tražiti svim srcem. Što to znači? Znači živjeti u potpunoj poslušnosti njegovu Zakonu. To je baš namjera Božja. Jer, srce, kojim treba Boga tražiti, u svojoj biti jest oganj ljubavi. Od sada ne smiju Izraelci biti buntovni, već bi morali sklopiti s Bogom novi Savez, Savez upisan u srcu (Jr 32, 39; 24,7. Pnz 28,3). Tako će između Boga i njegova naroda biti osigurano konačno djelovanje.«

* *Revija »Paray-le-Monial«, janvier-février 1964.*

Prema takvom prihvaćanju riječi »srce« svetopisamski izrazi »dusi bez razuma«, »srca spora za vjerovanje« postaju na neki način sinonimi. Srce, dakle, simbolizira izvor i središte dubokog čovjekova života. Stoga Gospodin ne zaustavlja svoga pogleda na čovjekovoj vanjštini, nego promatra i ispituje srce (usp. I. Sam 16,7; Jr 17,10), Bog govori srcu čovjekovu (usp. Hoš 2,16). »Srce« je intimno svetište misli i volje jedne osobe. »Blago onima koji su čista srca«, progovara Isus (Mt 5,8). Odatle potreba da se srce »obreže«, da se srce »obnovi«. Treba Boga ljubiti »svim svojim srcem«. Treba prihvatiti riječ Božju u »dobro srce« (Lk 8,15). Isto tako riječ »srce« označuje nutrinu razumna bića.

Božje srce

Više puta govori nam Stari zavjet o »Božjem srcu«. Tako npr.: »Gospodin se ražalosti u svom srcu« (Post 5,6). »Moje oči i moje srce bit će uvijek u ovom domu (hramu) što si ga sagradio« (I Kr 9,3), »Misli moga srca ostaju od vijeka do vijeka« (Ps 32,11), »Srce je Božje mudro, njegova je sila velika« (Jb 9,4), »Dat ću vam pastire po svom srcu« (Jr 3,15), »Nije li Gospodina u srce dirnuo tamjan što ste ga palili?« (Jr 44,15), »Gospodinov se gnjev neće stišati, dok ne izvrši nauma svoga srca« (Jr 30,24), »Srce mi dršće za Efraima od nježne samilosti« (Jr 31,20). »Srce mi je uznemireno, uzavrela sva utroba: neću zatirati Efraima« (Hoš 11,8,9).

I tako »Božje Srce« označuje puninu Božje nježnosti i Božjeg milosrđa što ga preobilno osjeća za svoj narod. Pa i kad se srdi na njega, čini to zbog toga što ga žarko ljubi. S navedenim tekstovima trebalo bi usporediti druge izjave što ih donose proroci i koji označuju naklonost Božju prema Izraelu: »Može li žena zaboraviti svoje dojenče, ne imati sućuti za čedo utrobe svoje? ... Ja tebe neću zaboraviti« (Iz 69, 14—15). »U sućuti svojoj opet ću te prigrliti ... Sakrih od tebe lice svoje, ali u ljubavi vječnoj smilovah se tebi« (Iz 54,7—8). »Vječnom sam te ljubavlju ljubio« (Jr 31,3). »Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u njihovo srce. I bit ću Bog njihov, a oni narod Moj« (Jr 31,33). »Konopcima ljubavi privlačio sam ih« (Hoš 11,4).

Naravno da se ni jedan od tih tekstova ne može upotrijebiti da bude na neki način temelj štovanju Srca Isusova, Srca Boga-Čovjeka. Ipak nas oni pripremaju da shvatimo da srce znači psihološki život jednog bića, njegovu nutrinu, njegove osjećaje, njegove misli, njegovu duboku volju. Govoriti o »Srcu Božjem« znači izražavati njegovu osnovu ljubavi, njegovu namjeru koju će njegova ustrajna ljubav sigurno ostvariti usprkos opakoj volji srca čovjekova, komu je »svaka misao samo zloća« (Post 6,5).

»Ja sam krotka i ponizna Srca«

U Novom zavjetu Srce utjelovljene Riječi kao i »Božje Srce« u Starom zavjetu izražava ponajprije raspoloženje duše Kristove, pokazuje njegovu psihologiju, ukratko sadržava i simbolizira njegovu osobu. Ali, budući da je Krist »lik bitka« Božanskog, koji nije drugo nego Ljubav, izražaj »Srce Isusovo« označuje napose »dobrotu Boga našega Spasitelja i njegove ljubavi prema ljudima« (Tt 3,4).

Glavni tekst, koji nam tako izražava duboku dušu Kristovu, nalazi se kod sv. Mateja (11,28—30) a glasi: »Uzmite jaram moj na se i učite se od mene, jer sam *krotka i ponizna srca*. Tako ćete naći pokoj svojim dušama.« Radi se, dakle, o istom »Srcu« o kojem govori sv. Pavao pišući Filipljanima: »Nježno vas ljubim u Srcu Isusa Krista« (1,8), ili kad od njih traži: »Težite među sobom za onim za čim treba da težite u Kristu Isusu« (2,5). Srce i osjećaji imaju tu isto značenje. Sv. Pavao potvr-

đuje to pišući Kološanima: »Obucite se, dakle, budući da ste izabranici Božji, sveti i ljubljeni u milosrdnu srdačnost, dobrotu, poniznost, krotkost, strpljivost« (3,12). Takvo je, uistinu, Srce Isusovo prema ljudima. To je »milosrdno srce Boga našega« (Lk. 1,78). Ne smijemo izostaviti ni držanje Isusovo prema Ocu. O tom držanju govori Psalmista (39, 7—9) kao i Poslanica Hebrejima: »Zakon je Božji uvijek u Srcu Kristovu«. Krist je došao ovamo na zemlju da svojim utjelovljenjem ispuni volju Očevu. Volja je Očeva dio njegove baštine, ona mu je jelo i pilo. I Krist je mogao reći: »Raduje mi se srce i kliče duša« (Ps 15,9). Isto nam tako mesijanski psalmi izražavaju osjećaje i boli i tjeskobe Isusove: »Srce mi posta poput voska, koji se topi u grudima mojim« (Ps 21,15). »Ruganje mi slomilo srce i klonuh. Čekao sam da se tko sažali nada mnom, ali ga ne nađoh« (Ps 68,21).

»Vojnik kopljem probode mu bok pa odmah poteče krv i voda«

Ograničiti »Srce Isusovo« samo na Kristovu nutrinu, na Kristove osjećaje, značilo bi ne poznavati točno Objavu. Nitko ne osporava da srce označuje osobu utjelovljene Riječi. Međutim, Spasiteljeva osoba jest osoba koja nas je »toliko ljubila«, i koja je iz ljubavi probodena na križu. Prema tome Srce Isusovo označuje također beskrajnu ljubav Isusovu prema nama, »jer najveća je ljubav kad se radi nje položi život za one koji se ljube.« Ta ljubav nalazi svoj simbol, kao posve naravno, u Spasiteljevu fizičkom srcu, probodenom na Kalvariji.

Jedan drugi tekst, doista još važniji od Matejeva utemeljuje na Svetom pismu štovanje Srca Isusova. To je opis sv. Ivana o probadanju Kristova boka i srca (Iv 19,33—37) i o posljedici udarca kopljem iz vojnikove ruke: odmah je iz otvorene rane na Spasiteljevu boku potekla krv i voda (to znači limfna tekućina).

A) Ponajprije probada se bok:

»Jedan od vojnika kopljem probode bok« (Iv 19,34).

S tim tekstom treba združiti druga svetopisamska mjesta. Evo ponajprije teksta proroka Zaharije koji donosi sam evanđelista: »Gledat će na onoga koga probodoše» (Za 12,10). Također Izaija proriče: »Proboden je zbog naših grijeha« (Iz 53,5). Svjedokom te činjenice bio je Ivan, a poslije uskrsnuća i ostali apostoli: »Pokaza im svoje ruke i svoj bok« (Iv 20,21). »Stavi svoju ruku u moj bok!« reći će Učitelj Tomi (Iv 20,27). I zadnjeg dana svijeta »svatko će ga vidjeti«, veli Otkrivenje (1,7), »a i oni koji ga probodoše«.

B) Međutim, poslije opisa probadanja izneseni su nam još bitnije njegove posljedice stvarne (i duhovne): izlijevanje kroz otvorenu ranu vode pomiješane s krvlju.

»I odmah poteče krv i voda« (Iv 19,34).

Tom tekstu odgovaraju drugi svetopisamski tekstovi, a u prvom redu samo Evanđelje Ivanovo: »Ako je tko žedan«,vikao je Isus na dan blagdana, »neka dođe k meni, i neka pije tko vjeruje u me«. Kako veli Pismo: »Iz njegove će nutrine poteći potoci žive vode«. Evanđelista dodaje: »To reče za

Duha Svetoga kojega su imali primiti oni koji vjeruju u njega« (Iv 7,37—39). Razgovarajući Isus sa Samarijankom navješćuje joj »živu vodu«: »Tko pije od ove vode koju ću mu ja dati, neće nikad ožednjeti. Što više, voda koju ću mu ja dati, postat će u njemu izvor one vode što struji u vječni život« (Iv 4,14).

Sv. Ivan označuje u svojoj prvoj Poslanici Isusa ovim riječima: »To je onaj koji je došao s vodom i krvlju« (Iv I 5,6). Isto tako, u svom Otkrivenju, pokazuje nam u novom Jeruzalemu »rijeku života bistru kao kristal, koja istječe iz Božjeg i Janjetova prijestolja« (22,1). Na koncu proročanstva čuo se odjek Spasiteljeva uzvika: »Tko je žedan neka dođe! Tko želi neka badava uzme vode života«! (Otk 22,17).

Tajnu otvaranja boka i vode koja iz njega teče objavljuje već Stari zavjet. Izaija prorokuje: »I s radošću ćete crpsti vodu iz izvora spasenja« (12,3). Misleći na vodu koja poteče iz pećine po kojoj je udario Mojsije svojom šibom, pjeva psalmista: »Iz stijene izbi potoke te izvede vode velike rijeke« (77,16). Ili: »Kao voda razlih se« (Ps 21,15). Tu se radi o mesijanskom Psalmu koji je Isus molio umirući na križu. »U onaj dan žive će vode poteći iz Jeruzalema«, piše Zaharija (14,8). Treba osobito naglasiti kako isti prorok objavljuje da će ljudi promatrati Probodenog i dodaje »U onaj dan otvorit će se izvor domu Davidovu i Jeruzalemcima da se operu od grijeha i nečistoće« (Za 13,1). Izgleda važno također Ezekijelovo proročanstvo: »I gle, voda je izvirala ispod praga hrama ... Vode otjecaše s desne strane ... Bijaše potok koji ne mogoh

prijeći, jer je voda nabujala. Bijaše to potok koji se ne može prijeći ... I kad god voda protječe, sve živo što se miče, oživi ... Kamo god dođe ova voda, sve ozdravi i oživi« (Ez 47, 1,2,5,9).

Shvatljiva su sva razvijanja što su ih crkveni Oci mogli crpsti iz tih tekstova komentirajući otvaranje boka i Srca Isusova, o kojem govori sv. Ivan. Premda se duhovno značenje tih tekstova ne odnosi izravno na štovanje Srca Isusova, ipak će mu pomogati da se pomalo utvrđuje. Nego, zar nije ova pobožnost po svojoj biti mistična?

I tako je koplje koje je probolo bok mrtvoga Krista izazvalo ono što bi se moglo nazvati »Bogojavljenjem« Spasiteljeve ljubavi.

Međutim, ima još nešto više. Probadanje Srca Isusova izražava ukratko, ali veoma značajno, čitav vazmeni misterij, misterij smrti i uskrsnuća Isusova, koji nas vodi iz naše smrti u život, iz smrti grijeha u život milosti. Probadanje kopljem simbol je smrti, dok je istjecanje vode i krvi iz probodena boka Spasiteljeva simbol života. Srce Isusovo ranjeno je malo poslije svoje smrti. Međutim, još prije uskrsnuća pruženi su nam znakovi života. Isti čin, koji po sebi nosi smrt, stvara novu egzistenciju: po vodi ćemo, koja naviješta krštenje, primiti Duha Svetoga koji će nas preporoditi, dok ćemo po krvi, koja označuje Euharistiju, primati kao hranu živo i oživljujuće tijelo Uskrsloga.

I tako, promatrajući otvoreno Srce Isusovo, otkrivamo misterij svoga spasenja po ljubavi, sigurni smo da je naše spasenje ostvareno, pa prema tome ne preostaje nam drugo nego da to Srce praktično prihvatimo u svom životu.

Ukratko

Posjedujemo, dakle, u Evanđelju dva jasna teksta, na kojima se temelji pobožnost Srcu Isusovu. To je tekst sv. Mateja, koji nam govori o krotku i poniznu Srcu, to jest o psihologiji i nutarnjem životu Spasiteljevu. Onda imamo tekst sv. Ivana, koji nam svjedoči kako je vojnik kopljem probo Kristov bok poslije Spasiteljeve smrti. Govori se, dakle, izravno o Kristovom fiziološkom srcu, koje nam, probodeno objavljuje samom svojom ranom herojsku i bolnu ljubav Isusovu prema ljudima. Ta dva teksta, osvijetljena drugim svetopisamskim mjestima, uzeta naročito u svom duhovnom smislu, bit će od početka dvije rijeke pobožnosti Srcu Isusovu: Prva naglašava više promatranje »nutrine Isusove« i traži nasljedovanje našega »Pedagoga«. Druga potiče jače na promatranje probodenog srca, žrtvu naših odbijanja ljubavi i poziva na naknadu ljubavi. Ne treba reći da te dvije rijeke nisu suprotne jedna drugoj, nego se nadopunjaju.

TRADICIJA I RAZVOJ ŠTOVANJA SRCA ISUSOVA

Od početka

Crkva, čuvarica poklada vjerske objave, također je autentična tumačiteljica. Duh Sveti, koji nam doziva u pamet sve ono što je Isus rekao, uvodi puk Božji u potpunu istinu. U svakom stoljeću povijesti potiče da se u starom trezoru Objave otkrivaju novi pogledi, posve integrirani u prvotnu dogmu, ali do tada nisu došli do potpunog izražaja. Tako vjera samu sebe sve više razjašnjava. Sam Bog potiče Crkvu da istražuje svoj neiscrpivi sadržaj da tako kršćani mogu biti dionici sve obilnijeg nadnaravnog života.

Tako je malo po malo napredovalo štovanje Srca Isusova. Apostoli su, u početku Crkve, propovijedali mrtvog i uskrsnulog Spasitelja navješćujući pokoru za oproštenje grijeha. Međutim, Pavao i Ivan već naglašavaju Kristovu otkupiteljsku ljubav. Prve se hereze dižu od početka u novom narodu Božjem. Apostoli Pavao, Ivan, Juda snažno ih žigošu. Čini se, dakle, da nije vrijeme da se zaustavljamo na mističnom razmatranju probodenog boka Spasiteljeva. A ipak, prije nego što sv. Irenej piše svoju knjigu *Adversus haeres — Protiv hereza*, ustanovljuje se u pismu lyonskih kršćana kršćanima u Maloj Aziji godine 178., u izvještaju o progonstvu prijašnje godine i mučeništvu njihove braće, da je lyonska zajednica već upućena prema razmatranju otvorenog Srca. Blandina pod bikovim rogovima »razgovara se u svojoj nutrini s Isusom«. Čini to naročito djakon Sanktus komu pale tijelo, prže najnježnije i najosjetljivije dijelove usijanim željezom, a on kao da ništa ne osjeća, »jer je imao u nebu izvor žive vode, vode koja izlazi iz boka Kristova«.

Oci, učitelji i mistici

Crkveni učitelji zaustavljaju se u svojim tumačenjima Svetoga pisma kod prizora na Kalvariji.

U krvi i vodi koja teče iz otvorene rane na boku gleda sv. Augustin izlaženje Crkve iz probodenog Srca, rađanje nove Eve, majke živih po milosti. Apostolovom tekstu pridružit će se mjesta iz Starog zavjeta npr. iz Pjesme nad pjesmama, u kojem se vidi kako golubica traži utočište u izdubini zida, zatim tekst iz Postanka koji nam govori o vratima na boku Noeve lađe kroz koja ulaze oni koji će se spasiti od potopa. U drugom tekstu Pjesme nad pjesmama progovara Zaručnik Zaručnici da mu je ranila srce. Prema tome radi se o razmatranju o počecima Crkve. Može li se tu govoriti o štovanju Srca Isusova? Svakako, ali promatrajući to Srce kao izvor otkupljenog čovječanstva, a ne kao mjesto susreta duše s utjelovljenom Riječi.

Sa sv. Bernardom, Guillaumom de Saint-Thierry, Richardom i Huguesom de Saint-Victor, pa onda s Lutgardeom, Gertrudom d' Helfta, Mechtildom prelazi se od teologije na mistiku: duša u obilju pije iz bujice slasti koje izviru iz ljubeznog Srca Spasiteljeva. Isus je sklon tim dušama koje privlači ukazanjima i povjerljivošću. Uvodi ih i preobražava u peći ljubavi, to jest u grudima Učiteljevim. Tako nam npr. Gertruda lirski opisuje kucanje Srca Isusova pružajući nam o tom duhovno značenje. U istoj epohi prima Franjo Asiški na Alvernu stigmate. U tadašnjem kršćanskom svijetu izaziva to čudo izvanrednu obnovu pobožnosti prema presvetom čovještvu Kristovu i prema muci Kristovoj. Franjino probodeno srce podsjeća, naravno, na probodeno srce Isusovo na križu. Povellovi učenici Antun Padovanski i Bonaventura propovijedaju o Srcu Spasiteljevu. Njihova su promatranja nadnaravna kao i promatranja mistika, ali s podupornjom, ako se tako može reći, realističnijim, jer se neprestano obraćaju ranama Spasiteljevim i otvaranju boka Spasiteljeva kopljem. Franjevački mistici, kao što su Angela de Foligno, Margareta Kortonska, priključuju se također promatranju muke Isusove. Odatle izvire njihova ljubav prema Srcu Isusovu.

Dominikanci, osobito njemačka škola s učiteljem Eckartom, Taulerom i Susom, dolaze također promatranjem Kalvarije do pobožnosti Srcu Isusovu. »Treba da uniđeš kroz moj otvoreni bok u moje Srce ranjeno ljubavlju«, govori Susu vječna Mudrost. Kasnije će Katarina Sienska naglašavati pobožnost Krvi, kojoj je izvor Srce Isusovo. Većina svetaca u XV. stoljeća može se nazvati »svecima Presvetog Srca«: Bernardin Sienski, Lidvina Schiedamska, Katarina Bolonjska, Franciska Rimska, Lovro Justinian, Ivana de Valois. Ne smije se preći niti preko Lansperga Chartreux-a, spojnice XV. i XVI. stoljeća.

U to vrijeme prednjače isusovci: Petar Kanizije žarko štuje Srce Isusovo kao i drugi članovi Družbe Isusove, npr. jedan Franjo Borgia. Nije pretjeranost ako se rekne da u zoru XVII. stoljeća — stoljeća Margarete-Marije — čitava jedna duhovna struja nosi duše razmatranja rana Isusovih k razmatranju otvorenog Srca Isusova.

XVII. stoljeće

God. 1619. osniva sv. Franjo Saleski sa sv. Ivanom de Chantal red od Pohoda. Svojim kćerima

tumači Svetac da je »njihova mala kongregacija djelo Srca Isusova i Marijina.« »Spasitelj umirući«, govori im, »rodio nas je ranom svoga Presvetog Srca.« Franjino djelo »Traité de l'Amour de Dieu« — *Rasprava o ljubavi Božjoj* snažno će pomagati njegove redovnice da se posluže bogatstvom ljubavi Spasiteljeve. Odatle među njegovim redovnicama, koje su živjele prije Margarete-Marije ili i među njezinim suvremenicama niz mističarki, koje su od Srca Isusova primile viđenja i povjerenja. Tu je, na primjer, majka Ana Rosset, a naročito majka Ana-Margareta Clément. I druge mističarke tog vremena promatraju Srce Isusovo. To su Ivana Deleloé, Marija d'Agréda, uršulinka u Quebecku, Marija od Utjelovljenja, Margareta od Presvetog Sakramenta, Ivana Matel, itd. U XVII. stoljeću razvija se naročito »francuska škola«. Istaknuti su joj vođe Berulle, Condren, Olier, veliki teolozi ali u isto vrijeme veliki duhovnici. Daju se na razmatranje i na prikazivanje »stanja« i »nutrine« Isusa Krista. Za njih je, ne zaboravljajući ranu u boku, »ranu ljubavi« kako veli Berulle, Srce Isusovo bitno osoba i psihologija Spasiteljeva, »njegovo biće božanski čovječansko«. U tom Srcu »počiva i trijumfira samo Trojstvo«.

Uz te učitelje mislioce evo apostola koji sastavljaju prve priručnike pobožnosti. Dominikanac o. del Nente objavljuje u Firenzi svoje *Solitudini* — *Samoće*, pa onda isusovac o. Druzbicki koji u Poljskoj piše *Meta Cordium* — *Meta srdaca*. U Francuskoj *L'homme spirituel* — *Duhovni čovjek* o. Sain-Jurea sadržaje divne stranice o Srcu Isusovu. Isto treba reći o *L'homme d'oraison* — *Čovjek molitve* o. Noueta, a naročito o knjižici o. Vincenta Hubya *Pratique de l' amour de Dieu et de Notre-Seigneur Jésus-Christ* — *Vježbanje u ljubavi Boga i Gospodina našega Isusa Krista;* u Italiji *Rukovet mirhe* od Vincenta Caraffa.

Ipak posebno mjesto među apostolima pobožnosti Srcu Isusovu u tom stoljeću pripada neustrašivom normandijskom misionaru o. Ivanu Eudes-u. Počinje propovijedanjem o Srcu Marijinu, a doskora o »Srcu Isusa i Marije«, budući da su ova dva srca nerazdruživo sjedinjena. Njima u čast sastavlja mise i oficije. Misa u čast Srca Marijina odslužena je svečano u katedrali u Autunu 8. veljače 1648., u čast Srca Isusova 20. listopada 1672. u cijeloj kongregaciji Isusa i Marije koju je on osnovao. Žestoko napadan postaje apologeta pobožnosti što ih je propovijedao. Mjesec prije smrti, 19. kolovoza 1680., dovršava svoje veliko djelo *Le Coeur admirable de la très sainte Mère de Dieu* — *Divno Srce Presvete Majke Božje.* Znatan dio te knjige posvećen je Srcu Isusovu. Bula njegove kanonizacije naziva ga s pravom »ocem, učiteljem i apostolom liturgijskog štovanja« Presvetih Srdaca Isusa i Marije.

Sv. Margareta-Marija prima svoje objave zadnjeg desetljeća života normandijskog misionara. (Nije li se služila molitvama u čast Srca Isusova, što ih je sastavio sv. Ivan Eudes?) Nećemo ovdje naglašavati nadnaravne objave u Paray-le-Monialu i njihov utjecaj u Crkvi. Ograničimo se na primjedbu da privatne objave mogu unići u Tradiciju, na stanovit način, kad Crkva sudi da su djelo Duha Božjega. Kao što uzorna svetost slugu Bo-

žjih, tako i njihove mistične poruke igraju ulogu, koju ne treba ni povećavati ni umanjivati, u obnovi duša i njihovu duhovnom napretku, što ga Duh Sveti neprestano promiče. Načini moljenja, prema tome i pogledi vjere postizavaju preobraženje i bogaćenje utjecajem nadnaravnih objava prihvaćenih po odgovornom hijerarhijskom autoritetu. Ne mariti za njih i ispuštati ih kao jedan od oblika crkvene tradicije, izgleda nepametno, naravno ako su u suglasnosti s čistom Objavom, jer nisu drugo nego njihova prikladna jeka.

Poslije Margarete-Marije

Ukazanja u Paray-u bila su samo jedno razdoblje, zapravo iznimno, u razvoju raznih oblika tijekom stoljeća pobožnosti Srcu Isusovu. Poslije sv. Margarete-Marije dolaze druge mističarke: tako u XVIII. stoljeću: u Marseille-u redovnica od Pohoda Ana-Magdalena Rémuzat, u XIX. sv. Gemma Galgani, u XX. Josipa Menendez, Lujza-Margareta Claret de la Touche, između mnogo ostalih. Ne smije se zaboraviti ni Španjolac Barnardo Hoyos iz Valladolida, Svetičin suvremenik.

I nakon smrti sv. Ivana Eudesa imalo je štovanje Presvetog Srca svojih vatrenih apostola: Sv. Ivan Marija Grignon de Monfort i sv. Alfonz Liguori. U XIX. stoljeću osnivaju se mnoge kongregacije s nazivom Srca Isusova. Između najpoznatijih navodimo Pikpucienze, Družbu svećenika Presvetog Srca u Betharramu, sv. Mihovila Garicoitsa, Institut Presvetog Srca sv. Sofije Barat, svećenici

Presvetog Srca u Saint-Quentinu o. Dehona, misionari Presvetog Srca u Issoudunu, Kongregacija Presvetog Srca Timon-Davida, a da ne govorimo o mnogobrojnim kongregacijama »djevojaka«, »ancella«, »sluškinja«, »oblata« itd. Presvetog Srca. Pod zaštitom Srca Isusova rađa se 1844. Apostolat molitve. Dižu se nacionalna svetišta u čast Presvetog Srca: Na Montmartreu u Parizu 1875., Tibi-Dabo u Barceloni, ne zaboravimo ni veliku crkvu Presvetog Srca u Rimu sagrađenu nastojanjem sv. Ivana Boska. Narodi, kao Ekvador i Španjolska, posvećuju se Srcu Isusovu. Paray-le-Monial privlači mnogobrojna hodočašća naročito od 1873. O. Mateo Crawley uvodi ustoličenje Presvetog Srca u obitelji radi kršćanske njihove obnove. O. de Foucauld u želji da se pokaže »općenitim bratom« svih ljudi, stavlja na svoje grudi znak utjelovljene Ljubavi — Srce Isusovo iz kojega se diže križ.

Glas učiteljstva

Redovito crkveno učiteljstvo izražava i predstavlja Crkvi štovanje Srca Isusova. Godine 1765. dopušta papa Klement XIII. misu i vlastiti oficij u čast Presvetog Srca biskupima u Poljskoj koji su ga za to molili, dok francuski biskupi prihvaćaju odmah za svoje dieceze novu svetkovinu koju Pio IX. proteže 1856. na čitavu Crkvu. Isti Papa proglašava 18. rujna 1864. blaženicom Margaretu-Mariju. Leon XIII. objavljuje 25. svibnja 1899. encikliku *Annum Sacrum — Sveta godina*, dok 11. lipnja naredne godine posvećuje čitav svijet Srcu

Isusovu. Benedikt XV. kanonizira 13. svibnja 1920. Margaretu-Mariju, a Pijo XI. Ivana Eudesa 1925. Isti Papa objavljuje enciklike *Misserentissimus* (8. svibnja 1928) i *Caritate Christi* (3. svibnja 1932.) U enciklici *Haurietis Aquas* od 15. svibnja 1956. jasno i solidno izlaže Pijo XII. teologiju štovanja Srca Isusova. Pavao VI. objavljuje 1965. o istoj pobožnosti apostolska pisma *Investigabiles divitias* i *Diserti interpretes facti*. Toliko su to eto dokumenti raznih papa koji, svaki na svoj način, preporučuju i točno čitavoj Crkvi označuju tu pobožnost Crkve.

Zaključak

Tako su se tokom stoljeća polako i na stotine načina potvrđivale i razvijale misao i pobožnost Crkve prema Srcu Spasiteljevu. Razilaženja, plod refleksija i mnogostruke religiozne osjećajnosti dopustiše da su se malo po malo iznosili problemi te pružali solidniji teološki temelji toj pobožnosti i osvjetljivalo njezino provođenje. Svakako je Tradicija od prvih početaka trajna i još nije prestala da se točnije označuje i da se proširuje. Tumačila je svetopisamska mjesta dajući im tako nadnaravno autentično značenje. Duh Sveti i danas nastavlja svoj rad u Crkvi oko novog razvoja pobožnosti na temeljima Objave. U tu svrhu potrebno je da hijerarhija vjerno čuva polog vjere i da naviješta Evanđelje, dok se od duša koje ljube i teže da nađu u Isusu božansku prijateljsku ljubav i svetost, traži poslušnost.

4. Za obnovu potrebna čišćenja

Već rekosmo da je glavni uzrok današnje nenaklonosti i nepovjerenja u pobožnost Srcu Isusovu kriza mistike, gubitak smisla za molitvu i za nadnaravne vrednote. Spomenusmo također »stramputice i izrođenosti« (kardinal Lercare) koje su se malo po malo uvlačile u štovanje Presvetog Srca, zastarjelosti, težnje prema praznovjerju. Sve su to izlike onih koji smatraju da je to štovanje zastarjelo. Ne smijemo ih, dakle, utvrđivati u tom njihovu mišljenju držeći se anomalija, zastarjelih i besmislenih pobožnih vježbi. I štovanje Srca Isusova traži *Aggiornamento — posadašnjenje*, koje će ga pročistiti i učiniti pristupačnim ljudima ovog vremena. Ukočenost, odbijanje zdrave evolucije, čvrsto pristajanje uz prošlost mogli bi dati povoda da se još više zanemari.

Takvo postavljanje na »svjetlo dana« traži odricanja, ali se ona ne smiju ticati samog duha pobožnosti. Radi se o tome da se odstrane suhe ili nekorisne i nerodne grane, a još više parazitske izrasline. Koliko li ima krivih tumačenja poruka iz Paraya od početka zbog iskrivljenosti u shvaćanju i obavljanju štovanja Srca Isusova! Koliko li je puta misao sv. Margarete-Marije bila izobličena! Ne iz zlobe nego zbog nepotpunog čitanja tekstova ili zbog nestrpljive revnosti i nastojanja oko pojednostavljivanja. Potrebna čišćenja u prošlosti traže u pogledu objava u Paray da se misao sv. redovnice više ne iskrivljuje kao što je bila

iskrivljavana. Istina ima svoje zahtjeve, a prava pobožnost počiva na istini.

Treba modernizirati rječnik

Čini se da treba modificirati ponajprije rječnik, ne, možda, stoga što bi sam u sebi bio loš, nego što više ne odgovara govoru našega vremena.

Riječi štovanje i pobožnost nemaju isto značenje. Štovanje označuje službeno počast što je Crkva iskazuje Gospodinu, dok je pobožnost darivanje, osobna privrženost nekome. Prema tome ta riječ označuje privatan odnos prema nadnaravnom biću: Bogu, Kristu, Gospi, anđelima, svetima. Ne smeta što je ta riječ lijepa sama po sebi, puna miline pod perom jednog sv. Franje Saleskoga, puna preciznosti pod perom jednog sv. Ljudevita Marije Grignion de Monfort, a ipak nije danas baš omiljela. Pobožnost za mnoge, pravo ili krivo, označava neukusnu sladunjavost, sentimentalizam koji odvraća vjerovanje od onoga što je bitno: pobožno oslanjanje na Bogu i na sebe sama. Ne zabacujući potpuno taj izraz treba ga barem iznositi u njegovu pravom značenju, i usprkos svemu, nadomještavati riječju »štovanje«, dodavši pridjev »osobno«. Međutim, zar i riječ »štovanje« nije danas nekako odbojna? Konačno se »pletemo«, kao što reče Montaigne.

Isto tako »Presveto Srce« ne zvuči ugodno u ušima naših suvremenika. Naprotiv, radije se slušaju riječi »Srce Isusovo«, »Srce Kristovo«, »Srce Spasiteljevo«.

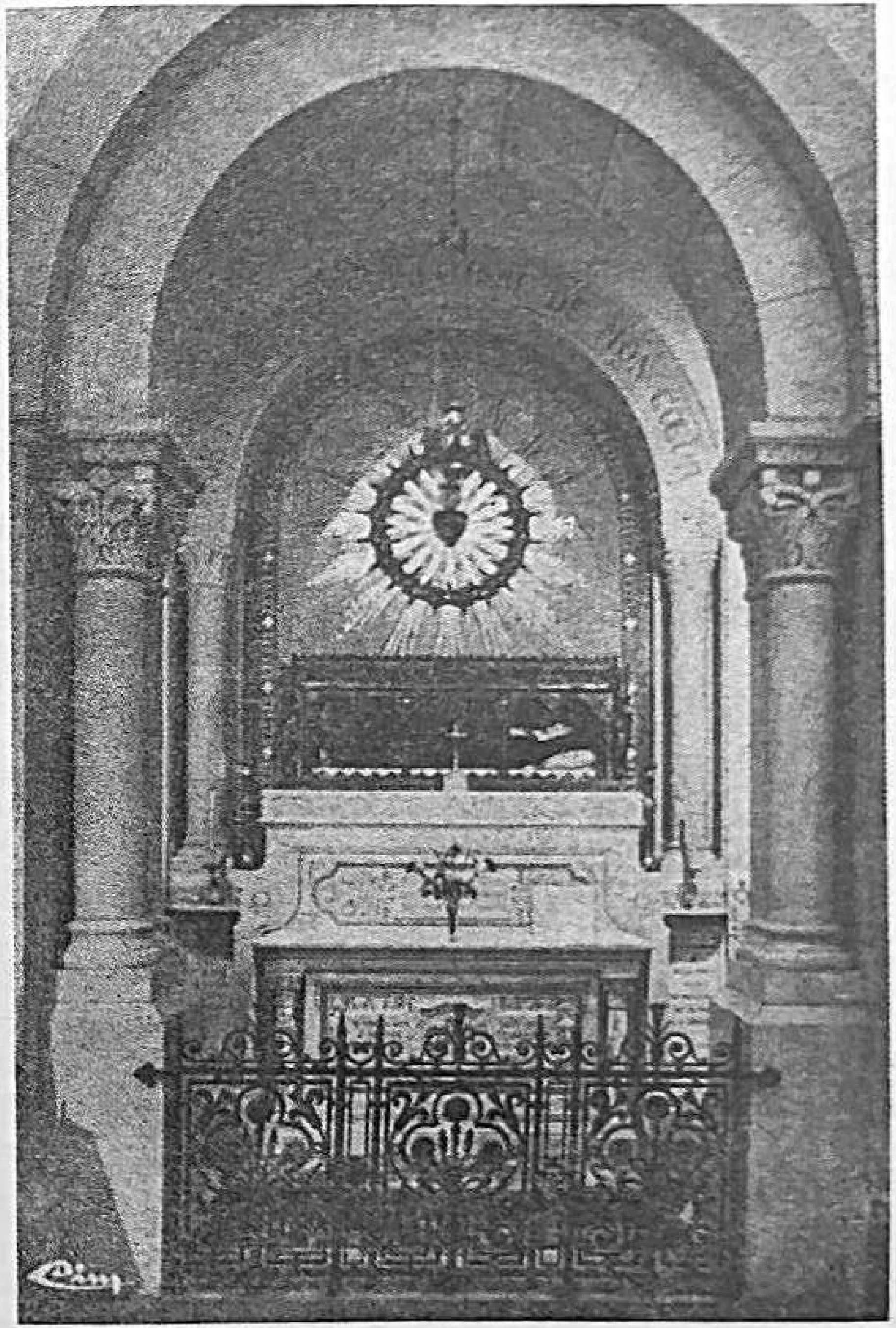

KAPELICA OD POHODA U PARAY-LE-MONIALU — OLTAR I KOVČEG S TIJELOM SV. MARGARETE-MARIJE

Izraz »otprošnja« tipična je riječ iz XVII. stoljeća. Radilo se tada o moljenju za oproštenje uvrijeđenog vladara. Taj izraz upotrebljavan je u pobožnosti umjesto izraza »čin naknade« često bombastične i sentimentalne. Tekst »čina naknade« izgleda tako zastario da se ne može više danas javno čitati. Ali postoji dosta drugih načina da izrazimo skrušenost svojih srdaca i svoje čvrste odluke. Neka se istaknu, svakako, isti osjećaji, ali jednostavnije i istinitije, i to riječima koje može svatko shvatiti.

Naprotiv, valja priznati da neke molitve, npr. Litanije Srca Isusova, sastavljene na temelju Svetoga pisma i temeljite teologije, nisu zastarjele. Na taj bi način trebalo sastavljati danas nove molitve na čast Srca Isusova, a da ne bi prebrzo zastarjele, neka se ne upotrebljavaju učene riječi, već onakve koje će biti svima na dohvatu. Zar jednostavnost ne prilagođuje evanđeoske riječi svima stoljećima?

U ikonografiji neka bude više umjetnosti!

Doista nije lak posao za umjetnika da na platnu ili u kamenu izrazi lik Spasitelja kako pokazuje svoje Srce ljudima. Najčuvenija slika Presvetog Srca potječe od Batonija. U njegovo vrijeme smatrali su to djelo »božanskim«, dok se danas smatra sladunjavim i neukusnim. Previše se naglašavalo u ikonografiji Srce Isusovo pod anatomskim vidom srca stavljenog *na* grudi, a ne *u* grudi, što

se protivi realizmu kojeg se htjelo previše istaknuti. Nema sumnje da prikazivanja koja danas uporno ističu srce-organ izgledaju odbojna. Mnogo je opasnije što bi se na taj način mogao krivo shvatiti sam predmet pobožnosti Srcu Isusovu.

Da bi se kistom ili dlijetom prikazalo Isusa kako pokazuje svoje Srce, ističu se danas dva pravca. Prvi hoće prikazati Krista na križu sa širokom ranom na boku koju je otvorio vojnik kopljem. Radi se o tom da se privuče pogled na razjapljenu ranu na Kristovu boku i da se dozovu u pamet proročanske riječi: »Vidjet će koga su proboli«.

Drugi se način, mnogo teži, služi svjetlom da simbolizira »neistraživo Kristovo bogatstvo«. Tada to nije naslikan Krist u bolovima (što je ljudskije i što se zato dade lakše prikazati) nego Krist u slavi. Njegovo Srce, goruća peć ljubavi, predočuje se samo pramenom zraka. Tako i rane muke Isusove postaju povodom da se očituje slava njegova uskrsnuća: Krist je zbilja u nebu, on živi, više ne umire. Takav pramen svjetla doziva u pamet također riječi Isusove: »Došao sam da upalim oganj na zemlji«.

Na taj način naslikao je sliku Presvetog Srca Tarcisio Bedini. Slika se štuje u svetištu Santa Maria in Via, Largo Chigi u Rimu. Na isti je način naslikao Srce Isusovo Willie Apap u svetištu Madona di Capocroce u Frascatiju. Tim povodom napisao je Gulatiero de Via u vatikanskom dnevniku Osservatore Romano: »Tema se Presvetog Srca veoma teško obrađuje zbog paraliziranja što ga sugerira tradicionalna ikonografija, identificirana do sada s idejom koju je prisvojila... Upotrebom svjetla prodire se istinski u duh, što nikako ne mo-

že postići onaj tko odbija da napusti dodir s uskim i tupim naturalizmom, vezanim na bijedne atribute. Apapov Krist dolazi stvarno iz nebeske slave i kao takav nije nam prikazan jednostavno pomoću kompliciranih i naivnih uresa, na koje smo bili tako navikli da pred njima ostajemo kao anestezirani te nismo osjećali nelagodnosti što su ih morali u nama izazvati. Svjetlo se širi po grudima osobito u skladu sa srcem koje se poistovjetuje s Kristom prema riječima sv. Ivana: ‚Bog je Ljubav'. Svjetlo se širi također po dlanovima ruku otvorenim i probodenim čavlima, slaveći tako uzvišeno darivanje kojim Krist daje samoga sebe ljudima darivajući im svoju patnju do smrti.«

Freska Luke Barbiera u dnu kapele Ukazanja u Paray-u prikazuje Srce Isusovo ujedinivši oba navedena načina. Umjetnik polazi od viđenja sv. Margarete-Marije kad je gledala pet rana Isusovih sjajnih poput pet sunaca. To ukazanje podsjeća posve jasno na križ kao i na uskrsnuće. Srce je prikazano samo kao izvor svjetla koje poput aureole obasjava čitava prsa Spasiteljeva. Ta sugestija srca sa svim što ih simbolizira: istinom i ljubavlju, govori svakako drukčije nego kakva anatomska predodžba.

Jasno je da to nisu više »tradicionalne« slike. No, bilo je već vrijeme da se izađe iz onog pseudorealizma. Sigurno je da ćemo se moći s prosvjetljenijom vjerom moliti pred slikom jednog Bendinia, Apapa ili Luke Barbiera. One nam više toga »govore« i to mnogo bolje.

Bez kompromisa s političkim ideologijama

Od početka vjerskih svađa u XVIII. stoljeću i napada jansenista (koji su se uvelike bavili politikom i veliku ulogu igrali na početku francuske revolucije) na štovanje Srca Isusova; poslije vendejskog rata za kojeg su se slike Presvetog Srca na zastavama činile »plavima« kao proturevolucionarne, činjenica je da su u Francuskoj desničarske stranke prisvajale tradicionalno štovanje Srca Spasiteljeva, naročito između 1870. i 1920. Te su stranke upotrebljavale slike Srca Isusova kao ustuk protiv revolucionarnih ideja. Takvo političko-vjersko šurovanje ne samo da je kvarilo pravi smisao te pobožnosti tokom čitavog XIX. stoljeća, nego su je svi oni koji nisu zastupali iste ideje u pogledu države i njezine vlade omalovažavali i pobijali. Osim toga, povodom krivog tumačenja pisma sv. Margarete-Marije kralju Ljudevitu XIV. počelo se isticati kao gotovo magično sredstvo za obraćenje Francuske stavljanje slike Srca Isusova na nacionalnu zastavu.

Treba otvoreno reći da sve to ne znači častiti Srce Isusovo, nego naprotiv, služiti se štovanjem kao »pokrivalom« u korist političkih teza, bile one ovakve ili onakve. Nema sumnje da svaki kršćanin mora ljubiti svoju domovinu i za nju se moliti tražeći njezino spasenje od Srca utjelovljene Ljubavi. Ali, manifestacije šovinizma ne mogu biti na slavu Srca Kristova kao niti istinska molitva za domovinu, jer prava molitva pretpostavlja poniznost i ljubav. Prijeko je, dakle, potrebno da se pobožnost

Srcu Isusovu očisti od svake političke mrlje. Srce je Kristovo bilo i ostaje otvoreno za sve ljude svih krajeva svijeta, pa ga ne možemo dostojno častiti, ako su nam srca uska i duh separatistički.

Prihvatiti pluralizam

»Ima mnogo stanova u kući moga Oca«, rekao je Isus. Isto tako postoji mnogo načina štovanja i ljubavi prema Ljubavi. Svako religiozno društvo može, prema svojoj posebnoj duhovnosti, i na svoj vlastiti način slaviti Srce Kristovo. I tako ne bi postojala samo *jedna* pobožnost Srcu Isusovu nego *više* njih, npr. franjevačka, dominikanska, isusovačka, eudistička, pobožnost koja potječe iz Paray-le-Moniala i pobožnost o. de Foucaulda. No, valja priznati da su mnogi suprotstavljali jednu pobožnost drugoj, umjesto da su ih nastojali nadopunjavati. Pretjeran entuzijazam za ovog »sveca Presvetog Srca«, značilo je često preveliko zapostavljanje onog drugog sveca. Katkada se pojaviše polemike, jer su se razlikovala shvaćanja s obzirom na predmet pobožnosti Srcu Isusovu. Svakako je sigurno da takve svade nisu bile od koristi pobožnosti. Zar se ne vidi pri tom osveta sotone koji u štovanje Ljubavi želi unijeti neljubav? Međutim, naglasimo da su takve opreke bile djelo neumjesnih i nespretnih zelota, i s druge strane da te opreke pripadaju prošlosti, pa makar ona još bila svježa. Danas se među raznim duhovnostima zapaža shvaćanje i suradnja što odaje vedrije i šire vidike.

Traženje ljubavi, a ne učinka

Pobožnost Srcu Isusovu ne smije izgledati koristoljubiva, kao neka vrsta sigurnog recepta za postizavanje milosti. Ipak ne treba pretjerivati, jer ih ima mnogo koji se predadoše toj pobožnosti iz ljubavi prema Kristu, a ne radi traženja duhovnih prednosti što bi ih iz nje mogli izvući prema »obećanjima« iz Paray-le-Moniala. S druge opet strane, ako bi se želja za nekim dobrima pomiješala s vježbama pobožnosti Presvetom Srcu, zar bi se ta želja trebala smatrati nedopuštenom? Ili bi, možda, nada u darove Božje bila kakvo zlo? Kad bi Gospodin sklapao savez s ljudima (Noom, Abrahamom, Mojsijem), zar nije uvijek svoja traženja pratio obećanjima? Ni Novi savez ne traži od nas uvijek čistu ljubav. Stoga, ako nam Isus — a on ima puno pravo da tako čini — po pobožnosti prema svome Srcu obećaje neku veću milost, npr. mir u obiteljima, obraćenje okorjelih grešnika, konačnu ustrajnost, tko bi smio reći da se te milosti ne smiju moliti?

Svakako bi značilo izobličiti pobožnost Srcu Isusovu smatrajući je jedino lakim i automatskim sredstvom za postizavanje takvih dobara, budući da joj je cilj upravljanje duša k što većoj ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Sebično koristoljublje protivi se ljubavi.

Zato moramo reći da bi bilo na štetu vjernika kada im ne bismo govorili o »obećanjima« iz Paraya. Ali bi isto tako bilo loše i malo spasonosno, kad bismo im govorili samo o njima. Uostalom, tko

bi to mogao praktično činiti? Pobožnost Srcu Isusovu mora u svakom slučaju poticati duše da ljube Isusa radi njega samoga, a ne radi njegovih božanskih darova, premda ni njih ne treba odbaciti. Tko ljubi, ne samo da sve daje s radošću i zahvalnošću, nego također prima sve od ljubljenog bića.

Plodovi istinskog kršćanskog života i apostolskog zalaganja

Drvo se prepoznaje po plodovima. Prema onom što je pobožnost Srcu Isusovu već proizvela i što još ima pravo proizvesti, nazvao ju je Pio XII. »školom svetosti«.

Nema sumnje da će to ona biti za duše koje budu bez pridržaja odgovarale ljubavlju svoga srca — ljubavlju ne osjećaja nego volje — susretljivoj ljubavi Isusovoj. Razumije se samo po sebi da se vježbe te pobožnosti neće iscrpsti s nekoliko molitava ili s nekoliko sporednih čina, koji su, doduše, potrebni da priprave psihološku klimu, da potaknu dušu na ljubav, ali sami po sebi nisu dosta.

Moramo ljubiti, zaista, čitavim životom. Svi čini ljudskog bitka pa i prividno najprofaniji, nadahnuti ipak milošću, moraju biti »uzvrat ljubavi« Srcu Isusovu za negovu ljubav. To pretpostavlja u prvom redu sjedinjenje s Isusom po posjedovanju božanskog života, ljubomorno sačuvanog ili odmah natrag dobivenog nakon teškog grijeha, po čestom druženju s Isusom u molitvi, po vjernosti

Gospodinovoj volji, izraženoj njegovim zapovijedima, naročito zapovijeđu o bratskoj ljubavi, i po događajima koji upravljaju tokom ljudskoga života.

Zatim, takva pobožnost traži preobraženje u Isusa postepenim usvajanjem osjećaja, naročito blagosti i poniznosti, koji su ispunjavali njegovo srce. »Pavlovo srce — Kristovo je Srce«, rečeno je. Isto je tako svaki kršćanin dužan nastojati oko takve metamorfoze, oko takve izmjene srdaca.

Takva pobožnost traži napokon zračenje ljubavi iz Srca Gospodinova, i to darivanjem samoga sebe bližnjemu u svim njegovim potrebama i apostolatom kojemu je cilj objaviti »duljinu, širinu, visinu i dubinu« ljubavi utjelovljene Riječi. Pobožnost Srcu Isusovu bez stanja milosti posvećujuće, bez molitve, bez poslušnosti Bogu i Crkvi bila bi laž. Svakako bi bila nepotpuna i na neki način bezuspješna, ako preko onoga koji je gaji, ne bi Srce Isusovo moglo doći posvuda da ljubi i da spasava svijet!

Nema sumnje da bi se mogla navesti još razna pojednostavljenja, prilagođivanja, preobraženja, osim onih što ih navedosmo, da se obnovi štovanje Srca Isusova.

Na taj način očišćena, lišena svega što je sporedno i nekorisno, oslobođena izobličenosti, trebala bi ta pobožnost opet dobiti svoju punu snagu. Po tome ona bi osigurala dušama življu vjeru u Isusa Krista i u njegovu ljubav, i nukala bi ih da ga slijede i da mu služe s više žara.

II. ŠTO NAM DAJE SRCE ISUSOVO

5. Primjer djetinje ljubavi prema Ocu

Isus nas ljubi jer ljubi Oca

Razmatrajući o Srcu Isusovu, običajemo — i nemamo krivo — da ga gledamo kao preobilno milosrđe koje želi spasiti grešno čovječanstvo, istrgnuti ga od grijeha i od vječne smrti. Zar poruka iz Paray-le-Moniala ne doziva svijetu u pamet strpljivu i milosrdnu ljubav Čovjeka-Boga? »Moje srce tako žarko ljubi ljude — progovara Isus Margareti-Mariji — da ne može dulje zadržati u sebi plamenove žarke ljubavi; mora je razliti svim sredstvima: mora se objaviti ljudima da ih obogati svojim dragocjenim blagom, svojim posvećujućim i spasonosnim milostima, da ih izvuče iz bezdana propasti« ... — »Evo Srca koje je ljude tako ljubilo da ništa nije štedjelo i da se posve iscrpilo i uništilo da im svoju ljubav zasvjedoči ...«

Duboki smisao i vrhovni cilj ljubavi Srca Isusova prema ljudima jest ljubav premo Ocu. Isus trga duše iz paklenog ognja samo zato da ih stavi u peć božanske ljubavi. Isus spasava duše zato da vrati Ocu njegovo vlasništvo i njegove stvorove. Isus obnavlja, ali radi toga da svijet časti Onoga čija je ljubav izvela iz ništavila čitav svemir; da prikaže ljude onome koji im je htio biti Otac i koji im je dao Duha vlastitoga Sina. Krvlju svoga Srca pomiruje Isus sva bića na nebu i na zemlji da postanu živom hvalom slave Božje. Isus osvaja čitav svijet da se napokon Bogu vrati njegova baština. U Kristu je sve obnovljeno i sažeto da se ime Bo-

žje blagoslivlje; da se bez prestanka diže hvala Ocu koji je odredio da budemo dionici slavlja svetih u svjetlosti.

Moramo biti »žrtve hvale« na slavu Božju

Takvo poimanje otkupljenja što ga je Krist izveo nalaže nam da priznamo prvenstvo slavi Božjoj. Nekoć je naučavao katekizam da je čovjek stvoren da slavi Boga. Danas se ljudi zanimaju, naročito i pretjerano, po učenju humanizma koji nema u sebi ništa kršćanskog, za napredak svijeta, za ljudsku sreću. Zaboravljaju tako na evanđeosku zapovijed: »Tražite najprije Božje kraljevstvo«, kao i na Apostolove riječi: »Sve je vaše, vi ste Kristovi kao što je Krist Očev«. Moglo bi se reći da samo čovjek vrijedi, gledan naročito kao kolektivno biće, podvrgnut socijalnom pritisku i imperativu zajednice.

Ali htjeli ili ne htjeli, Bog je prvi, a ne čovjek. Pred Božjim veličanstvom čovjek nije drugo, kako kaže Pascal, nego »ništavilo kadro Boga«. Ništavilo označuje kako je čovjek sitan, kadro Boga, kako je čovjek silno velik. Pred Bogom može stvorenje osjećati samo nemoć i ovisnost. Duša nema vrijednosti, nema važnosti osim u sudioništvu u Božjem Biću, jedinom biću koje postoji po sebi; jedinom osobnom biću koje može o sebi reći »Ja jesam«. Prema tome nije naša uloga da od sebe stvaramo egocentrične idole, nego da budemo Gospodinove »žrtve hvale«. »Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam« — »Ne nama, ne nama, Gospodine, nego svome imenu podaj slavu!« Jedini je Bog izvor svih ostalih bića, njihov cilj i razlog njihova opstanka. Jedino ih Bog bez prestanka stvara, podržava njihovu bit, osigurava stvarni opstanak. Oni su u Božjim rukama. Ovise o njegovoj providnosnoj dobroti. Njihova je sreća samo u njemu. Njegovo će se vječno blaženstvo sastojati u tome da ga hvale. Naše savršenstvo počiva u Božjoj ljubavi, to jest u potpunoj poslušnosti volji Božjoj.

Apsolutnu Božju suverenost priznaje čovjek žrtvom. Žrtva je bitna dužnost religije, to jest veza koja postoji između čovjeka i Boga. »Ni sam anđeo, ukoliko je duhovno stvorenje, nije od nje oslobođen«, piše Condren. Žrtva je dužnost svetog i nevinog stvorenja, dakle čovjeka u zemaljskom raju. Ali ona je dužnost i čovjeka grešnika. Žrtva paljenica, za koje se uništi žrtva, najsavršeniji je način klanjanja; najbolje izražava vrhovno, apsolutno gospodstvo Božje nad stvorenjem. Međutim, ljubav je oganj istinske žrtve paljenice, samo što taj oganj ne izaziva smrt nego rastenje bića.

I tako se čovjek mora potpuno posvetiti slavi Božjoj. U tu svrhu mora biti potpunom žrtvom. Naša će najuzvišenija čast biti da postanemo žrtvom ljubavi na Božju hvalu.

»Evo me!«

Ali, jer je čovjek grešnik, ne može pravo slaviti Boga, budući je svojim grijehom pogrdio, oskvrnuo slavu Božju. Adamov *non serviam — neću služiti*, i naša neposlušnost, neposlušnost naših grijeha, odjek Luciferovog *non serviam*, neizmjerno

pogrdiše božansko Veličanstvo. Slava Božja traži neizmjernu naknadu, a mogao ju je dati jedino Čovjek-Bog. Međutim su ljudi stoljećima u poganstvu kao i u Izraelu nastojali da lukavštinom predobiju za se Božju naklonost, da privuku sebi njegovo smilovanje. Prinosili su žrtve svake vrste, pače i ljudske, ali te su žrtve odvraćale od sebe pogled Božji, jer se srca nisu mijenjala. Mnogo je puta Bog izjavljivao preko proroka da su mu takve žrtve — takvo žrtvovano meso, prolivena krv — odvratne. Jer, Bog je htio ponizan duh, skrušeno srce, ne žrtve, nego poslušnost, poslušnost koja popravlja neposlušnost grijeha.

I tada Bog dođe u pomoć ljudskoj nemoći u pokušajima da se dade zadovoljština za grijehe i da se proslavi njegovo ime. »Bog je tako ljubio svijet da je poslao svoga Sina«. On će, dakle, spasiti svijet, ali tako što će neizmjernim načinom uspostaviti Bogu slavu, koje ga je čovjek lišio. Tako je Sin pokazao svoju nježnost prema Ocu koga je toliko ljubio da se nije strašio krila Djevičina. I Riječ postade tijelom. Sveto pismo navodi nam riječi što ih je Sin Božji progovorio za svog utjelovljenja, riječi koje izražavaju divnu poslušnost novog čovjeka, novog Adama svome Ocu: »Nisi htio žrtava ni paljenica, ali si mi oblikovao tijelo. Tada rekoh: Evo me da ispunim tvoju volju!«

»Oblikovao si mi tijelo ... srce«

»Oblikovao si mi tijelo«: Sin »božanske veličine nije se ljubomorno držao svoje jednakosti s

Ocem, već se je uništio«. Po svom otkupiteljskom utjelovljenju postade slugom, robom, podlažući se potpuno — za život i za smrt — jedino volji Božjoj, jedino radi slave Božje. Da objavi silu Božju, okružio se slaboćom. Primio je tijelo koje nije ništa, koje nije ni zašto — slično travi koja se izjutra zeleni, a navečer se kosi i pali — da potvrdi Božje Sve. I da bi što bolje naglasio svetost Jedino-Svetoga, triput Svetoga, ušao je u grešno tijelo.

I tako je Krist u Marijinu krilu rekao svome Ocu: »Ti si mi oblikovao tijelo.« Mogao je reći: »Ti si mi oblikovao srce« ... srce krotko i ponizno koje će u potpunom odricanju kucati prema ritmu volje Božje, srce apsolutne ljubavi, to jest srce koje apsolutno usklađuje svoju volju s Božjom voljom, srce potpuno predano slavi Očevoj, srce uništeno revnošću za tu slavu ne tražeći ni u čemu svoju vlastitu slavu. Pa i na koncu kad će reći: »Oče, proslavi svoga Sina«, nadodat će: »Da tvoj Sin tebe proslavi«. Srce Isusovo nije htjelo biti drugo nego ništa. »Srce mi je kao ništa pred tobom«, progovara Psalmista (38). Isus se još jasnije izražava kad se prikazuje Bogu kao osobiti sluga: »Evo me!« Upravo tako govori rob koji u svemu ovisi o svom gospodaru. Ali taj je rob također sin. Prema tome strah ga ne goni da tako govori: »Evo me!« nego ga goni ljubav prema Ocu kojom mu se Srce prelijeva. Neka, dakle, Otac po miloj volji raspolaže svojom utjelovljenom Riječju, neka vrši svoje pravo nad njim, jer je uzeo ljudsku narav, jer je u isto vrijeme stvor i Stvoritelj. Nama je ponižavanje strašno teško. Prosvjedujemo kad nam se treba poniziti pred voljom Božjom, pristati uz

Božje odredbe, uz Božje zahtjeve. Srcu Isusovu, budući da gori od ljubavi, »Evo me!« nije teško, naprotiv! Od početka svoga zemaljskog postanka može Isus usvojiti psalmistove riječi: »Sve sam dao u jednostavnosti svoga Srca«. Isus se predaje s radošću. Ljubav ga sili da pred licem Božjim rekne kako je dostojno da bude nedostojan. S veseljem će snašati sve što će biti nesnošljivo njegovoj stvorenoj naravi. Bit će mu drago sve što će biti gorko njegovu zemaljskom životu. To je eto poniznost Srca Isusova: klanja se, pristaje uz sve nakane Božje, jer su jedino one mudre, jedino one dobre. Poniznost Srca Isusova želi ići Božjim putovima, jer su jedino oni pravi. Još više nego Ivan Krstitelj želi se Isus smanjiti do skrajnjeg uništenja na križu, da poraste Očeva slava. Drago mu je što je malen da se jače istakne veličina Svevišnjega i Svemogućega. Čineći to ne ćuti nikakvog osjećaja degradacije nego, naprotiv, shvaća svu uzvišenost svoje ljudske naravi samim činom svoje poslušnosti iz ljubavi. Zato eto progovara: »Evo me!« Poput psalmiste smije reći: *»Paratum cor meum — Spremno je Srce moje!«*

Ljubav je poslušnost

Spreman na što? Isus govori: »Evo me, da vršim tvoju volju«. Dva su vida volje Božje: Ona traži u prvom redu da se izvršuje ono što propisuje, zatim da se podnosi ono što nameće. Jedan je vid aktivan, a drugi pasivan.

Aktivan vid izvršit će Isus do svoga *Consummatum est — Svršeno je* na križu, i do uskrsnuća treći dan po Svetom pismu, od prvog zahtjeva da se rodi u Betlehemu, kako kaže Sveto pismo. U dobi od dvanaest godina odgovara Josipu i Mariji kako mora biti »u onome što je Oca njegova« ... I može se reći da će u tome biti svim svojim bićem. »Hrana je moja da izvršavam volju Božju.« — »Činim sve što se Ocu mili.« Za čitavog života — (Dominus regit me — Gospodin me vodi) — radi kao što Otac radi. Ništa ne čini sam od sebe, već čini ono što čuje od Oca. Govori u ime Onoga koji ga je poslao. U Očevo ime daje svoj život i ustaje od mrtvih. Njegova nauka nije njegova, nego Onoga tko ga je poslao: »Riječi koje si mi dao, njima (apostolima) sam dao«. Isus objavljuje Oca. U sebi ga pokazuje. U Očevo ime oprašta grijehe. Uvijek tvrdi: »Ne tražim svoju slavu, nego častim svoga Oca«. Prije negoli će ući u muku, mogao je moliti Oca da potvrdi: »Proslavio sam te na zemlji, dovršio sam djelo koje si mi dao da dovršim«.

Ljubav je predanje

Ljubav je mnogo veća kad sluša trpeći nego kad sluša radeći. Tada, u rukama Božjim, potrebna je gipkost cjelovitija, punija pouzdanja, predanija. Čovjek ne radi nego dopušta da se drugi služi njime u radu. Osjećaj našeg vlastitog ništavila tada je življi. Moramo se više pokoravati, više se podlagati. Radeći izlažemo se katkada pogibelji da stavimo u igru nagonske sile svoje naravi, dok podlažući se volji Božjoj slušamo Duha Svetoga. Tada nas ljubav obuhvaća i vodi.

Podlaganje će biti još potpunije, ako se osjećaju naše ništavosti doda osjećaj našega grijeha. Isus »Svetac Božji« prihvatio je »da bude grijehom za nas«, da preuzme odgovornost za naše zločine. »Otac je stavio na njega bezakonje svih nas.« I tako se zadovoljštini u njegovoj žrtvi pridružuje proslava Boga.

Radi toga neće Isus više govoriti: »Venio ut faciam — dolazim da činim«, nego samo *Fiat — Neka bude!* To je čitava drama agonije, strašna borba Kristove ljudske naravi s voljom Božjom. Narav traži da ga kalež mimoiđe, dok ga ljubav prihvaća. Borba će biti tako žestoka da će se tijelo Spasiteljevo krvlju znojiti. U tom se času bez opiranja predaje onome što je Otac za njega odredio. A Otac ga, prema riječima sv. Pavla, »nije poštedio« Isus se predaje Judi, predaje se sucima, predaje se vojnicima, predaje se čavlima, predaje se smrti. Napokon će dušu ljudsku koju je primio za utjelovljenja, a koju mu je Otac dao, vratiti natrag Ocu ne zadržavši ništa za se, želeći da bude potpuno na raspolaganje u rukama neizmjerne Ljubavi...

Paljenica i vječna žrtva na slavu Očevu

I tako je Isus dovršio svoju žrtvu. Postao je svećenik i žrtva. Dobri pastir postade žrtvovanim jaganjcem. Prihvativši da izgubi život Srce Isusovo je proglasilo u svojoj ljubavi prema Ocu da je Otac izvor svakog bitka i svakog života, »da ima apsolutnu vlast nad svim stvorovima, (uključivši i ljudsku narav svoga Sina), da je njihov vrhovni Gospodar, da ih je jedini On izveo iz ništavila i

da ih On može tamo i povratiti, kad mu se sviđi i kao što mu se sviđa« (Condren). Svojom žrtvom priznaje Isus također svetost Božju: Bog nije privezan lancima za svoja stvorenja, ne ovisi o svojim djelima. Kristova Žrtva odgovara, dakle, savršeno i neizmjerno onome što je Bog: s ljubavlju gleda Isus svoga Oca »kao Vrhovno Biće kojemu se svako biće duguje kao žrtva. Gleda ga u njegovoj vlastitoj i neshvatljivoj veličini i savršenosti kao onoga koji se izdiže iznad svakog imena, iznad svakog svjetla, iznad svake misli, iznad svakog klanjanja, iznad svake ljubavi« (Condren).

U Kristovoj žrtvi prikazanoj Ocu s ljubavlju njegova Srca uključena je, dakle, sva istina i sva dobrota. Jer, ovdje se radi o punini ljudske ljubavi koja u osobi Riječi postaje neizmjernom. Bog se ne može još više častiti, hvaliti, blagoslivljati, jer ne može biti još više ljubljen. Kristova žrtva jest paljenica, posve posvećena i posve prikazana Bogu, žrtvovana jednom zauvijek na križu i prinesena vječnom Ocu prikazbom po Srcu Isusa Svećenika na oltarima naših misa kao i na nebeskom oltaru. Nikakva zahvala ne može posvjedočiti veću zahvalnost milosrđu Boga koji stvara i otkupljuje čovjeka. Nikakvo priznanje božanskih savršenosti nije ispravnije od priznanja u Kristovoj žrtvi, plodu *Fiata — Neka bude* ljubavi Srca Njegova.

U školi Srca Isusova: postati pravim klanjaocima Ocu

Srce Isusovo ljubilo je Oca najuzvišenijom i najherojskijom ljubavlju, jer ta je ljubav bila naj-

poniznija, najposlušnija, najpredanija. Prema tome se pogrda nanesena Adamovim grijehom zajedno s našim grijesima slavi Božjoj najpreobilnije ispravila, a naša je zloća oproštena. Od sada može čovjek čistim usnama i čistim srcem reći s nebeskim anđelima: »Slava Bogu!« Od sada se može čovjek istinski klanjati Ocu »u duhu i istini«, jer je u Srcu Sina jedinca našao svoje srce posvojčeta. Tako možemo i mi prinositi duhovne žrtve Bogu ugodne i s Isusom vratiti Bogu sva dobra što ih je dao stvorovima. U Kristu, uništenom ljubavlju, opet nađosmo u ljubavi smisao svoga ništavila i prema tome slavu Božju.

Kamo sreće kad bismo u krotkom i poniznom Srcu i mi sami ostali u osjećaju svoga ništavila! Čovjek, naročito u naše doba, odviše se brine za svoj ja, zapeo je za svoj vlastiti cilj. Odatle tolika humanizacija svijeta umjesto njegove divinizacije. Odatle tolike pobune oholosti, tolika taština i toliko sebeljublje, tolika preuzetnost i tolika nadutost, pa i u kršćanskim srcima!

Također je razumljivo da se pobožnost Srcu Isusovu, tako poslušnu i ovisnu o Ocu, ne mili ljudima ovog vremena koji hoće da idu svojim vlastitim putovima, da izvršavaju svoje vlastite nakane. Naprotiv, oni koji žele posjedovati u sebi osjećaje samoga Isusa, imati i Srce Isusa Krista, provodit će život u skladu s voljom Božjom, voljom posve odanoj slavi Božjoj, posve ovisnoj samo o Božjoj ljubavi prema primjeru Srca Spasiteljeva, slavi i radosti Očevoj!

6. Herojska ljubav

Vjerovati u ljubav Srca Isusova

»Ljubio me je i predao se za me«, veli sv. Pavao govoreći o Isusu. Svatko smije, s punim pravom, na se primijeniti te Apostolove riječi. Sveci i svetice ponavljat će vječno u nebu te riječi pune zahvalnosti za svoje spasenje, za svoju sreću. U paklu bez prestanka ponavlja prokletnik u svom očaju iste riječi, jer veoma dobro zna da je pao u vječnu nesreću, budući da je odbacio ljubav Isusovu, prezreo otkupiteljsku krv Isusovu. I nama je poznato da nas Srce Isusovo ljubi neizmjernom nježnošću. Nego, da nije ta spoznaja odviše teoretična? Da li je dosta vitalna, sposobna da pokreće naše čine, da promijeni naš život? Ne ostaje li naše uvjerenje, možda, previše u svijetu ideja? Najavljena je ljubav Spasiteljeva prema svim ljudima i prema svakom od nas: jer u tom se doista i sastoji tajna spasenja. To znademo, ali da li smo o tome i uvjereni? Da li ono uzdiže naš život dajući mu njegov smisao, volju, puni li ga entuzijazmom? »Prekasno sam te upoznao! Prekasno sam te počeo ljubiti, Istino!« progovara sv. Augustin u svojim *Ispovijestima*. Kolike li tuge za nas, kad bismo jednom pred Vrhovnim Sucem, koji je i neizmjerna Ljubav, morali izraziti istu žalost! Ne bila, dakle, naša spoznaja ljubavi Srca Isusova praktično nepoznavanje, a naše znanje zaborav! A bit će, ako nam srce bude tvrdo, ako nam vjera bude osrednja, ako duh naš ostane u tmini.

Razbudimo, dakle, u svojim dušama uvjerenje da nas je Srce Isusovo ljubilo i da nas ljubi, pa će ono probuditi u nama velikodušan odgovor, revnost, polet. Srca će nam se posve zagrijati poput srdaca one dvojice učenika na putu u Emaus na dan Uskrsnuća uvečer.

Vječna ljubav

Budući da je Isus utjelovljena Riječ, ljubav je njegova u isto vrijeme ljudska i božanska; i ukoliko je božanska, vječna je. »Vječnom sam te ljubavlju ljubio«, progovara Bog u Svetom pismu. To jest, prije postanka vremena, prije nego što je Bog postavio temelje zemlji, napravio krug na površini bezdana, označio granice moru (usp. Prop 8), ljubio nas je u svom ljubljenom Sinu. Predusreo nas je svojim blagoslovima. I tako nas je Bog prvi ljubio vječno se radujući da nas stvori, i da nas otkupi po svom Sinu, i da nas obaspe darovima po Duhu Svetom. Vječna ljubav Božja znači također da nas Bog neće nikad prestati ljubiti, osim ako bismo od svoje volje odbili tu vječnu ljubav: Bog dijeli svoje darove bez kajanja! Tako Bog u sadašnjosti svoga »uvijek« pazi na nas, želi nas, obasipa nas svojim milostima, želi da nas obogati iznad svega onoga što prihvaćamo da od njega primimo. Kolike li predestinacije ljubavi! Još prije nego što sagriješismo, Bog nam je spremio svoje oproštenje!

Nezaslužena ljubav

Ljubav je Srca Isusova također nezaslužena ljubav i zbog toga neshvatljiva. Mi ljudi Boga moramo ljubiti zato što je naizmjerno ljubazan. A da li u nama postoji nešto čemu bi se Bog morao diviti, nešto poželjno? »Jede s carinicima i grešnicima«, predbacuju Isusu farizeji. A mi smo gori od carinika i farizeja! Spasitelj je zbilja u lošem društvu! Ako mu se ipak sviđa s nama, to je radi toga što želi spasiti naše duše, dragocjene u Božjim očima, jer su kćerke njegove slobodne nježnosti. »Milošću ste spašeni«, piše sv. Pavao Efežanima. »I to ne po sebi! ... Ne po djelima, da se ne bi tko hvalisao« (Ef 2,8—9).

Ljubav u isto vrijeme osobna i sveopća

Svaki čovjek stvoren čudesnom ljubavlju, otkupljen je još čudesnijom ljubavlju. »Nisam te ljubio radi smijeha« reći će jednog dana Isus sv. Anđeli de Foligno. Zar to isto ne opetuje Srce Spasiteljevo svima i svakom?

Svakom od nas... jer nema prave ljubavi, a da nije pojedinačna i osobna. Od majčine ljubavi »ima svatko svoj dio, a svi imaju čitavu«. Isto valja reći o Isusovoj ljubavi. Nije Isus spasio kakvu zbrkanu masu, neke vrste nezgusnute ljudske magme u kojoj bismo se rastalili i propali. On je ljubio svakoga napose, spasio je svakog osobno. Za me je prolio »ovu kaplju krvi«, a i svu krv za me. Istina, otkupio je cjelokupno čovječanstvo, ali

je od njega tada učinio jednu osobu, to jest Crkvu, svoju Zaručnicu po krvi: »ljubio je Crkvu i predao se za nju«.

I tako se ljubav Isusova ne odnosi na anonimno mnoštvo, nego na ovoga i onoga čovjeka, odnosi se na mene osobno. Za me je bio križ Isusov, za me su bili njegovi čavli, za me je bila njegova agonija i njegova žeđ, za me koplje što je probolo Srce koje je toliko ljubilo, koje me je toliko ljubilo, kao da sam jedini ja koga je trebalo osloboditi od sila tame, smirujući u isto vrijeme sve stvari u svojoj krvi na nebu i na zemlji. U tom se pojedinačnost nipošto ne protivi općenitosti. Ili zar nije vlastitost ljubavi da spaja ekstreme?

Uostalom svaka je ljubav osobna jer zahtijeva slobodu za onoga tko ljubi kao i za onoga tko je ljubljen. Zato baš ne ljubi Bog ni jednog čovjeka na isti način. Svakoga ljubi neizmjerno, ali svakoga prema njegovim sposobnostima i njegovim potrebama. Srce Spasiteljevo divno se prilagođuje svakom srcu ljudskom, njegovu bogatstvu, njegovim slabostima. Nitko ne može reći da je ljubljen više nego drugi, ali je svatko ljubljen različito, već prema tome što je, što treba biti, prema tome što hoće da bude.

Nitko nije isključen iz ljubavi Kristove. Isus je za sve umro, svatko je zbog te smrti stekao kao neko pravo na obilje milosti. Nisu isključeni ni Juda, ni Pilat, ni veliki heretici, ni najgori zločinci, nego su svi ljubljeni, svi su spašeni u nadi, premda nisu svi stvarno spašeni zbog svoje opake volje. Nijedan čovjek ne može reći: »Bio sam zaboravljen!« Srce Isusovo ljubi nas također sve zajedno, ujedinjene u svojoj jednoj jedinoj nevidljivoj Crkvi, premda nije netko, možda, službeni član vidljive Crkve: »Ljubio je Crkvu i predao se za nju«, veli Apostol.

Isus nije nikada prestao ljubiti nas

Čitav život Kristov bio je za nas svjedočanstvo najdublje, najžarče, ali i najnesebičnije nježne ljubavi. Dosta je pomisliti na jaslice, na križ, na Euharistiju, dokaze neizmjerne ljubavi Spasiteljeve prema nama. Ali, kad bismo više čitali sv. Evanđelje očima vjere, većim prosvjetljenjem razuma Duhom Svetim, shvatili bismo kako ne postoji ni jedna zgoda, ni jedna tajna u životu Isusovu, kako nema ni jedne riječi koju je Isus izgovorio, ni jednog čina koji bi izveo, a da taj događaj, ta riječ ili taj čin ne bi bio nama namijenjen. Sve se to ticalo svih nas osobno, sve je to bilo za sve ljude približavanje, poziv, pouka, svjedočanstvo ljubavi. Svakako, Evanđelje je povijesno pripovijedanje, ali ono želi biti još više dijalog između Krista i svake naše duše, izjava, uvjeravanje ljubavi prema njoj. Shvatiti Evanđelje ne znači u prvom redu tumačiti ga, i raščlanjivati ga kao kakvu mrtvu knjigu, nego znači slušati u njegovim riječima kucanje Srca što trepti od nježne ljubavi za sve one koji po propovijedanju i govorima primaju poruku koja se upravo njih tiče. Do nas je da kušamo da Evanđelje prožme naš život, jer ono hoće da u nj uđe da mu dade poleta i da ga raspali.

»Predao se za me«, progovara sv. Pavao. Mogao nas je spasiti uz manju cijenu, na lakši način. Dosta bi bio u tu svrhu jedan čin njegova ljudskog života, jednostavan smiješak Djeteta-Boga svojoj majci, ali da li bismo u tom slučaju shvatili »duljinu, širinu, visinu« božanske ljubavi? Zar nismo stvorenja »tvrdih srdaca«, ljudi »spora duha« da vjerujemo? Trebala nam je velika pouka. Trebao nam je križ između neba i zemlje kojega sjena kad je podignut jedanput pred očima naše vjere neće ispred njih nikad iščeznuti usprkos sposobnosti našega srca da zaboravi. »Umjesto radosti, izabra križ«, veli nam sv. Pavao.

»Predao se!« Sigurno je da ga je Juda predao velikim svećenicima, ovi opet Pilatu, Pilat krvnicima. Čovjek bi rekao da je Isus za svoje muke bio igračka u rukama ljudi koji su ga predavali iz ruke u ruku, da ga muče gurajući ga sve više prema smrti. Tako je, zaista, izgledalo, dok se stvarno sam Isus od svoje volje predao užetima, bičevima, trnju, čavlima. U Getsemaniju, kad ga uhvatiše, jasno je pokazao da gospodari ljudima i njihovom zloćom. Dva put je pred njima izjavio da je on Isus iz Nazareta. Dva puta su na te riječi popadali na zemlju oni koji dođoše uhvatiti ga. Otac mu je mogao poslati u pomoć legije anđela. Ali Otac to nije htio, nego je, naprotiv, predao svoga Sina na križ, a Isus, suvereno slobodan, bio je poslušan do smrti jednog roba. Predao je samoga sebe da se potpuno ispuni osnova ljubavi Presvetog Trojstva s obzirom na spasenje svakog čovjeka. Nitko nije prisilio Isusa da umre, osim neizmjerne ljubavi koja se prelijevala iz njegova Srca za zadnjega od zadnjih u Kraljevstvu Božjem isto tako kao za njegovu Majku Mariju. Tako se eto u velikodušnoj plemenitosti svoje nježne ljubavi od svoje volje »predao za me«. U tom ga nije mogla spriječiti moja nezahvalnost . . .

Isus očekuje uzvrat ljubavi

Vrijeme je da uzvratimo Isusu ljubav za ljubav, to jest da ga stavimo iznad svoga sebeljublja, da mu širokogrudno prikažemo same sebe, svoje osobe, svoje živote. Očekuje od nas dar u cjelokupnosti i u pojedinostima, vanjštine i nutrine. Treba da se i mi predamo za njega, kad se on prvi predao za nas. Treba da mu se predamo, to jest da postanemo njegova svojina. »Uhvaćen sam od Krista« izjavljuje Apostol. Treba da ostanemo u njegovoj ljubavi: »Ne dopusti, Gspodine Isuse, da se ikada odijelim od tebe!« Treba da usvojimo njegove osjećaje, da ponavljamo njegove čine i da u svom srcu i kroz svoje srce izlijevamo ljubav koja gori u njegovu Srcu. Treba da posve budemo na raspolaganje njegovoj volji, da se predamo vodstvu njegova Duha u ozbiljnoj i zanosnoj radosti da svoje ništavilo stavimo u službu Božju u posvemašnjem pouzdanju u onoga koji u svojoj ljubavi prema nama želi u nama dovršiti ono što je započeo i okoristiti se našim ništavilom za otkupljenje svijeta.

7. Neumorno milosrđe

»Dođite k meni svi!«

Prvo, najbitnije očitovanje ljubavi Srca Isusova prema nama grešnicima zove se milosrđe.

Srce Isusovo vidi našu bijedu, žali je, dolazi joj u pomoć i preobraća je u bogatstvo. Svoje milosrđe prema ljudima očitovao je Isus kad je hranio izgladnjelo mnoštvo, kad je liječio bolesnike koji su ga molili; očitovao ga je prema Jeruzalemu koji nije htio da ga prizna, prema krvnicima koji su ga razapeli, prema razbojniku koji mu se na križu obratio. Isus pokazuje svoje milosrđe i prema nama bijednim sumnjačima, jadnim ribarima mjesečine i lovcima sjena, jadnim bolesnicima duše i tijela, a osobito jadnim ludama, žrtvama đavolskih varki, zavodljivosti svijeta i naše ranjene i nestalne naravi. »Dođite k meni!« progovara nam tada blago i ponizno Srce Isusovo. »Pomoći ću vam. Dajte meni svoje breme, odviše je teško za vaša slaba ramena. Uzet ću ga ja koji sam već opterećen križem. Za uzvrat vi ćete uzeti moje, slatko i tako lagano!«

»Ne srdim se vječno!«

Prije dolaska Kristova bio je Izrael združen s Bogom svečanim Savezom, zakletvom ljubavi sličnom zakletvi ženidbe. Nego, poslušajmo ukore što ih Bog upravlja tom nevjernom narodu s kojim se na neki način združio ženidbenim vezom:

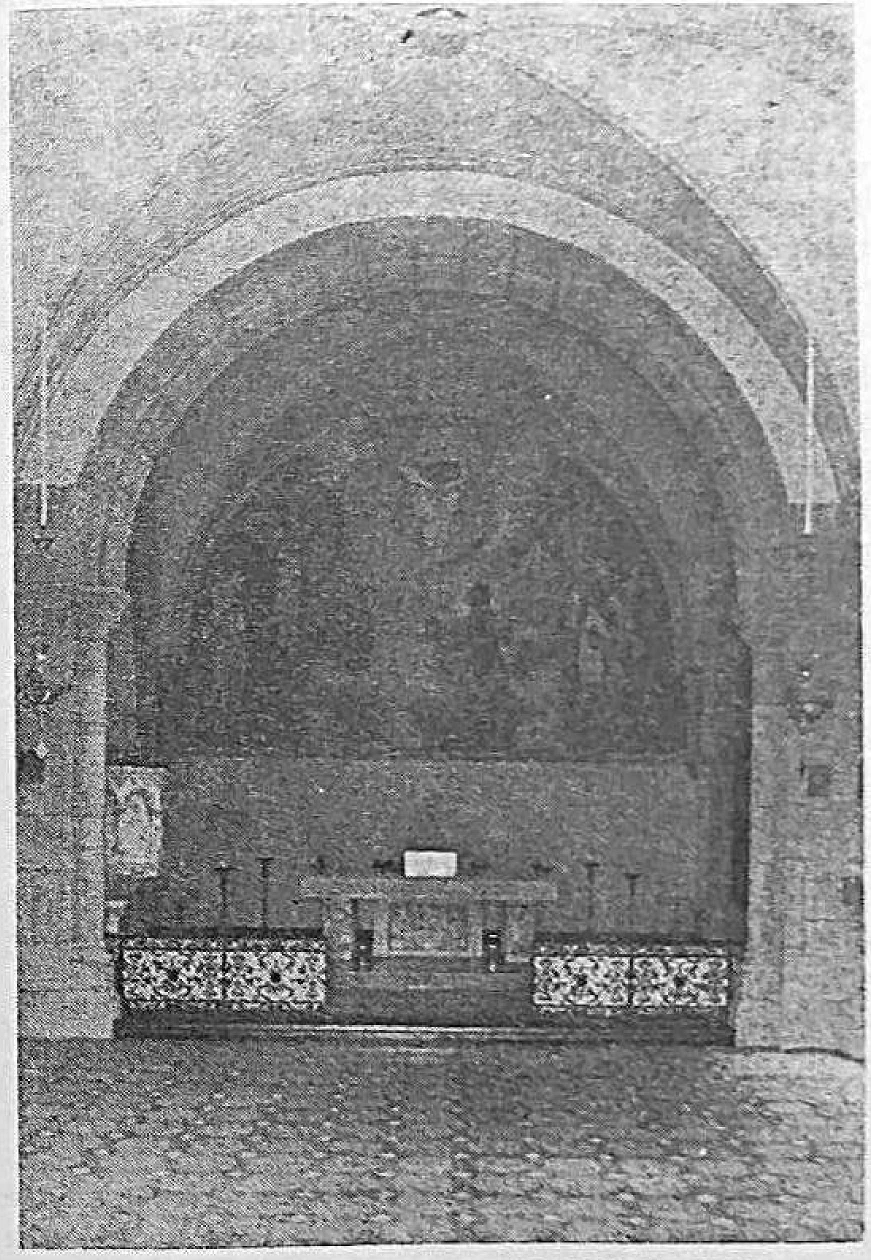

KAPELICA UKAZANJA U PARAY-LE-MONIALU

»Da, odavna«, kaže mu Jeremija u Gospodnje ime, »ti slomi jaram svoj, raskide svoje veze i reče: Ne ću da robujem. Na svakom povišem humu, pod svakim drvetom zelenim lijegao si kao bludnica. A ja te zasadih kao lozu izabranu... Da se lužinom opereš, napravljenom od mnogo pepela, ostat će mrlja bezakonja preda mnom. Kako samo možeš reći: Nisam se uprljala, za Baalima nisam trčala. Pogledaj tragove svoje u Dolini, upoznaj što si učinila... Veliš: Volim strance i za njima ću ići« (Jr 2,20-25). »Podigni oči na goleti i pogledaj: gdje te to nisu oskvrnuli? Na putovima si ih dočekivala« (Jr 3,2). Na sličan način govori Gospodin protiv Izraela po proroku Hošei: »Onda mi nije više žena, a i ja joj muž više nisam. Nek odbaci od sebe bludničenje i preljube između svojih dojki« (Hoš 2,4-5).

Bog se srdi i na grešni Jeuzalem: »Zaboravio si me i u laž se uzdao... Na humcima, u poljima vidio sam tvoje grozote! Jao tebi, Jeruzaleme!... Dokle će to još trajati?« (Jr 13,25-27).

»Kaznit ću je za dane Baalove, kad se kitila grivnom i kolajnom i trčala za svojim milosnicima, a mene je zaboravljala« (Hoš 2,15).

Ipak se Gospodin želi smilovati. Poziva natrag zalutalu, spreman da joj oprosti, pa ako govori o kaznama, čini to stoga što je odbila njegovo milosrđe:

»Vrati se, odmetnice Izraele! Ne gnjevi se više lice moje na vas, jer sam milostiv, neću se gnjeviti dovijeka. Samo priznaj svoju krivnju da si se odvrgla od Gospodina Boga svojega« (Jr 3,12-13).

»Srce mi je uznemireno, uzavrela mi sva utroba: neću više gnjevu dati maha, jer ja sam Bog, a ne čovjek... neću zatirati...« (Hoš 11,8-9).

»Stoga ću joj put trnjem zagraditi, zidom opkoliti da ne nađe više svojih staza. I trčat će za milosnicima, ali ih stići neće, tražit će ih, ali ih neće pronaći. Tada će reći: Idem se vratiti svome mužu, jer sretnija bijah prije nego sada. Stoga ću je evo primamiti, odvesti je u pustinju i njenu progovoriti srcu... U onaj dan ti ćeš me zvati: Mužu moj, a nećeš me više zvati: Moj Baale« (Hoš 2,8-9; 15-16; 18-19).

»Ljubavlju vječnom ljubim te, zato ti sačuvah milost« (Jr 31,3).

»U one dane, u vrijeme ono tražit će grijeh Izraelov, ali ga više neće biti, tražit će opačine judejske, ali ih više neće naći. Jer oprostih svima koje sačuvah« (Jr 50,20).

»Zaručit ću te sebi dovijeka, zaručit ću te u pravdi i pravu, u nježnosti i u ljubavi. Zaručit ću te sebi u vjernosti i ti ćeš spoznati Gospodina« (Hoš 2,21-22).

»Ali ću se ipak spomenuti svojeg Saveza s tobom što ga sklopih u dane mladosti tvoje i uspostavit ću s tobom Savez vječan« (Ez 16,60).

Tako je eto u Starom zavjetu Srce Božje bilo puno milosrđa prema svome narodu. Ali ga je taj narod ipak izdavao, ostavljao ga i prilazio idolima počinjajući time duhovni preljub, prezirući Savez koji ga je vezao s Gospodinom. Bog se, svakako, drži svoga Zakona, a grijeh zaslužuje kaznu. Ali osvete Božje nisu osvete srdžbe, osim protiv zla i protiv okorjelog grešnika koji odbija milosrđe. Za

slabića koji priznaje svoj grijeh, uvijek su to odmazde ljubavi.

Čitav Stari zavjet u psalmima i proročkim spisima natječući se pjevao je milosrđe Božje, strpljivost Boga koji se ne srdi zauvijek, koji bez prestanka potiče na kajanje i koji se u pogledu grešnika nada protiv nade.

»Hajde dakle da se pravdamo, veli Gospodin. Budu li vam grijesi kao grimiz, pobijeljet će poput snijega; kao purpur budu li crveni, postat će kao vuna« (Iz 1,18).

»Reći ćeš u onaj dan: Hvalim te, Gospodine, razgnjevi se ti na me, ali se odvratio gnjev tvoj i ti me utješi! . . . I s radošću ćete crpsti vodu iz izvora spasenja« (Iz 12, 1,3).

»Jahve čeka čas da vam se smiluje. Da, puče sionski koji živiš u Jeruzalemu, više ne plači! . . . Gospodin će iscijeliti prijelom svojemu narodu, iscijelit će rane svojih udaraca« (Iz 30; 18-19, 26).

A naročito valja istaknuti božanske riječi u knjizi proroka Hošee: »Kako da te dadem, Efraime, kako da te predam, Izraele? . . . Srce mi je uznemireno, uzavrela mi sva utroba: neću više dati gnjevu maha, neću opet zatirati Efraima, jer ja sam Bog, a ne čovjek. Svetac posred tebe — neću više gnjevan dolaziti . . . Iscijelit ću ih od njihova otpada, od svega ću ih srca ljubiti, jer se gnjev moj odvratio od njih« (11, 8—9; 14,5).

»Dok smo bili grešnici, Krist umre za nas«

A zar Novi zavjet nije opis spasiteljskog rada milosrđa? Tako Bog ljubi svijet da daje svoga Jedinca Sina da ga spasi. Već kod Navještenja upozorava Arkanđeo Gospu da utjelovljenoj Riječi nadjene ime Isus, to jest Spasitelj. Za pohoda Elizabeti veliča Gospa Gospodina što se »milosrđe njegovo proteže od koljena do koljena nad onima što se njega boje«, a »prihvati Izraela spominjući se milosrđa svoga.«

Za rođenja svoga sina Ivana, preteče Spasiteljeva, pozdravlja Zaharija mališana kao onog kojemu je zadaća da pripravi putove Gospodnje »pruživši spoznaju spasenja narodu njegovu po otpuštenju grijeha njihovih, darom premilosrdnog srca Boga našega.« Svoj javni život otvara Isus u nazaretskoj sinagogi i proteže na sebe riječi proroka: »Poslao me je . . . da naviještam oslobođenje robovima, da oslobodim potlačene, da proglasim Godinu milosti Gospodinove.«

U propovijedi na gori traži Isus: »Budite milosrdni kao što je milosrdan Otac vaš nebeski.« U kući Levija Mateja izjavljuje »Nisam došao da zovem pravednike nego grešnike.« Govoreći o grešnici uči: »Oprošteni su joj mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila.« U *Očenašu* traži da molimo Oca nebeskoga: »Oprosti nam grijehe naše!« Na koncu svojih parabola o milosrđu ne ustručava se reći: »Veća će radost biti u nebu radi jednog grešnika koji se kaje nego radi devedeset i devet pravednika kojima ne treba kajanja.« »Sin je čovječji došao da traži i spasi ono što je izgubljeno«, veli još u Zakejevu domu.

A što čine Apostoli nakon uzašašća Isusova na nebo kad propovijedaju o njegovoj smrti i njegovu uskrsnuću? Propovijedaju pokoru za oproštenje

grijeha: »Kajite se«, kliče sv. Petar, »spasite se iz ovog zalutalog roda!«

»Bog pokaza svoju ljubav prema nama«, piše sv. Pavao Rimljanima, »što je Krist, dok smo još bili grešnici, umro za nas« (5, 8). »Bog je ljubav«, izjavljuje sv. Ivan, a Pavao dodaje: »Ljubav je ustrpljiva ... ne razdražuje se ... zaboravlja, prašta zlo ... sve ispričava, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi ...« »U Kristu«, piše sv. Pavao Efežanima, »nalazimo otkupljenje po njegovoj krvi, oproštenje grijeha.« »Ako tko sagriješi, imamo zagovornika kod Oca Isusa Krista pravednika«, piše sv. Ivan u svojoj prvoj Poslanici, a u Apokalipsi: »Ljubi nas i svojom nas je krvlju oprao od naših grijeha.«

Naši grijesi ne odbijaju Boga

Mogli bismo nagomilati mnoštvo tekstova o milosrđu Srca Isusova. Jednoga dana Isus će u Paray-le-Monialu progovoriti kao jeka Evanđelja: ako svoje Srce objavljuje, objavljuje ga, zaista, jer želi izvući duše iz ponora propasti. To je njegov krajnji napor da spasi grešnike. Pa kako bi drukčije i bilo kod njega? Jer svaka je duša, pa i najuprljanija, dragocjena za Sina, jer je slika Božja, slika Očeva, pravi otisak njegova vlastitog lica, pa makar je zaprljana i izobličena. Prema tome ni jedan grijeh neće zaustaviti neizmjerno Milosrđe koje se ne gadi čovjeka, već u njemu budi onaj ostatak čestitosti i dobrih osjećaja što ih je krivac kušao pokopati iskrivljujući savjest mnogim ponavljanim

grijesima. Milost privlači, ona baca jasno svjetlo na zabludu i grijeh. Ljubav se Božja trudi usred grizodušja: doziva grešniku u pamet prijašnje sretne dane, dane izgubljene nevinosti: »Ljubio sam Izrael dok je bio dijete.« Bog budi čežnju za čistoćom duše, za velikodušnošću srca. Bog nastoji da grešnik osjeti grdobu sebeljublja, nezadovoljstvo u nasladama. Bog potiče na srčan pothvat: »Jest, ustat ću i poći k svome ocu.« Ljubav Božja neprestano uznemiruje grešnika sad predbacivanjem, sad bodrenjem. Da bi se duša odlučila vratiti se Bogu, evo naročito slike probodenog Srca, evo tog potresnog simbola najmilosrdnije ljubavi jer je i najherojskija: »Ljubio me je i predao se za me«.

Čovjek je uvrijedio Boga odbijajući da Boga ljubi, a naročito da Bog njega ljubi ... Bog se osvećuje na tu uvredu još većom ljubavlju. Htio je dati i evo oprašta, a to je savršenost dara. Krist hoće da vlada ljudima samo snagom ljubavi, samo snagom uvijek spremnog i prijaznog milosrđa. On zna kolika smo bijeda i slaboća. Međutim, ni naš ga grijeh ne odbija od nas. On samo čeka da mu ga predamo da nas može od njeg očistiti. Praštanje je radost Srca Isusova punog pažnje prema našoj bijedi, punog spremnosti da nam pohiti u pomoć.

Srce Isusovo — nada grešnika

Koliko smo puta ne samo podcijenili ili odbili ljubav Isusovu, nego smo se također igrali svim vrstama idolatrije počinjajući toliko duhovnih pre-

ljuba s obzirom na Gospodina. I zbilja, umjesto da pođemo Isusu, mističnom Zaručniku naših duša, išli smo Baalima svoga sebeljublja i svojih strasti i nismo se bojali žrtvovati im samu nježnu ljubav koju nam Bog očituje. I sada nas strasti i vjerolomstva optužuju pred njegovim licem isto onako kao što su književnici i farizeji optuživali ženu preljubnicu. Jer, našu kaznu zahtijevaju naši grijesi i ništa drugo. Da li će se i zbog nas »uzbuditi sva utroba« milosrdnog Boga koji je postao čovjekom? Da li će mu se iz srca vinuti na usne iste riječi? Da li će pak na nas primijeniti kaznu koju je njegov Zakon odredio za grešnike?

»Ako nema ništa pravednijeg od pravde«, piše knez Ghika, »postoji netko još pravedniji od nje. To je Onaj što je pravednost učinio pravednom, Onaj u kojem se milosrđe i pravednost zagrliše tako čvrsto da ih je nemoguće međusobno raspoznati ili ih rastaviti.«

Naše grešne duše obraćaju se tom tako pravednom Milosrđu i toj tako milosrdnoj Pravednosti, trgane grizodušjem što izdadoše neizmjernu Ljubav, žedne potpune naknade i božanskog čišćenja. Gledamo, dakle, prema Isusu s nadom i sigurnošću, prema Isusu koji nema kameno Srce, nego »živo srce« u kojem Bog stanuje, i u kojem i mi također stanujemo. To Srce naša jadna srca zazivaju svim svojim jadom. I u svojoj sramoti ona znadu da su našla milost. Već zalutala ovca počiva na ramenima Dobrog Pastira. I ne samo da Srce Isusovo preuzima obranu duše preljubnice pred Bogom, nego ono zauzima pače njezino mjesto. Mjesto nas postaje

Isus »krivac«, Isus, »Sveti nad svetima«, prima na se naše grijehe zajedno s kaznom koju zaslužuju. Tako će potpuno biti izvršena pravda, svaki grijeh okajan, potpuno milosrđe zasluženo! I nama može reći Isus: »Idi u miru!« Može nam udijeliti oproštenje, »oproštenje koje ne znači ravnodušnost prema grijehu, niti milostivi prezir, niti klonulost kreposti, niti pustu slaboću, nego u isto vrijeme milosrđe, poziv, uzdizanje, otkupljenje, obećanje tajanstvene žetve« (Ghika). »Njegovom blagošću neće se umanjiti zakon, niti ohrabriti na grijeh.« Krist preuzima naše grijehe i u njegovim ranama nalazimo svoje ozdravljene. U krvi Kristovoj vrši se izmirenje između neba i zemlje. Sin rasipnik smije unići u očinsku kuću; žena preljubnica smije se vratiti na ognjište što ga je ostavila. Ona kojoj su oprošteni mnogobrojni grijesi, ljubit će od sada žarče.

»De profundis . . .«

Srce Isusovo!

»Iz najveće dubine, vapim tebi, Bože moj! Gospodine, ovo je moj glas, poslušaj ga!

»Daj da tvoje uši čuju glas moje molitve! Ako gledaš na naše opačine, tko će se usuditi pojaviti pred tobom?

»Međutim u samom tebi nalazimo pomoć protiv tebe, i to zato što je tvoj Zakon zakon ljubavi usuđujem se odvažno stati pred tebe.

»Duša mi se upire o tvoju riječ. Duša mi se uzda samo u te, Gospodine!

»Od ranog jutra do noći narod Božji koji zna pobijediti Srce Božje, uzda se u Boga.

»Jer u Srcu našeg Učitelja počiva milosrđe, i ono što može otkupiti, dolazi u obilju od njega.

»I to On, samo On otkupljuje narod svoj od svih njegovih opačina« (knez Ghika).

III. ŠTO TRAŽI OD NAS SRCE ISUSOVO

8. Žeđa za živim Bogom

Na pravi izvor

»Žedan sam! Žedan sam!« vapi pjesnik Arthur Rimbaud u svom »Une saison en enfer«. A nije li zavrijedio da bude žedan, jer je htio piti iz stotine izvora, samo što su ti izvori bili pokvareni pa mu nisu mogli utažiti apsolutnu čežnju? Nije li htio da, zaista, čitav njegov život bude gozba na »kojoj bi tekla sva vina«? Bolna tužba tog pjesnika doziva u pamet riječi što ih je Gospodin upravio svom narodu po proroku Jeremiji: »Zapanjite se nebesa! Jer dva zla učini narod moj: Ostavi mene, izvor vode žive, te iskopa sebi kladence, kladence ispucane što vode ne mogu držati« (2, 3). Tako umire čovjek od žeđe a pokraj Izvora!

Srce je Isusovo zdenac žive vode za kršćanina, ali je on »zapečaćen« usred »zatvorenog vrta«. Treba ga, dakle, potražiti te na neki način silom otvoriti zatvorena vrtna vrata i silom žarke čežnje za Bogom otkriti »Kristalni izvor«, o kojem govori sv. Ivan od Križa, a obilno teče samo na podnožju Jaganjčeva prijestolja. To je prijestolje križ na kojem je Srce Isusovo probodeno.

Blago onome tko se osjeća suhom pustarom i koji doziva »nebesku rosu.« Sa psalmistom vapi: »O Bože, ti si Bog moj: gorljivo tebe tražim; tebe žeđa duša moja, tebe želi tijelo moje, kao zemlja suha, žedna, bezvodna« (ps 62,2).

Prava je, dakle, pobožnost Srcu Isusovu pridržana za »željne duše«, za »žedne košute, koje riču za izvorima vode«, a ne za one koji se zadovoljavaju s nešto malo lake i površne religioznosti. Grešnici, koji poput Rimbauda dođoše do žalosnog iskustva u pogledu nadnaravnih Sahara, često su divno pripravljeni da se nadaju i da traže rijeke izgubljenog Edena, a dat će im ih pobožnost Srcu Isusovu. Kako su, naprotiv, daleko oni koji se gube u nervoznosti grozničave aktivnosti i zaboravljaju na potrebu polaganih i ustrajnih bušotina da bi doprli do izbijanja Izvora milosti!

Štovanje ljubavi Isusove, pridržano malenima i poniznima, sposobnima da prodru u skrivene tajne Kraljevstva, traži na početku čežnju za nadnaravnošću. Naš Bog nije Bog udaljen, nego je »Bog skriven«. Da se pusti da ga se bolje nađe, često se skriva. Treba ga zvati: »Gdje si se skrio, Ljubljeni moj?«

»Tražila sam onoga koga duša moja ljubi«, izjavljuje nam Zaručnica u Pjesmi nad pjesmama. Uostalom, tumači sv. Bernard, »na to je potiče dobrota onoga koji ju je predusreo tražeći je i ljubeći prvi. Ne bi ga tražila, da nije sama tražena, kao što ne bi ni ljubila, da nije bila prva ljubljena.« I tako je ljubav uzrok traženja. Tako su traženje i sigurnost plodovi ljubavi: »Osjećajući da je tražena, ne može a da i sama ne traži« (84. govor o Pjesmi nad pjesmama).

Uostalom želja za otkrivanjem nježne ljubavi Srca Isusova jest milost, što je Otac daje duši kojoj želi otkriti svog ljubljenog Sina: »Nitko ne može doći k meni, ako ga ne privuče Otac koji me posla« (Iv 6,44). Još Isus izjavljuje: »Svaki koga mi dade Otac doći će k meni. A tko dođe k meni sigurno ga neću izbaciti« (Iv 6,37). Taj tekst znači očito da je Otac koji hoće da se svi ljudi spase predao Sinu brigu da izvrši Otkupljenje. Ali te evanđeoske riječi hoće više u mističnom smislu da također označe da se intimnost sa Sinom jedincem ne može naći, pače ni tražiti, bez posebnog poziva Božjega. I zbilja, ni naravne sposobnosti, ni prodiranje našeg duha u meditaciju, ni ustrajno nastojanje naše volje u izvršavanju dobra ne mogu nas uvesti u slatki doživljaj susreta ljubavi s Isusom. Jedino nadnaravan poticaj potaknut će dušu bez ikakvog nasilja da prodre u savjete ljubavi Isusove. Prema pjesmi nad pjesmama »Zaručnik uvodi u sobu svoju i kralj u svoju klijet.«

»Samo gol ulazi čovjek u savjete ljubavi« (Claudel)

»Tko će se, ipak, uspeti na goru Gospodnju?« Tko će prodrijeti u svetište njegova Srca, kamo ništa uprljano ne može unići, budući da se u Svetinji nad svetinjama traži svetost? Samo onaj, veli Gerson, koji hoće pristupiti »na goru kontemplacije« prihvaća potrebu da svuče sa sebe sebičnost i

strasti, da se odrekne vlastitog duha, da se očisti, a sve će to Bog sam obaviti. I tako je traženje Boga već početno, elementarno, ali istinsko sjedinjenje. Međutim, jer se ne mogu povezati oprečne različnosti: svetost i grešnost, esencijalna Dobrota i srce uprljano blatom ili ogavno zbog mlakosti, ulazak na duhovni put traži odlučno smrt »starog čovjeka«, oslobođenje od grijeha, traženje »onoga ozgor«. Kako zaustaviti na Srcu Isusovu pravi nutarnji pogled, dok su oči tvoje vjere zaslijepljene zločom koje se nisi znao osloboditi? Apostol uči: »Oni koji žive po tijelu teže za tjelesnim stvarima, dok oni koji žive po Duhu teže za onim što je duhovno ... Ako tko nema Kristova Duha, nije Kristov« (Rim. 8, 5, 9) Stoga se moramo očistiti »od starog kvasca zloće i pokvarenosti« i postati »beskvasni kruh čistoće i čestitosti« (I Kor 5,8). Oni koji su bez pravednosti, to jest svetosti, »ne mogu baštiniti kraljevstva Božjega« (I Kor 6,9) s kojim se susrećemo u Srcu Isusovu.

Čekati ljubav

Duša koja privučena Ocem, s odlukom da će ljubiti, očišćena od svojih grijeha, traži da otkrije tajne ljubavi Isusove i da iskusi njezin čisti blaženi žar, — jer naš je Bog »vatra što spaljuje« — stajat će poput prosjakinje na vratima velikog Kralja. Ponizno će moliti da smije unići u prebivalište golubice u pukotini pećine, gdje će naći utočište, počinak i radost. Poznaje svoju nedostojnost i moli Boga da joj dadne da je još bolje upo-

zna. Ona zna da je Ljubljeni tamo, ali kako da se usudi stupiti pred njega u svojoj bijedi? Teško joj je što nije dostojna njegove ljubavi, a opet se osjeća jadnom, što nije s njime posve sjedinjena u ljubavi.

Nekoliko sati prije smaknuća, osuđenik na smrt Jacques Fesch, dobri razbojnik XX. stoljeća, piše: »Čekam ljubav«. Ljubav, to jest puninu bića i apsolutnost osobnosti u trima Božanskim Osobama, žarku Mudrost i vatru vječne istine, vječni i blaženi život. A ta beskrajna Ljubav utjelovila se jednog dana u ljudskom srcu, u Srcu Isusovu. I tako Srce utjelovljene Riječi postade za svakog od nas izljevom milosti, vedro smirivanje nižih prohtjeva, zasićenost do vrhunca višim težnjama, ushićenje i blaženstvo čitava bića. To nas je srce stvorilo za se pa ne možemo nego jedino u njemu naći miran počinak svoga srca. Prema tome treba i nama čekati Ljubav: »Ah, kad bi prodrla nebesa! Kad bi iz tih istih nebesa pala kao rosa! Ah, da bi oblaci kišili Pravednika!« Nebesa su se jednom uistinu razderala, ali se još nije dosta razderala naša duša. Pala je rosa, ali nam je srce još suho. Došao je Pravednik, ali ga mi ne primismo.

Moramo, dakle, još jače osjetiti potrebu za Isusovom ljubavlju: moramo je željeti tako da osjećamo tjeskobu. A sve se to izriče neprestanom molbom, žarkom molitvom »Dođi, Gospodine Isuse! Čekam ljubav.«

Duša, nestrpljiva za Isusovom nježnom ljubavi, nada se strpljivo njegovoj naklonosti. I njezini su vapaji prema nebu puni odanosti. Moli da joj se dade mjesto na Jaganjčevoj gozbi, ali je osjećaj

njezine nedostojnosti zadržaje vani. Duša moli: »Otvori mi, Gospodine!«, ali ostaje bez iluzija: samo po milosti može prekoračiti prag gozbene dvorane.

»Pouči me, Gospodine, o svom putu!« moli Mehtilda Magdeburška.

»Kad budeš svladala žalost kajanja«, odgovara joj Gospodin, »muku ispovijedanja, umornost od pokore, kad se budeš uzdigla iznad radosti svijeta i đavolskih napasti, iznad neumjerenosti tijela i zamki volje . . . tada ćeš se osjećati tako umornom da ćeš reći: Osjećam, lijepi Zaručniče, da me k sebi privlačiš. Gdje ću te, dakle, naći i gdje ćeš mi pripadati?«

Tada će joj Zaručnik moći odgovoriti: »Čujem glas kao pjesmu što podrhtava od ljubavi . . . Dirnula mi je srce; hitim pred nju. Ah glasa u kojem jadikovanje i ljubav sačinjavaju jedno!« »Dobro došla mila golubice! Tako si dugo letjela zemaljskim poljanama da je tvoj let sazrio za nebeske poljane.«

U stanju pasivnosti i neopiranja

I tako je glavno držanje duše želja, ali želja koja očekuje sve od ljubavi Isusove ne tražeći, međutim, ništa od Srca njegova s nestrpljivošću. Sve će doći od njega, od njegove dobrote, kao što je on odredio. Duša neće drugo već njega, i što god on odredi, divno je, bilo kašnjenje, bilo pretjecanje. Duša ne želi drugo osim da je njegova ljubav prožme, preobrazi i preobliči. I tako se duša nalazi na neki način u stanju pasivnosti i neopiranju, da sve primi od Ljubavi, i opekline što čiste, i utjehe što pune blaženstvom, i preobražavajuće sjedinjenje s Ljubljenim.

Zar nam ne govori Evanđelje: »Bdijte, neka vam bokovi budu opasani, neka vam u rukama gore zublje! Tako čekajte Gospodina!« »Bokovi su«, tumači Tauler, »sjetilne ugodnosti koje valja vezati, obuzdavati, stezati, ne dajući im nikakve slobode. Zapaljene zublje jesu djela ljubavi. Napokon treba čekati Gospodinov povratak.«

Pobožnost Srcu Isusovu traži, dakle, od početka stanje u isti mah želje za Isusovom ljubavlju i duhovnog siromaštva. To je, ponajprije u Božjoj prisutnosti, ponizno priznavanje bijede koje privlači milosrđe. To je jaka potreba ljubiti Isusa i biti ljubljen od Isusa. To je djelotvorna volja u vidu obraćenja i poslušnosti Božjoj volji. To je konačno stanje duhovne jednostavnosti i duhovnog djetinjstva. Duša se predaje milosti i ustrajno čeka dobrohotnost božanske ljubavi. Sve to traži šutnju, sabranost, uspavljivanje ljudskih želja kao i neprestane vapaje prema Bogu koji oteže da se pojavi. Ali kako da se otkrije duši koja uza sve to što ga želi nije sposobna da ga primi: koja je nedostojna takvog očitovanja njegove dobrote. »Moje mi srce govori: Traži lice njegovo! Da, lice tvoje, Gospodine, ja tražim.« (Ps 26,8).

»Evo duše«, progovara sv. Bernard, »koja je naučila od Gospodina ulaziti u samu sebe i kojoj je Bog udijelio milost da ulazi u se, da u nutrini uzdiše za prisutnošću svoga Boga i da neprestano traži njegovo lice« (35. govor o Pjesmi nad pjesma-

ma). Međutim, za samog svog traženja već kuša duša nježnu ljubav Srca Isusova: »Dobar si, Gospodine, onima koji se uzdaju u te, duši koja te traži« (Tuž 3,25). Osim toga, kao što uči sv. Albert Veliki, »duši je teško što živi u ovom nesretnom svijetu tvrdeći s Tobijom: Za me je bolje da umrem nego da živim« (3,6), i s Jobom: »Duša mi je umorna od života« (10,1), sa sv. Pavlom: »Nesretnog li mene! Tko će me osloboditi od ovog smrtnog tijela!« (Rim. 7,24).

»Ne bi me tražio, da me nisi već našao« (Pascal)

I tako duša, nukana snažnom željom za ljubavlju, nastoji unići u Srce Spasiteljevo. Poput apostola Tome već mu pipa ranu. Već rekosmo da ta sveta rana nije zatvorena kao što je to bio zatvoren izgubljeni raj. Ali da se uroni u taj bezdan, potreban je poziv. Osim toga valja imati dušu čistu ili očišćenu. Zato, radi poštivanja namjere Božje kao i zbog osjećaja nedostojnosti pristupiti ovakvoj tajni neizmjerne ljubavi, duša smjerno čeka. Poput carinika u dnu hrama zadovoljava se najprije udaranjem u prsa: »Budi mi, Gospodine, milosrdan, jer ja sam grešnik!« U isto vrijeme moli se, nada se. Poput Kananejke vapi božanskom Srcu: »Zar mi nećeš dati nekoliko mrvica svoje ljubavi, jer sličim psiću koji kupi otpatke s gospodareva stola?« Duša ponavlja sa Psalmistom: »Dugo sam razmišljao u srcu svome, i za mog razmatranja upalio se oganj, želja da te upoznajem sve više i više (Ps 38,4).« Duša želi shvatiti Ljubav Isusovu ne samo spoznajom vjere i svetopisamskim kruhom, nego starnošću sjedinjenja. Ona moljaka zalog obećane baštine, malo nebeske rose, da utaži žeđu, jer već gori od ljubavi. »Tako duša raspaljuje svoju želju,« veli Guigues le Chartreux *(Rajske ljestve)* »i nježnim bajanjem zove Zaručnika.« Međutim, što više juriša ljudsko srce, izgleda da se tim više udaljuje čudesno proživljavanje ljubavi Kristove, a tim više kao da raste osjećaj nedostojnosti u čovjeka koji moli, kao i svetosti u Isusu koga bi duša željela susresti!

Pa ipak zar bismo ga tako tražili da ga nismo već našli? Ili bolje, zar nas nije on našao? Kad čeznemo za njegovom ljubavlju, to Isus već izaziva u nama tu žeđu. Pogotovo, kad nas njegova ljubav prožme, kad nam potpuno ispuni dušu, Isus budi u nama snažniju potrebu za njegovom prisutnošću, žarču želju za nježnim prijateljevanjem s njim. Što nam je bliži, to kao da se više udaljuje da bismo ga jače zvali. Jer, zar ovdje na zemlji ne znači željeti isto što i ljubiti? Samo u onome životu gore pretvorit će se ljubav u ushićenje i potpuno ispunjenje svih želja i žeđanja.

Kad će doći dan kad će napokon prestati molbe i tjeskobe, ili kad će Isus svome sluzi kojeg će zateći kako bdije i čeka, reći: »Dobro, dobri i vjerni slugo, uđi u veselje gospodara svoga«? Kad će, dakle, taj Zaručnik »doći duši koja čezne, da umornu odmori, oslabljenu nahrani, suhu zalije da zaboravi zemlju, da je svojom prisutnošću otrgne od svega, da je čudesno ojača, oživi i napoji« (Guigues le Chartreux)?

Isus će onome koji se u vjeri znao njemu nadati, a da ga nije vidio, niti ga se dotaknuo, dopustiti da opipa božansku ranu njegova boka, da se u nju zakopa, u bezdan njegova Srca, da u njemu utopi svoje nesavršenosti i tako ih uništi. »Nitko ne može upoznati takvu ljepotu«, veli Benedikt Canfeld, »niti može pojmiti takvu slatkoću, niti zamisliti tako sladak doticaj, osim onih koji su to iskusili.«

»Blaženo srce koje gori ljubavlju prema Bogu upirući samo u nj svoj pogled«, pjeva sv. Terezija Avilska. »Ljubavlju prema njemu otrgnut je od svakog stvorenja i u njemu nalazi svoju slavu i svoju radost. Živi u zaboravu na se, jer su sve njegove težnje usmjerene prema Bogu.«

Tada nam se prema riječima sv. Margarete-Marije »ovo Srce prikazuje sa svim blagom ljubavi, milosrđa, milosti, posvećenja i spasenja što ga sadržava.« Dosta je takvo bogatstvo željeti i biti voljan primiti ga.

9. Nasljedovanje blaga i ponizna Srca

»Dođite k meni!« poziva Isus.

Ali u isto vrijeme kad zove, također traži: »Uniđite u moju školu, postanite moji učenici!« I tumači nam zašto hoće i zašto treba biti naš »Učitelj«, naš odgojitelj: »Jer sam blaga i ponizna Srca.«

Kopirati model

Isus je svjetlo i po tome pouka. Dobar je Pastir i zato model stadu. Na Sveti četvrtak uvečer magao je reći svojim apostolima: »Dao sam vam primjer. Kao što sam ja činio, činite i vi tako!« (Iv 13,15). »Krist vam je«, pisat će sv. Petar, »ostavio primjer da idete njegovim stopama« (1 Pet 2,21). Nije se zadovoljio riječima, nego je svoje stvarno poučio da ponavljaju njegove čine, a ne da samo savjete slijede.

U poslanici Filipljanima progovara sv. Pavao: »Osjećajte poput Isusa Krista«, to jest sudite i radite poput Isusa! U tome se sastoji sva pobožnost Srcu Isusovu koja nam se ovako predlaže: »Gajite u sebi Isusove osjećaje!« To znači imati Srce Isusovo s njegovim velikim mislima (s onima koje upravo dolaze iz srca), s njegovim željama, s njegovim tjeskobama, osobito s njegovom djelotvornom voljom. Naša bi pobožnost prema Srcu Isusovu bila isprazna, kad ne bi u svojoj biti bila nasljedovanje njegova Srca, prilagođavanje svemu što ga oduševljava, radi čega kuca. Srce je Spasiteljevo savršeno ogledalo, divna sličnost Očevoj

ljubavi. Zato mi moramo biti što točnije kopije Srca Sina Očeva, pa ćemo tako biti također slike Isusove i slike Očeve, i onda će nas Otac moći smatrati svojom djecom. Sveci su kopirali Isusa više nego drugi. Svaki je od njih nastojao da na poseban način reproducira koju krepost Učiteljevu: ovaj njegovu blagost, onaj njegovo siromaštvo, ali nisu nikada potpuno mogli dostići model. Njihovo je posvećenje bilo barem neprestano nastojanje oko približavanja njegovoj svetosti.

»Dobri« Učitelj

Isus nam se predstavlja kao dobar i pristupačan Učitelj. Postoje strogi profesori, pače katkada tvrdi, u nekim slučajevima izgledaju kao da im je drago kažnjavati. Isus je, naprotiv, dobrohotan »odgojitelj«, koji »srca tvrda i spora za vjerovanje« blago sudi; pun je neumorne strpljivosti; svojim učenicima koji neprestano zaostaju uvijek ponovo tumači, posebno ponavlja nauku i drži im zasebna predavanja. I kako je ponizan Isus učitelj! Nikad se ne hvasta svojim znanjem: »Moja nauka nije moja nego onoga koji me je poslao.« Ne drži im visokoučena predavanja da ga učenici ništa ne razumiju, ali ipak govore: »Kako je učen!« Ne, njegove su parabole dokaz da govori jednostavno, stvarno, slikovito, na dohvat i najneukijem. Traži praktične stvari za koje se zahtijeva velika ljubav, ali nisu nipošto oni nesnošljivi tereti što su ih htjeli tovariti na druge farizeji, oni *rabi* koji su nagomilavali na svoga bližnjega obdržavanja stvari

za koje sami nisu marili. Isus, Svjetlo i Život, nije došao da zablliješti svijet, nego da ga ljubavlju spasi. Srce mu je ponizno, pa stoga i blago. Ne zanemaruje, dakle, nikakva napora da dade istinu. Jer »poznavati njega i onoga koji ga je poslao, znači posjedovati vječni život.« No, ne ljuti se, ne buni se protiv nemarnih učenika. Dobar je, ima srca.

Promatrati

»Evo Srca koje je ljude toliko ljubilo!«

Evo! Moramo ga, dakle, gledati, moramo motriti njegovu ranu, i tako ispitivati »duljinu, širinu, visinu, dubinu«. Moramo otkriti naročito ljubav koju označuje ta razjapljena rana: »Gledat će onoga koga probodoše.« Uz taj će uvjet pobožnost Srcu Isusovu biti istinska, to jest škola svetosti.

Jedan je, dakle, od prvih zahtjeva kontemplacija. Prema tome potrebno je da oči svoje vjere upremo u Spasitelja, da proučavamo njegova djela i kretnje i da ih tumačimo. Po njegovoj ljubavi prema Ocu i prema nama samima shvatit ćemo i njegova djela. Trebamo zaustaviti svoj pogled na rani njegova boka. Tako ćemo otkriti skriveni misterij: »Bog je tako ljubio svijet ... Kako je Isus ljubio svoje ... ljubio ih je do kraja.«

Kontemplacija je najviši oblik molitve, a ipak najjednostavniji. Sigurno je da nas prosna molitva upravlja Bogu. U pouzdanju vapimo mu zbog svoje nevolje i predajemo se njegovu milosrđu. Makar takva molitva bila ne znam kako djetinja, ipak je sebična. Tražimo za se ili za one do kojih nam

je stalo. Kontemplacija je »ekstaza« u pravom značenju te riječi: Izlazim iz sebe baveći se samo onim koga promatram. Tko ljubi ne traži ništa od ljubljenog bića: dosta mu je da ga ono zatravi. Divi mu se, ushićen je što ga vidi tako lijepa i dobra. Zanesen je tom vizijom. Ne želi ništa drugo nego da bude sličan onome koga gleda pun ljubavi, da ga također posjeduje, da bude u nj preobražen. Kontemplacija je, uostalom, jedna vrsta mimikrije: čovjek hoće da upriliči svoj život životu ljubljenog bića. Čovjek kao instinktivno kopira kretnje, usvaja njegov način govora i rada, nastoji da ljubi kao što ljubljeno biće ljubi. Ako je to biće heroj, tko ljubi želi da i sam bude heroj: da i sam bude svet, ako je dotično biće sveto. Kotemplativno gledanje probodenog Srca Isusova dat će kršćanima srca probodena ljubavlju.

Novo srce

Što moramo naučiti u školi Srca Isusova? Mnogi misle: njegove kreposti, što nije neispravno. Tražeći sv. Pavao od nas da imamo Isusove osjećaje, pokazuje nam Isusa ponizna i poslušna. Ali »krepost« je apstraktna, dok nauka koju nam pruža Učitelj nije teorija, niti pouka o stvarima, već je to On sam. Isus je Knjiga koju nam valja čitati, Put kojim nam valja kročiti. Isus je živo Srce, princip preporađanja našeg srca.

U školi se Isusovoj uči obraćenje, to jest promjena orijentacije, mentaliteta. Radi se o obnavljanju našeg srca, o odstranjivanju našeg »kamenog srca«, srca »starog čovjeka« i o sticanju »srca

od mesa«, srca »novog čovjeka«, to jest Isusa. Poznate su Camusove riječi: »Srce se troši!« Tako je u pogledu fizičkog i moralnog srca: Može se čovjek umoriti ljubeći i biti ljubljen. Istina je to i u nadnaravnom smislu: mlakost osvaja naš duhovni život, ljubav nam hladni; samo se srce smrzava, postaje tvrdo u okorjelu grijehu.

Ići, dakle, u školu Srca Isusova znači prihvatiti obnovu svojega srca, ispuniti ono što je navijestio prorok Ezekijel: »Dat ću im novo srce i nov ću duh udahnuti u njih: i iščupat ću iz njih njihovo kameno srce, i stavit ću u njih srce od mesa« (11,9). Kameno je srce, prema navedenim riječima, srce koje robuje kultu idola. Koliko li ima idolatrije u našem životu! Naši su idoli naše strasti, zbog kojih nam je duša otvrdnula. Naprotiv je, prema Ezekijelu, srce od mesa srce čovjeka koji živi prema Božjim zakonima.

Radi se, dakle, o tome da se prema riječima sv. Pavla lišimo »starog kvasca« da postanemo »pravi iskreni beskvasni kruhovi.« U modernom bismo jeziku rekli da nam je potrebna transplantacija srca. Valja nam istrgnuti zastarjelo, istrošeno srce, tvrdo poput kamena, da na njegovo mjesto stavimo novo srce, snažno, srce u koje može prodrijeti milost Božja.

»Zamijeni mi srce svojim«

Jedino Isus, »novi Adam« može stvoriti u nama čisto i obnovljeno srce. Ali do preokreta neće doći drukčije nego tako da usadi u nas svoje vla-

stito Srce. Kršćanski je život, dakle, metamorfoza koja proizlazi iz kontemplacije. Kontemplacijom možemo postati Isus, možemo se s njime poistovjetiti dotle da smijemo reći: »Ne živim više ja, nego Isus živi u meni.« U tom slučaju mislimo kao što Isus misli; svoju volju usklađujemo prema njegovoj; izvodimo njegove vlastite čine. Događalo se nekim misticima da su svoje srce zamjenjivali Isusovim. Tako je Isus uzeo srce Margarete-Marije koje joj se učinilo sasvim maleno i posve crno. Isus ga je stavio u peć svoga srca, a zatim ga vratio u grudi Svetici. Njezino je srce sada sjalo poput dijamanta. Bila je to simbolička vizija, a značila je temeljito preobraženje bića, učestvovanje u žarkom Srcu Isusovu. Sv. Ivan Zlatousti reče: »Pavlovo srce bilo je Isusovo Srce.« Svaki bi kršćanin morao oživotvoriti isti ideal.

Zamolimo, barem, Učitelja koji hoće da dođemo u njegovu školu: »Isuse blaga i ponizna srca, učini srce naše po Srcu svome! Zamijeni moje srce svojim!«

Pristupimo, dakle, bez straha tom Srcu punom blagosti! Zove nas da budemo njegovi učenici. Dopustimo mu da nas uči! Naučit će nas znanost ljubavi. Promatrajmo kako Isus ljubi i njegovim ćemo vlastitim Srcem u nama ljubiti također same sebe žarkom ljubavlju.

10. Žarko pouzdanje

»Presveto Srce Isusovo, uzdam se u te!«

Zaziv je poznat, voljen i ponavljan. I zar nije, pače, bolji od svih drugih jer izražava u metežu našeg života i u tjeskobi naše duše našu vjeru i našu nepokolebivu nadu, nesavladivu sigurnost koju smo stavili u neizmjernu Ljubav Božju: »I mi povjerovasmo Ljubavi!«

Taj nas zaziv vodi apostolu sv. Pavlu i njegovoj pjesmi pobjednici na koncu 8. poglavlja njegove poslanice Rimljanima:

»Ako je Bog za nas, tko će biti protiv nas? On koji čak nije poštedio vlastitog Sina, već ga je predao za sve nas, kako nam neće dati sve ostalo s njime? Tko će podići tužbu protiv izabranih Božjih? Bog koji ih opravdava? Tko će ih osuditi? Isus Krist koji je umro — još bolje uskrsnuo — koji je s desne strane Bogu i koji posreduje za nas?

»Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? ... U svemu ovome slavno pobjeđujemo po onome koji nas je ljubio. Siguran sam da nas neće ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sile, ni visina, ni dubina, ni bilo koje drugo stvorenje moći rastaviti od ljubavi Božje koja je u Isusu Kristu Gospodinu našemu.« (8,31—39)

Nastojmo da i naše pouzdanje bude poput pouzdanja sv. Pavla sigurno i trijumfalno...

Sam nas Isus poziva na pouzdanje...

»Ne boj se, malo stado!... Zašto se strašite ljudi slabe vjere?... Idi u miru, tvoja te je vjera spasila!... Idi u miru, grijesi su ti oprošteni... Ne bojte se, ja sam!... Ne bojte se, ja sam pobijedio svijet...«

Zar nije Bog već u Starom zavjetu izjavio: »Neću te napustiti! Ne, neću te ostaviti!« Tako, dodaje poslanica Hebrejima, s pouzdanjem možemo reći: »Gospodin je pomoćnik moj, neću se bojati. Što mi može učiniti čovjek?« (Heb 13,6)

Naše pouzdanje nije ljudska, nepromišljena, preuzetna smionost. Ne proizlazi iz temperamenta po naravi optimističnog ili nesvjesnog poteškoća i pogibelji. Pouzdanje je razumno i promišljeno. Njegovi motivi nemaju nikakve veze s našim sposobnostima. Nije nikakav pelagijanizam u pogledu naše sigurnosti. Naprotiv, što veće bude naše pouzdanje u Isusa i u njegovu ljubav, to više ćemo biti malodušniji s obzirom na svoju slabost, više ćemo osjećati svoju ograničenost, svoju bijedu, svoje ništavilo pred licem Božjim. Što jače osjećamo bezdan svoga ništavila, to spremnije zaranjamo u bezdan božanske svetosti, božanskog svjetla i božanske jakosti. U svom pouzdanju gledat ćemo bistro svoje siromaštvo, svoju niskoću, ali bez ikakva malodušja. Naše je pouzdanje opreka očaju. Grešniku koji se uzda u Srce Isusovo nije i nikad neće njegov grijeh biti prevelik, i, ako ga njegovo srce osuđuje, on zna da je Bog veći od njegova srca. Nebo neće nikad biti odviše daleko bijedniku koji

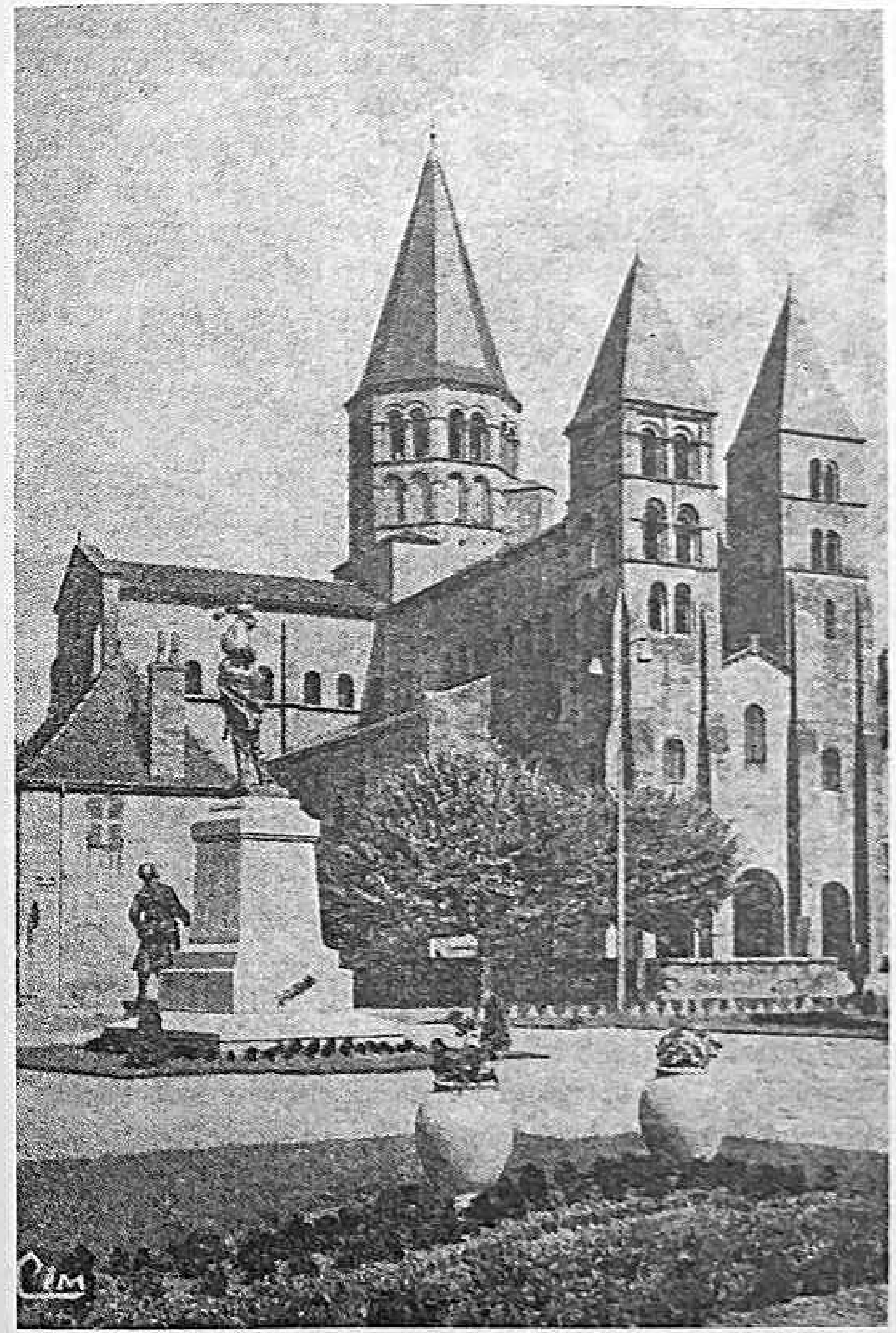

BAZILIKA SRCA ISUSOVA U PARAY-LE-MONIALU

vapi za pomoć. Naprotiv, što se smatra manjim i jadnijim, bolje će znati da će njegova molitva prodrijeti nebo i stići do Milosrđa.

Naše pouzdanje pušta, dakle, svoje korijenje do božanskog poziva: »Ne boj se, ja sam, evo me! Praštam! Već sam trijumfirao za vas! Vjerujte mi, dosta vam je moja milost!« Jer, naš Bog nije Bog u daljini, nego Bog koji se približuje. Nije Bog osvetnik, nego Otac svake utjehe. Nije Bog zatvorena Srca, Bog bez srca, već je otvoreno Srce, puno darežljivosti za sve koji ga zazivaju.

I tako »imamo pouzdanje i slobodan pristup k Bogu puni povjerenja po vjeri u Krista« (Ef 3,12). Sv. Pavao bodri nas: »Prema tome ne gubimo svoga pouzdanja! . . . Ustrajnost vam je zbilja potrebna da vršenjem volje Božje postignete obećanje . . . Ne pripadamo onima koji otpadaju da propadnu, nego onima koji vjeruju da spase dušu« (Heb 10,35; 36,39). Apostol dodaje: »Pristupajmo s pouzdanjem k prijestolju milosti da primimo milosrđe i nađemo milost za pravodobnu pomoć« (Heb 4,16).

Poznavati Srce Isusovo da mu se predamo

Da pouzdanje bude pravo, pretpostavlja poznavanje. Sv. Pavao progovara: »Znadem komu sam vjerovao.« Pouzdanje se ne daje nepromišljeno, već slijedi za razmišljanjem. Pouzdanje traži pametan izbor. Čovjek se ne pouzdava na laku ruku, na sreću. Pouzdavanje u nekoga izlaže se uvijek pustolovini; igra je u kojoj se može izgubiti. Čovjek barem traži da aduti budu na njegovoj strani.

Uzdamo se u Srce Gospodina našega. Naše se pouzdanje odnosi na Čovjeka-Boga i na njegovu ljubav. Kad Isus ne bi bio drugo nego čovjek, pa i najveći od svih, bili bismo veoma nerazboriti. Ne misli se time reći kao da među ljudima ne bi bilo solidnih prijateljstava, naročito kad su prošla kroz oganj kušnje koja je dopustila da se provjeri njihova vjernost. Ne smeta što je čovjek krhak, što je sama slaboća i prema tome prevrtljiv. Čovjek se daruje, ali se može opet uzeti; daje se, ali za čas može postati izdajicom. I najiskreniji čovjek, i onaj koji ti je najprivrženiji ostaje uvijek trulom daskom iznad bujice preko koje valja prijeći: zar nije ludost izlagati se pogibelji uz takovu sumnjivu pomoć? Pa ipak se čovjek po naravi pouzdaje u drugoga. Svaki dan, muž i žena zadaju si vjeru za ženidbe; kunu se da će biti vjerni jedno drugom. Svaki se dan stvaraju nova prijateljstva, izmjenjuju se prevarljiva povjerenja. Čovjek toliko puta prevaren osjeća uvijek potrebu da se nada. I onaj koji je prevaren i onaj koji je prevario, i nadalje vjeruje riječima, cijeni vrijednost zakletve, priznaje vječnost obećanja.

Isus je svakako čovjek, ali savršen, bez laži, bez slaboće (premda je »okružen slabostima«). Ali, on je osobito Sin Božji, a Bog je istina. Bog ne vara. Bog se ne mijenja. Bog se ne povlači. Bog je također ljubav sa svim onim što ta riječ može uključiti do neizmjernosti. Bog je dar, sigurnost, vjernost! Sv. Ivan kaže da se Isus nije pouzdavao u ljude, jer mu je bilo poznato što je čovjek, dok se mi smijemo pouzdavati u Srce Isusovo, jer je to Srce utjelovljenoga Boga. Budući je Bog, njegova

je istinita nježna ljubav, nepromjenljivost, vječnost, savršenost. Budući je čovjek, njegova je nježna ljubav topla, obuhvatljiva, (jer Isus ima sve čovječje), žarka, snažna. Srce je Isusovo, uistinu, jedino pravo srce, bez trunka sebičnosti, bez traženja vlastite probiti, bez zavisti, bez oholositi; srce do krajnosti strpljivo; srce koje »sve ispričava, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi«.

Što savršenije budemo poznavali Srce Isusovo, to će naše pouzdanje u nj biti veće. Srce se ne poznaje drukčije nego »srcem,« tj. srcem u srce, traženom, podržavanom, prokušavanom nježnom ljubavlju. Prema tome neće imati pouzdanja tko ne živi u prisutnosti Srca Isusova, tko ga ne moli, tko ga ne pita za savjet u svojim sumnjama, tko ga ne zaziva u svojim potrebama, tko ne dijeli s njime radost i tjeskobe! Neće nam dati pouzdanje slučajan vapaj u pogibelji, jer to često nije drugo nego slijepa reakcija, upotreba zadnjeg sredstva bez osobitog povjerenja u nj. Uložiti u igri sve za sve u slučaju očaja nema nikakve veze s mirnom sigurnošću već postignutog spasenja. Tek tko svakim danom promatra probodeno Srce, tko mu se utječe u svojim nemirima, predaje se njegovim nadhnućima, slijedi njegove smjernice i njegovu volju, može ga upoznati, i tada će znati komu vjeruje!

Zahtjevi pouzdanja

Što znači vjerovati nekome? Najprikladnija riječ kojom bi se označilo međusobno pouzdanje mogla bi biti savez: ugovor uzajamne ljubavi

sklopljen je između dvaju živih bića. Tu je izmjena nakana i srdaca; tu je stapanje duša. Pouzdanje, što ga netko stavlja u drugoga, veliko je kao pouzdanje u samoga sebe. Nitko neće izdati samoga sebe. Tako se za pravog pouzdanja ne izdaje ni drugi. Druga strana također znade da ne može biti izdana.

Pouzdanje je, dakle, odricanje od sebeljublja slobodnog ispitivanja i vlastite volje. Za srce koje se predalo Srcu Isusovu nijesu li istinite samo velike misli Srca Isusova? Srce ne želi drugo nego što želi Srce Isusovo. Nema veselja do onoga što nam ga pruža Srce Isusovo pa makar nam iskazalo milost da trpimo, kušnja od Srca Isusova zaslužuje hvalu i zahvalu.

Sve se očekuje od Srca Isusova ... pa makar i ne došao još čas. Dosta je činiti ono što će nam Isus reći, ispunjavati njegove zahtjeve i sve će biti dobro. Sama ljubav ne traži ništa, zadovoljava se čekanjem. Pače ona ni ne čeka, jer znade da je njezina molitva već uslišana, još prije nego što je izrečena ...

Pouzdanje nas nuka da ne želimo drugo već samo ono što je bitno. Zemaljska dobra, položaj, bogatstvo, ugled, zdravlje, ljudska radost — sve nam to postaje relativno. Za nas je prijeko potrebno da bolje upoznamo i žarče ljubimo živu Ljubav, da zađemo u što veće prijateljstvo sa Srcem Isusovim. Pravo pouzdanje nije, dakle, sredstvo za postizavanje zemaljskih stvari. Pouzdanje nas potiče da molimo Boga od Boga i ništa drugo.

Pouzdanje uključuje s naše strane sigurnost u predanju: mogu se na nas svaliti oluje, mogu na-

padati na nas napasti, mogu nam sumnje zamračiti horizont, i sam grijeh može učiniti pustoš u nama, ako koji put popustimo u bdijenju i molitvi, ali ništa, međutim, neće pokolebati našu sigurnost. Znamo, naime, da nam neće nikada uzmanjkati Srce Isusovo, da nećemo biti lišeni njegove pomoći, osim kad bi bilo lišeno svoje svemogućnosti. Tako se sam Isus izrazio sv. Margareti-Mariji.

Jedino će naš strah biti strah od naše moguće nevjernosti! Jedina će naša briga biti da ne budemo takvi da se Srce Isusovo ne može u nas pouzdati, jer smo ga izdali. »Ne uzdaj se, Gospodine, u Filipa!« molio je sv. Filip Neri. Jest, Gospodine, ne uzdaj se u čovjeka koji živi u nama, i osim toga je još i grešnik, čovjek koji hoda krivim stazama, koji se »od mladosti loše vlada«.

Ali, mora nestati i sam taj osjećaj straha, jer prema riječima sv. Pavla »mogu sve u onome koji me krijepi«. Jer, onaj koji nam je dopustio da sklopimo savez s njime, znat će nas tako voditi da ostanemo vjerni svojoj obvezi. Potvrđuju to i riječi sv. Petra: »Onaj koji vas je u Kristu pozvao u svoju vječnu slavu, sam će vas, kad budete neko kratko vrijeme trpjeli, usavršiti, učvrstiti, ojačati i utvrditi« (1 Pt 5, 10). Isti apostol govori nam na početku iste Poslanice (1 Pt 1, 8-9) u čemu se mora sastojati bit našeg pouzdanja u Srce Spasiteljevo: »Koga ljubite, iako ga niste vidjeli; u koga vjerujete, iako ga još ne gledate; klicat ćete od veselja neizrecivom i proslavljenom radosti, jer ćete postići cilj svoje vjere: spasenje duša.«

Krik postupnog pouzdanja

Bl. Klaudije Colombière izražava u svojoj ganutljivoj molitvi dokle može i treba da ide naše pouzdanje u Srce Isusovo:

»Siguran sam, Bože, da bdiješ nad onima koji se u te uzdaju i da onome koji sve očekuje od tebe ne može ništa nedostajati. Stoga odlučujem da ću živjeti bez ikakve brige i da ću na te staviti sve svoje nemire. Ljudi me mogu lišiti i dobara i časti; bolesti mi mogu oteti moju snagu kao i sredstva da ti služim; pače grijehom mogu izgubiti i tvoju milost, ali neću nikada izgubiti svoga pouzdanja. Sačuvat ću ga do zadnjeg časa svoga života, i svi će se pakleni đavli tada uzalud naprezati da mi ga otmu. Mogu drugi očekivati svoju sreću od bogatstva ili od svojih talenata; drugi će se oslanjati ili o nevinost svoga života ili o strogost svoje pokore ili o obilje milostinje što je daju, ili o žar svojih molitava, a što se mene tiče, Gospodine, sve je moje pouzdanje samo pouzdanje. To pouzdanje nikada nije prevarilo nikoga!

»Siguran sam, dakle, da ću biti vječno sretan, jer se čvrsto uzdam da ću to biti i od tebe, Gospodine, to očekujem. Znadem, na žalost, veoma dobro znadem kako sam krhak i promjenljiv. Poznato mi je što mogu napasti učiniti protiv i najčvršćih kreposti. Vidio sam kako padaju zvijezde nebeske i kako se lome svemirski stupovi. Ali, sve to ne može me prestrašiti. Dok se uzdam zaštićen sam od svih nesreća. Uzdam se da ću se uvijek uzdati, jer se nadam također ovom nepokolebivom pouzdanju.

»Napokon sam siguran da se ne mogu nikad previše u te uzdati i da ne mogu primiti manje od onoga čemu se od tebe nadam. Uzdam se da ćeš me držati na najstrmijim obroncima, da ćeš mi pomagati protiv najbjesnijih nasrtaja i da ću u svojoj slaboći tvojom pomoću trijumfirati nad svojim najstrašnijim neprijateljima. Uzdam se da ćeš me uvijek ljubiti, a i ja ću tebe ljubiti bez popuštanja. I da pođem u svom pouzdanju tako daleko, koliko se samo može poći, očekujem, Stvoritelju moj, samoga tebe od samoga tebe, i u vremenu i u vječnosti.«

11. Posveta

Pripadati Isusu Kristu

Bit i svrha pobožnosti Srcu Isusovu zar ne znači staviti se posve na raspolaganje ljubavi Isusovoj, pustiti neka nas ona osvoji i po nama radi, sami postati plamenovi u njezinom žaru? »Krist me je uhvatio«, izjavljuje sv. Pavao. »Moj je život Isus Krist. Moja je slava križ Isusa Krista.« Pobožnost Srcu Isusovu mora doprijeti do tog cilja. Tim što darujemo Isusu svoje tijelo i svoju dušu, želimo odgovoriti na njegov vlastiti dar: »Ljubio me je i predao se za me.«

Na taj način provodimo u djelo pravu pobožnost Srcu Isusovu: darivanjem samih sebe, gubljenjem samih sebe da postanemo Isusovo vlasništvo. Budući da vjerujemo u ljubav Isusovu, on ima pravo da od nas sve traži i zahtijeva, da pročisti i preobrazi naš sebični ja te nas odjene samim sobom, prisvoji i poistovjetuje sa samim sobom. Tako postajemo »izabrani ljudski rod« za produljeno njegovo Utjelovljenje u Crkvi do svršetka vjekova, žrtve za dovršenje Otkupljenja, srca promijenjena u njegovo Srce da zapalimo svijet ognjem njegove ljubavi.

Obveza kojom ulazimo u takva raspoloženja predanja cijeloga svoga bića i pripadanja Srcu Isusovu, ugovor o takvom daru i predanju nas samih naziva se posvetom. Nastojat ćemo da joj odredimo narav, zahtjeve i učinke.

Što je posveta?

U običnom jeziku, pa i profanom, služimo se riječju posveta. Ne kažemo li da se liječnik posvećuje svojim bolesnicima, majka svojoj djeci? To znači da liječnik, majka, puštaju nekako po strani svaki drugi posao, ne žive za drugo već za one koji su povjereni njihovoj brizi i radu. Prema tome riječ posveta uključuje u sebi ideju isključivog služenja i posvemašnje požrtvovnosti.

I religiozni jezik služi se često istom riječju. Tako se Bogu posvećuju kaleži, oltari, crkve, dragocjene kovine, drago kamenje. Ti se predmeti isključuju iz obične upotrebe, očišćeni su i sakralizirani mazanjem ili posvetom. Od sada se ne mogu više upotrebljavati na posve ljudski način. To bi bila profanacija ili svetogrđe. Ti su predmeti samo Božje vlasništvo.

Isto se tako posvećuje Bogu osoba redovničkim zavjetima. Sama se odijelila od svijeta da pripada samo Gospodinu. U to ime mijenja obično odijelo, katkada i ime, stanuje u samostanu.

Ti primjeri dokazuju očito da je svakoj posveti Bog svrha. Ako se profani jezik služi katkada tom riječi, biva to u analognom smislu. Samo je istinska posveta po svojoj biti religiozna. I zbilja jedini je Bog dostojan da mu podložimo svoju slobodu, svoju osobnost, svoje biće. Nije dopušteno da se čovjek preda stvorenju, osim ako se po njemu predaje Bogu. U tom se smislu može reći da se netko posvećuje brizi za bolesnike, brizi za siromahe. I zbilja posvećenje izražava klanjanje. Budući da priznajemo vrhovno gospodstvo Božje, predajemo

mu ono što posjedujemo i ono što jesmo, pa po tom daru i polaganju ruku Božjih na nas, postajemo rezervirana i posvećena bića.

Spomenimo još dvostruku logičku promjenu što je pretpostavlja svako posvećenje: u prvom redu svojevoljno napuštanje svega što je profano, odricanje posjeda; zatim darivanje toliko apsolutno, koliko to dopušta ljudska relativnost.

Po uzoru na Utjelovljenu Riječ

Svako posvećenje osoba ili stvari nije drugo nego slika i nastavljanje jedinstvenog, Boga dostojnog posvećenja i koje jedino Bog prihvaća a to je utjelovljenje Riječi.

Ulazeći Riječ u svijet prikazuje se samim tim činom potpuno svome Ocu da mu služi i da ga proslavi: »Evo me, Oče! Starinskih žrtava nisi htio, pa stoga evo tvoga Sina da ispuni tvoju volju!« I tada je njegovo čovještvo, koje se na taj način predalo Božanstvu, primilo od njega pomazanje radosti vječnog Svećeništva. Za prikazanja u jeruzalemskom hramu Isus ponavlja to početno prikazanje, ne sada skriveno u kraljevskom svetištu krila svoje Majke, nego vidljivo, na mjestu obrednih žrtava. I tako ondje gdje su svećenici običavali žrtvovati jaganjce, počinje Veliki Svećenik našeg spasenja prikazivati vlastitu žrtvu, žrtvu Jaganjca Božjega.

To je, eto, Isusovo posvećenje, jedino, ponavljamo, koje u očima Božjim postoji i koje ima vrijednost, dok sva druga posvećenja nisu drugo nego slike ili reprodukcije i učestvovanja. To se posveće-

nje sastoji za Isusa u tome što je svoje biće i svoje djelovanje predao potpuno službi volje i slave Očeve i tim samim otkupljenju svijeta. Isus se predaje potpuno zadaći klanjanja u duhu i istini; djelu zadovoljštine presvetom Veličanstvu pogrđenom ljudskim grijesima. Došao je na ovaj svijet da prema proročkom navještenju bude »Sluga Božji«, Sin svoje ponizne službenice. Od sada će njegovom hranom biti ispunjavanje volje Očeve. Stoga je Riječ, da mogne bolje služiti, primila oblik i ulogu roba. Svojim trpljenjem naučit će što znači slušati, i njegova će poslušnost ići do smrti, i to do smrti na križu. Jutarnje prikazanje njegova života završit će se žrtvovanjem na Kalvariji, koje će prinijeti jedini i vrhovni Svećenik. Posvećenje je Isusovo potpun i neopoziv dar njegova svetog čovještva Božanstvu Riječi za slavu Oca i za spasenje svijeta. Svoju puninu primit će to posvećenje na Sveti petak riječju *Consumatum est — Svršeno je.*

Ni jedno posvećenje ovdje na zemlji neće se moći izvršiti osim u odnosu prema Utjelovljenju i s učešćem u njemu.

Krštenjem posvećeni Bogu

Svojim smo krštenjem posvećeni, budući da po tom sakramentu postajemo dionicima jedinstvenog posvećenja, posvećenja Čovjeka-Boga svome Ocu. Uronjeni u smrt Isusovu umiremo tada grijehu, s druge opet strane ustajemo od mrtvih u Isusu, njegov nam se život daruje, na neizbrisiv način primamo svojstvo djece Božje, postajemo posvojeni sinovi u Sinu jedincu. Prema tome krštenje nam nameće dvostruku dužnost: jedna je odricanje sotone, grijeha, izvora i prigoda grijeha. To je negativni smisao, a pozitivni je priključivanje Kristu za uvijek. Tako se dvostruko lice pashalnog misterija — smrt i uskrsnuće — utiskuje u nas sa svojim zahtjevima.

Posvećenje redovničkim zavjetima samo tumači i usavršava početno krsno posvećenje, uvjet za sva ostala posvećivanja, budući da nas ono uvodi u otkupiteljsko Utjelovljenje, u samo posvećenje same utjelovljene Riječi.

Ispovijest vjere za krštenja označuje u prvom redu priznavanje naše potpune ovisnosti o Bogu, ali ovisnosti po ljubavi, budući da je Bog naš Otac. Nadalje i ispovijest objavljuje našu odluku da mu po ljubavi uzvraćamo sve ono što nam je dao, po uzoru na Sina koji u tajni Trojstva i Utjelovljenja uzvraća sve Ocu. I tako ćemo od sada živjeti samo za Boga ispunjavajući zapovijed: »Ljudi Gospodina Boga svoga svim svojim silama, svom dušom, svim svojim srcem! Pa kao što je Riječ, po utjelovljenju, postala »svetim posvećenim Bogu«, isto tako po krštenju postadosmo i mi Bogu posvećena bića, pa nam nije dopušteno da se više »vraćamo svojoj prijašnjoj niskoći«, budući da sada sačinjavamo svi zajedno sveti, kraljevski, svećenički narod.

Možemo li se posvetiti Bl. Djevici Mariji?

Samo je Bog naš vrhovni gospodar, pa se stoga jedino njemu posvećujemo. Zato posvećivanje an-

đelu ili kojem svecu nema nikakva smisla. Ako se upotrebljava ta riječ, može biti samo da se označi molitvena formula zadahnuta pouzdanjem.

Ipak postoje dvije iznimke: može se posvetiti Bl. Djevici Mariji i svetom čovještvu utjelovljene Riječi.

Možemo se posvetiti Majci Božjoj, ali, naravno, na neizravan način (kao što se križu »klanjamo« samo neizravno). Ipak je to posvećenje dopušteno poradi Gospine povezanosti s Utjelovljenjem, a time i s našim krštenjem. Da Riječ, naime, Božja postane bićem posvećenim na najuzvišeniji način, da postane velikim svećenikom, da postane Pomazanikom Gospodnjim, bilo joj je potrebno smrtno tijelo. Ali od koga da ga uzme? Od prečiste Djevice Marije. Ne bi Riječ Božja mogla biti pozvana na posvećenje Svećenika po redu Melkisedekovu da prije toga nije Gospa bila prihvatila da bude Majkom Božjom. U njoj se Isus prvi put prikazuje svome Ocu nebeskom, pa tako Gospa postaje živom katedralom, njezino je prečisto Srce posvećeni oltarni žrtveni kamen na kojem može božanska Žrtva nadoknaditi nedostatke starinskog i zastarjeloga kulta. U Mariji izgovara Isus svoj prvi *Fiat — Neka bude*, neposredni odjek *Neka bude* svoje Majke. I tako dolazi Isus do potpune ovisnosti o Bogu, jer je pristao da postane Gospina »svojina«, ako se tako može reći. Tu počinje otkupljenje čovječanstva, budući da se Spasitelj podlaže čovještvu žene da od nje uzme njezino čovještvo: »Bog posla svoga Sina, rođena od žene.« (Gal 4,4)

Isus se za prikazanja u hramu predaje Očevim interesima i službeno i vidljivo, posvećuje se svečano i javno pred najvjerodostojnijim svjedokom, pred svećenikom, službenikom Zakona. A tko je donio u hram Dječaka? Tko mu dopušta da se prikaže? I opet Gospa. Prikazan je Gospodinu kao njezin prvorođenac, pod njezinim majčinskim okriljem. Bez nje ne bi bilo prikazanja kao što kasnije bez nje ne bi bilo ni žrtvovanja. Jer, i kasnije će žalosno Srce Gospino pristati na žrtvovanje svoga Sina. Ona će stajati podno križa da na neki način ovjeri Isusov izbor otkupiteljske smrti.

Tako se Spasitelj, prije nego što se predao Bogu, predao Majci. Da se posveti Ocu, posvetio se Majci, podložio se njezinoj volji da izvrši volju odozgor. Tako je odredila najviša Mudrost. Jedini Posvećenik Božji, Gospodin naš Isus Krist također je Gospin Sin, pa prema tome i njezin Posvećenik.

Poput Isusa, da budemo posve Božji, moramo to postati po Mariji. To je razlog posvećenja Gospi. Predajemo se njoj da se u Isusu predamo Bogu. Isus je sam htio da bude ovisan o svojoj Majci. Tako se želi rastumačiti i proživljavati marijanski smisao krsne milosti. I zbilja je Marija druga Eva, Majka onih koji žive u Isusu. Gospa je »Majka Crkve«, to jest otkupljenika. Prema tome Gospi se posvetiti znači htjeti se podložiti njezinu upravljanju, njezinim zapovijedima: »Učinite sve što će vam reći!« Na taj način prihvaćamo providnosnu osnovu Boga koji je htio da dođemo Isusu po Mariji.

Zašto posveta Srcu Isusovu?

Lakše je protumačiti posvetu svetom čovještvu Spasiteljevu, prikazanom i simboliziranom napose po Srcu njegovu. Čovještvo, Srce pripadaju stvarno osobi utjelovljene Riječi. Hipostatično sjedinjenje združuje nerastavljivo dvije naravi Kristove tako da su čovještvo, tijelo i krv Isusova, savršeno dostojni klanjanja.

Mogao bi, možda, netko prigovoriti: Zašto se ne posvećujemo jednostavnije i izravnije radije Presvetom Trojstvu nego Isusovoj osobi? Posve jednostavno stoga što je Isus postavljen kao Posrednik između Presvetog Trojstva i nas: »Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni«, kaže Isus. On je Put, i to jedini, da se dođe k Bogu. Duhovna je zabluda htjeti dospjeti do Boga, a da se to ne učini po svetom čovještvu Spasiteljevu. Treba s obzirom na to ponovno pročitati sv. Tereziju Avilsku i pisce Francuske škole.

Još bi mogao tko zapitati: Čemu posvećivanje Srcu Isusovu, a ne jednostavno Isusu? Zbog toga jer je vjera u Isusa, koja se traži od kršćanina, vjera u Ljubav i jer je ljubav simbolizirana srcem. Utjelovljenje i Otkupljenje bitno su djela ljubavi s obzirom na nas s Isusove strane. Zaći u te misterije po krštenju znači vjerovati u tu ljubav i nastojati ljubavlju joj odgovoriti. U srcu Isusovu, potpuno podložnom volji Božjoj, »poslužnom do smrti«, i mi ćemo sinovski pripadati Ocu. Time što tako slavimo Sina, činimo to da Sin proslavi Oca. Predajući se ljubavi Sina, koji se sam predao za nas kao žrtva pomirnica, činimo to da se bolje predamo ljubavi Oca »koji je toliko ljubio svijet da mu je darovao svoga Sina jedinca.« Takva se očevidnost ne dokazuje, nego je dosta pokazati je.

Narav posvete Presvetom Srcu

U čemu se, dakle, sastoji naša posveta Srcu Isusovu?

Jasno je da se ne sastoji u tome da samo izmolimo u tu svrhu određenu molitvu. Molitva, razumna i posve svjesna, samo je početak i kao potpis stavljen ispod obveze koju valja od sada ispunjavati.

Posvetiti se Presvetom Srcu znači prihvatiti se novog života dajući mu novi smisao. Taj bi se život mogao označiti riječima sv. Ivana Krstitelja: »Ja se moram smanjivati, a on rasti.«

Prema tome traži se odricanje i žrtvovanje, predanje, zatim darivanje samoga sebe. Kad je Isus zatražio od Margarete-Marije da se posveti njegovom Srcu, zahtijevao je od nje žrtvu slobode njezine volje i njezina bića. Takav zaborav sebe prijeko je potreban. Kako da ljubav Isusova prožme srce puno sebične ljubavi? Ljubav je oganj: može li se zapaliti, ako mu se suprotstavi oganj samoljublja? Bez oslobađanja od svake krive ljubavi prema sebi i prema stvorenjima, što je duhovna pustoš i golotinja, nemoguće je ljubavi Isusovoj da osvoji koje biće. Sv. Margareta-Marija pisala je 3. studenoga 1684. majci Soudeilles: »Ako hoćete živjeti za nj i doseći savršenost koju želi od vas, mo-

rate se potpuno žrtvovati njegovu Srcu, morate žrtvovati bez pridržaja ono što o vama ovisi. Ne smijete ništa htjeti osim onoga što je volja ovog ljubeznog Srca, ne smijete ništa voljeti osim onoga što Ono voli; ne smijete ništa raditi osim u njegovu svjetlu; ne smijete nikad ništa poduzimati, a da ga niste najprije upitali za savjet i zamolili za pomoć, dajući mu slavu u svemu, zahvaljujući mu za neuspjehe kao i za uspjehe. Moramo biti uvijek zadovoljni ne uznemirujući se zbog ičega. Jer, mora nam biti dosta da je božansko Srce zadovoljno, ljubljeno i slavljeno.« Zar se uloga, koju preuzima duša posvećujući se Srcu Isusovu, može bolje označiti nego što je to Svetica iz Paraya izrazila navedenim riječima? Kako su daleko, u potpunom darivanju samoga sebe, malene formule ili pobožne vježbe koje ne zahvaćaju život! Valja, naprotiv, imati pred očima samo ljubav Isusovu kojoj se ne smije od sada ništa uskratiti.

Plodovi posvete

Od kakve će duhovne koristi biti za dušu posveta Presvetom Srcu?

Ne smije se zaboraviti da takva obveza nije jednostavna. Također i Isus obvezuje svoje Srce. Ugovor je to ljubavi. Budemo li se darovali, Isus će se još više darovati.

Od časa kad se predamo Srcu utjelovljenoga Sina, postajemo božansko dobro i vlasništvo. Od sada će se Srce Isusovo brinuti za ono što mu pripada, samo ako je naše darivanje stvarno i ustrajno. Prema tome o Srcu Isusovu ovisit će naše posvećenje i spasenje.

Tako se izražava sv. Margareta-Marija majci Soudeilles: »Isus će popraviti sve ono što bude nesavršeno u našim činima; posvećivat će dobra djela, ako se budete u svemu sjedinili s njegovim nakanama.« Još Svetica piše: »Budemo li se njemu predali, vodit će brigu za nas.«

Tako obećanja, što ih je Isus dao Svetici, nalaze potpuno značenje. Obećana dobra namijenjena su dušama koje se potpuno predadoše Presvetom Srcu. Primit će sve milosti potrebne njihovu staležu. Bit će utješena u svim svojim patnjama. Obilje blagoslova silazit će na njihove pothvate. Revne duše dizat će se do visoke savršenosti. Srce Isusovo bit će im sigurnim utočištem za čitava života, a naročito na smrtnom času.

Prema tome je shvatljivo što je sv. Margareta-Marija mogla pisati svome bratu: »Čini mi se da nema kraćeg puta da se dođe do savršenosti kao niti sigurnijeg sredstva za spasenje, nego što je posveta božanskom Srcu.« Više je puta također tvrdila: »Mislim da neće propasti nitko od onih koji će ga napose štovati i posvetiti mu se.«

Prema potpunom darivanju Srcu Isusovu

Od koristi je, dakle, za naš duhovni napredak da se osobno posvetimo Presvetom Srcu. Međutim, potrebno je razmisliti prije nego što se preuzme takva obveza. Nije dosta da se pročita molitveni

obrazac jedanput, pa i često. Valja da nam se život duboko preobrazi. Na mjesto vlastitog srca valja staviti Srce Isusovo s njegovim osjećajima, s njegovim bolima, s njegovim željama, s njegovim htijenjima. Nije to lako ni bezbolno, osobito u početku. Međutim, ljubav Kristova sve olakšava, i tu su sigurnost i mir, ali ne uvijek smirenost i utjeha, već često oprečno — patnja i križ.

Netko će ipak reći: »Prevelik sam grešnik, a da bi se usudio poći za tako uzvišenim idealom.« Isprazna bojazan; zar ne treba radije odgovoriti mu: »Što si veći grešnik, to ti je potrebnije preobraženje u Isusu.« Posveta nije pridržana samo za gorljive duše — a i koja bi se usudila reći da to jest? — nego pristaje svima koje su iskreno velikodušne i hoće da žive u savršenstvu svoje krsne milosti, i u tom početnom i temeljnom posvećenju. Poznavajući svoju duboku bijedu, stavljaju te duše svoje pouzdanje jedino u Srce Isusovo.

12. Sjedinjenje s Isusom po Sakramentu njegove ljubavi

Pobožnost na temeljima euharistijske tajne

Pobožnost Srcu Isusovu povezana je veoma usko s euharistijskim životom. Treba odmah spomenuti da se većina objava dogodila u kapelici, bilo pred izloženim Svetotajstvom, bilo nakon Svetičine pričesti. S druge opet strane, Isus je zatražio posebnu svetkovinu svoga Srca upravo radi zadovoljštine za pogrde i ravnodušje u pogledu njegove stvarne prisutnosti u Presvetom Sakramentu. Napokon jedan od bitnih čina u pobožnosti prema Srcu Spasiteljevu jest pričest, i to naročito u ime zadovoljštine, što vrijedi posebno za pričest na prvi petak svakog mjeseca.

Ipak se ne bi takav euharistijski smisao smio pridržati samo za štovanje Srca Isusova koje je proisteklo iz Paray-le-Moniala. Pobožnost, naime, o. de Foucauld-a istog je značaja. Kadgod bi taj pustinjak u Sahari našao slobodna vremena po danu, hitio bi pred Presveti Sakramenat, pred kojim bi klečao i duge sate također u noći. Pavao VI. naglašava u svom apostolskom pismu *Investigabiles* sjedinjenje štovanja Srca Isusova i Euharistije. »Budući da je Euharistija«, piše Papa, »najdivniji dar Presvetog Srca Isusova, naša je topla želja da se Srce Isusovo što revnije štuje primajući ovaj uzvišeni Sakramenat. Jer, zaista, u euharistijskoj žrtvi žrtvuje se i prima Spasitelj naš... Osim toga taj je divni Sakramenat na neki način vrhunac i sre-

dište svih ostalih sakramenata. U njemu kušamo kao na izvoru duhovnu slatkoću i podsjeća nas na uspomenu ljubavi koja nadvisuje svaku ljubav. To je ljubav koju je Isus očitovao za vrijeme svoje muke.« Zatim Papa ovako sažima vježbe pobožnosti: »Ovaj oblik štovanja sastoji se bitno u dostojnom klanjanju Isusu Kristu, u davanju zadovoljštine, a temelji se prije svega na presvetoj euharistijskoj tajni.« Teško bi tko mogao jasnije označiti odnos između štovanja Srca Isusova i štovanja Euharistije.

Euharistijska žrtva — uspomena i posadašnjenje uzvišene ljubavi Isusove

Kao što nam je rekao Pavao VI. Euharistija je u prvom redu žrtva koja spominje i ponavlja na nekrvan način krvnu žrtvu na Kalvariji. Euharistijsku žrtvu prikazujemo na »uspomenu muke« Isusove, čini nam je prisutnom i pravom žrtvom. Tako duše mogu na neizmjernom izvoru crpsti milosti što ih je zaslužilo žrtvovanje Spasiteljevo na križu.

I tako je euharistijska žrtva uspomena i posadašnjenje najuzvišenije ljubavi Isusove za nas, jer, »nema veće ljubavi nego dati svoj život za one koje se ljubi.« Zar nije na Kalvariji kopljem otvoreno Srce utjelovljene Riječi? Voda i krv što tada potekoše dolaze danas u naše duše za žrtve koja nastavlja taj misterij smrti i života. Jer, iz Krista koji izdahnu izbijaju kao iz živog bića voda i krv, navješćujući na neki način proročanski njegovo

uskrsnuće kao i uskrsnuće naših duša. Voda stvarno duše čisti od njihovih prljavština, po krvi žive. Voda označuje izljev Duha Svetoga Posvetitelja, a krv, piće Zadnje večeri, da mi mognemo imati vječni život. Zadnja večera i križ bili su isti vrhunac Isusove ljubavi. Euharistija nas na to podsjeća, i još više: Po njoj nam ova ljubav postaje prisutna. Péguy to veli slikovito:

»Krv, ista krv teče iz istih rana;
Srce, isto Srce krvari istom ljubavlju.«

I tako u tajni sv. mise možemo više nego drugdje shvatiti svu nježnu ljubav Srca Isusova prema nama: susresti se s njome na istinit način prodirući po vjeri s druge strane vela sakramentalnih znakova. Jer, u misi nam, uistinu, dariva svoje tijelo da blagujemo, svoju krv prolivenu za oproštenje grijeha da je pijemo. Tako postajemo dionici dobročinstava njegove žrtve koja se na taj način ponavlja, kao i njegove prekomjerne i trajne nježne ljubavi. Euharistijska je žrtva prema riječima što ih je Isus upravio sv. Margareti-Mariji uistinu »sakramenat njegove ljubavi.«

»Jedite i pijte!«

Da bi svi koji bi prisustvovali starinskim žrtvama postali sudionicima blagoslova što je silazio na žrtvu, kad ju je Gospodin primio, svatko bi pojeo nešto od nje. Isto tako u žrtvi novoga zakona da bismo bili sudionici božanskog blagoslova, što ga Otac spušta na žrtvu, to jest na vlastitu utjelov-

ljenu Riječ, uskrsnuvši je od mrtvih, moramo blagovati tijelo Spasiteljevo i piti njegovu krv. Tada se ostvaruje ono što Bossuet naziva »ludim snom onih koji se vole«, to jest dolazi do nerazrješivog jedinstva između dva bića, Čovjeka-Boga i nas. Hranimo se njegovim tijelom, ali jer je Isus jači, ako tako smijemo reći, izjednačuje nas sa samim sobom: u toj uskoj intimnosti postaje našim životom. Njegovo Srce prihvaća naše koje se u njegovu gubi. Tako se eto preobražujemo, pobožanstvenjujemo. Od sada će njegove misli oživjeti naš duh. Naše će biti njegove želje, njegove tjeskobe, njegove odluke. Našu će osobnost prožimati njegov Duh, pa ćemo moći govoriti: »Ne živim više ja, nego Krist živi u meni!« Nikada ni jedna ljubav ne može uspostaviti tako uske odnose kao što su oni između pričesnika i Boga koga on prima. Ni jedna nježnost nije kadra izazvati takvo sjedinjenje srdaca i takvu izmjenu srdaca.

Kad Isus tako izlijeva svoju ljubav na onoga koji blaguje njegovo tijelo, on također prima najuzvišenije svjedočanstvo naše vlastite ljubavi. Jer, euharistijska pričest znači potpuno predavanje nas samih neizmjernoj Ljubavi. Bog nas na taj način prisvaja više nego što možemo pojmiti. Bog zaposjeda naše biće i čini ga svojim. Tada se ostvaruje ona njegova želja koju je izrazio apostolima nakon Zadnje večere: »Ostanite u meni i ja u vama! Ostanite u mojoj ljubavi!« »Onaj koji blaguje ovaj kruh, ostaje u meni i ja u njemu.« Jer, sjedinjenje u ljubavi ne može biti prolazno, nego zahtijeva vječnost. Pače, ako se euharistijsko pričešćivanje

uklapa u naš ljudski, prolazni i rastrgani život, ono stvara između Isusa i onoga koji ga je primio vezu po naravi neprekidljivu, koju samo grijeh može uništiti.

Tako je shvatljivo što je sv. Margareta-Marija osjećala toliku glad za Euharistijom, »neutaživu želju za svetom pričesti«, kako nam sama kaže i dodaje nakon što se pričestila: »Ne bih htjela ni piti, ni jesti, ni gledati, ni govoriti, tako je velika bila moja utjeha, tako velik mir što sam ga osjećala.« Isus je, međutim, tražio od nje da ga prima tako često koliko će joj poslušnost dopuštati. Jednog joj dana reče: »Da nisam ustanovio svoj božanski Sakramenat ljubavi, ustanovio bih ga iz ljubavi prema tebi, radi ugodnosti da budem u tvojoj duši i da počivam s ljubavlju u tvom srcu.« Na to će Svetica: »Ah ljubavi! Ah prekomjerne ljubavi Božje prema meni ovako bijednom stvorenju!«

Veliko obećanje

Želja Srca Isusova da vidi kršćane da ga primaju u pričesti, da tako ulaze u njegov život i u njegovu intimnost, razjašnjava obećanje što ga jednog dana dade sv. Margareti-Mariji i koje ona iznosi u pismu što ga je upravila 1688. majci de Saumaise (136. pismo): »Jednog petka upravi za sv. Pričesti svojoj nedostojnoj robinji, ako se ne varam, ove riječi: 'Obećajem ti u beskrajnom milosrđu svoga Srca da će njegova svemoguća ljubav udijeliti svima koji se budu pričešćivali devet pr-

vih petaka uzastopce, milost konačne pokore; da neće umrijeti u mojoj nemilosti ni bez sv. sakramenata. Moje božansko Srce bit će im sigurnim utočištem u zadnjem času njihova života'.«

Bilo ih je dosta koji graknuše i još prosvjeduju protiv obećanja smatrajući ga pravim praznovjerjem. Eto, osigurana spasenja na jeftin račun, mudrovali su! Eto naročito odobrene pretjeranosti, čim netko obavi devetnicu prvih petaka! Ima ih koji bude sumnju u djelotvornost takvog obećanja, jer, vele, kako je poznato ima dosta osoba koje obaviše devetnicu pa ipak umriješe bez »sakramenata.« Međutim, Isus je rekao Svetici »svojih sakramenata«. Jer, zbilja, mjesto redovitih sv. sakramenata može Bog dati drugih »osjetnih znakova«, koji će proizvesti milost konačne ustrajnosti. »Neizmjerno milosrđe« Srca Isusova može uvijek pronaći sredstva da očuva dušu od vječne smrti. Ta velikodušnost nije podložna upotrebi redovitih sredstava milosti. Vjera u »veliko obećanje« Isusovo nema u sebi sujevjerja kao što ih nemaju ni druga evanđeoska obećanja, npr. obećanje koje se tiče krštenja: »Onaj koji uzvjeruje i krsti se, bit će spašen.« Zatim naročito obećanje koje se tiče Euharistije: »Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv, imat će život vječni i ja ću ga uskrisiti na posljednji dan.« Uostalom »veliko obećanje« nije drugo nego primjena evanđeoskog obećanja, koje se u njemu ponavlja i točnije označuje. S obzirom na navještenje Euharistije u 6. poglavlju sv. Ivana nije Isus nikada rekao da se treba često pričešćivati. Jer, nema sumnje da je samo jedna Pričest kadra da osigura vje-

čno spasenje duše i tijela, ako se strogo držimo svetog teksta. Isus nekako povećava teškoću u Paray-le-Monialu. Oni koji misle da je spasenje odviše lako uz cijenu devetnice mjesečnih pričesti, morali bi zapravo više prosvjedovati protiv teškoće s obzirom na primanje milosti konačne ustrajnosti. Mora se reći da ta milost ovisi manje o određenom primanju sv. Pričesti ili o lakoći ili o teškoći pričešćivanja, koliko ovisi o ljubavi koju pretpostavlja. Jer, pričešćivanje ne znači obavljanje jednog obreda, zadovoljavanje jednom redu, obavljanje jedne pobožnosti, nego se traži mnogo više — unići u sjedinjenje ljubavi sa Spasiteljem. Jedna jedina Pričest može preobraziti život i priključiti ga zauvijek prijateljstvu s Isusom. Često primanje tijela Gospodinova povećat će ujedno želju za većom ljubavlju prema Isusu i za većim sjedinjenjem s njime.

I tako na koncu ljubav Srca Isusova tumači veliko obećanje. Čovjek-Bog mogao bi reći poput sv. Augustina: »Daj mi srce koje ljubi i shvatit će što velim.« Zar nije Isus izjavio sv. Margareti-Mariji: »Toliko mi je draga želja za Euharistijom, da dušu koja osjeća tu želju, tolikogod puta pogledam da je ljubavlju privučem k sebi, kolikogod puta tu želju pobudi u sebi.« Zar, uostalom, nema tu nešto od one evanđeoske jeke: »Uvelike sam želio da ovu Pashu jedem s vama.« Onaj koji se pričešćuje može sigurno tražiti konačnu ustrajnost, i ne čini krivo. Ali kad prima tijelo Isusovo, sam Spasitelj traži tu dušu da se s njome sjedini i da je zauvijek ispuni.

Za euharistijske žrtve žrtvuje se Čovjek-Bog pod sakramentalnim prilikama. Sakramentalne prilike, koje preostanu poslije žrtve, čuvaju se za bolesnike ili za naše klanjanje. Isus, naime, ostaje stvarno i bitno pod tim prilikama, dok god one traju. Vjerska dogma to svečano izjavljuje, ali to može samo ljubav shvatiti.

I zbilja, dva bića koja se ljube žele uvijek biti zajedno. »Tražila sam onoga koga ljubi duša moja«, veli zaručnica u Pjesmi nad pjesmama. I Magdalena traži ujutro na Uskrs tijelo Gospodinovo pa progovara tobožnjem vrtlaru: »Ako si ga ti odnio, reci mi gdje si ga stavio!«

Još više traži Isus našu prisutnost, pa nam zato nudi euharistijsku trajnost svoje prisutnosti. Prema tome je razumljivo ono što izjavljuje sv. Margareti-Mariji: »Žarko želim da me ljudi časte i ljube u Presvetom Sakramentu, ali ne nalazim gotovo nikoga tko bi nastojao da toj mojoj želji udovolji uzvrativši mi na neki način ljubav za ljubav« (133. pismo). Svetica je dobro shvatila želju Isusovu za susretom s ljudima, božansku potrebu njihove prisutnosti, pa stoga piše: »Provodila bih dane i noći pred Presvetim Sakramentom ... ne znajući što činim, osim da izgaram u njegovoj prisutnosti kao što izgara goruća svijeća, da mu uzvratim ljubav za ljubav« (Autobiografija 13). I opet: »Budući da je Presveti Sakramenat sva moja utjeha, ostajala sam pred njim dok god mi je dopuštalo vrijeme. Gospodin me je tako snažno nukao na to da bi me, kad bih se opirala, stavljao u takovo stanje koje bi se teško moglo izraziti« (Autobiografija 28).

Malo je vjernika koji danas razumiju želju Srca Isusova. Zar nema pače i svećenika koji kult realne prisutnosti Isusove barem obuzdavaju, ako na nj ne udaraju? Međutim, poziv Isusov ostaje: »Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti!«

Istina, ljudska srca mogu se posvuda susresti s Isusom, jer nas svuda prati svojom ljubavlju. Ali kad već boravi među nama u svojem svetom čovještvu, združenom s Božanstvom pod euharistijskim prilikama, zar ga ne moraju duše pronaći osobito u svetohraništu? Zar to nije mjesto gdje će mu iznositi svoje nemire i svoje bolove, oslobađati se svog tereta i prihvaćati njegov blagi i lagani jaram? Kolike li štete za njih, ako to ne čine! »U raznim teškoćama od kojih moram neprekidno patiti«, piše sv. Margareta-Marija o. Croisetu (138. pismo od 16. svibnja 1690) ... »sigurno bih podlegla bez pomoći o kojoj vam govorim, to jest bez Srca svoga ljubeznog Isusa u Presvetom Sakramentu. Drugdje nema za me ni ugodnosti, ni radosti, ni utjehe u mom životu ...« Duše vjerne Isusu mogu bez teškoća ustvrditi isto što i Svetica iz Paraya.

Euharistija, središte kršćanskog života

Nije Isus uzalud nazvao Euharistiju »sakramentom svoje Ljubavi!« Plod je to Srca koje je toliko ljubilo. Divno je to sredstvo da se Srce susretne i da se duša u nj preobrazi. U takvoj prisutnosti

nalazi duša pokoj. Sudjelujući u takvoj žrtvi otkriva tako uzvišenu ljubav. U dioništvu s takvom žrtvom puni se neistraživim blagom neizmjerne Ljubavi. »Uzmi mi srce da bude tvoje!« veli jedna pjesma. Po Euharistiji postajemo Isusova svojina, a Isus nas ukorjenjuje u svoju intimnost i u svoju ljubav. Tako Srce Isusovo postaje našim srcem.

13. Naknada

Nije pobožnost Srcu Isusovu u prvom redu i jedino naknada

Prema mnogima bi pobožnost Srcu Isusovu koja izađe iz Paray-le-Moniala bio određen, veoma specifičan oblik, a taj bi se oblik zvao naknadom. Neki autori su, imajući pred očima samo neke vidove saopćenja Isusovih svetoj Margareti-Mariji, širili tu teoriju stavljajući ovu pobožnost nasuprot pobožnosti drugih svetaca, osobito Francuske škole i sv. Ivana Eudesa. To znači zaboraviti ponajprije da je Margareta-Marija također članica Francuske škole i da su u toj školi duhovnosti vođe kao Bérulle i Condren snažno propovijedali uništenje, žrtvu, stanje žrtve. To također znači zaboraviti da osobitost pobožnosti koja iziđe iz Paray-le-Moniala nije zadovoljština nego posvećenje. To znači poistovjetovati poziv povjerenice Srca Isusova s našim pozivom. Ono što je Bog na poseban način tražio od nje nema nikakve veze sa zahtjevima redovitog kršćanskog života. Previše se u štovanje Srca Isusova prenijelo orijentacija, stanovišta i pobožnih vježbi koje proistječu iz mističnog života sv. Margarete-Marije ili njezinog poziva kao duše-žrtve. Svetica je velikodušno prihvatila Božji poziv da bude žrtva »radi ublaživanja pravde Božje spremne kazniti grešnike, ako ne budu činili pokoru«. »Pruži mi radost«, govorio joj je Isus, »da dadeš naknadu za njihovu nezahvalnost!« »Treba da postaneš žrt-

vom moga Srca«, govori joj opet Isus. »Uzmi taj teret i budi dionicom gorčine moga Srca!« Očito je da se svi ti zahtjevi upravljaju jedino Svetici.

Istina, velika objava u lipnju 1675. sadržaje jasan poziv na naknadu: svetkovina koja se imala ustanoviti određena je za naknadu uvreda što su nanesene stvarnoj Prisutnosti Isusovoj u Presvetom Sakramentu. U tu će se svrhu izmoliti napose Otprošnja. U istom duhu primit će se sv. Pričest. Međutim, kao što rekosmo, nije pobožnost Srcu Isusovu koja je proizašla iz Paraya, u prvom redu i prije svega pobožnost naknade, a još manje jedino to. Pobožnost Srcu Isusovu traži obraćenje srca ljudskoga, postepeno čišćenje, dizanje u sjedinjenje s Bogom, i opetujemo: posvetu Srcu Isusovu koja spaja sve ono što spada na taj nadnaravni uspon. Duša se još za života lišava same sebe i združuje sa Srcem Spasiteljevim.

Bez juridičkog zahtjeva

To ne znači da se naknada smije šutke obaviti. I to bi trebalo posebno naglasiti. Međutim, postoje dva pogleda na naknadu o koje se spotiču ne samo naši suvremenici nego i zdrava teologija.

U prvom redu juridički smisao. Potječe više od jansenizma nego iz Paraya. Bog je, čini se, toliko žedan pravde da ne izgleda više drukčije nego Bog sudac. Grijeh ga je uvrijedio na neizmjeran način. Nema sumnje da je utjelovljeni Sin Božji pružio potpunu zadovoljštinu, platio otkupninu (i to je upravo pravnički izraz). Učinio je to uz cijenu svo-

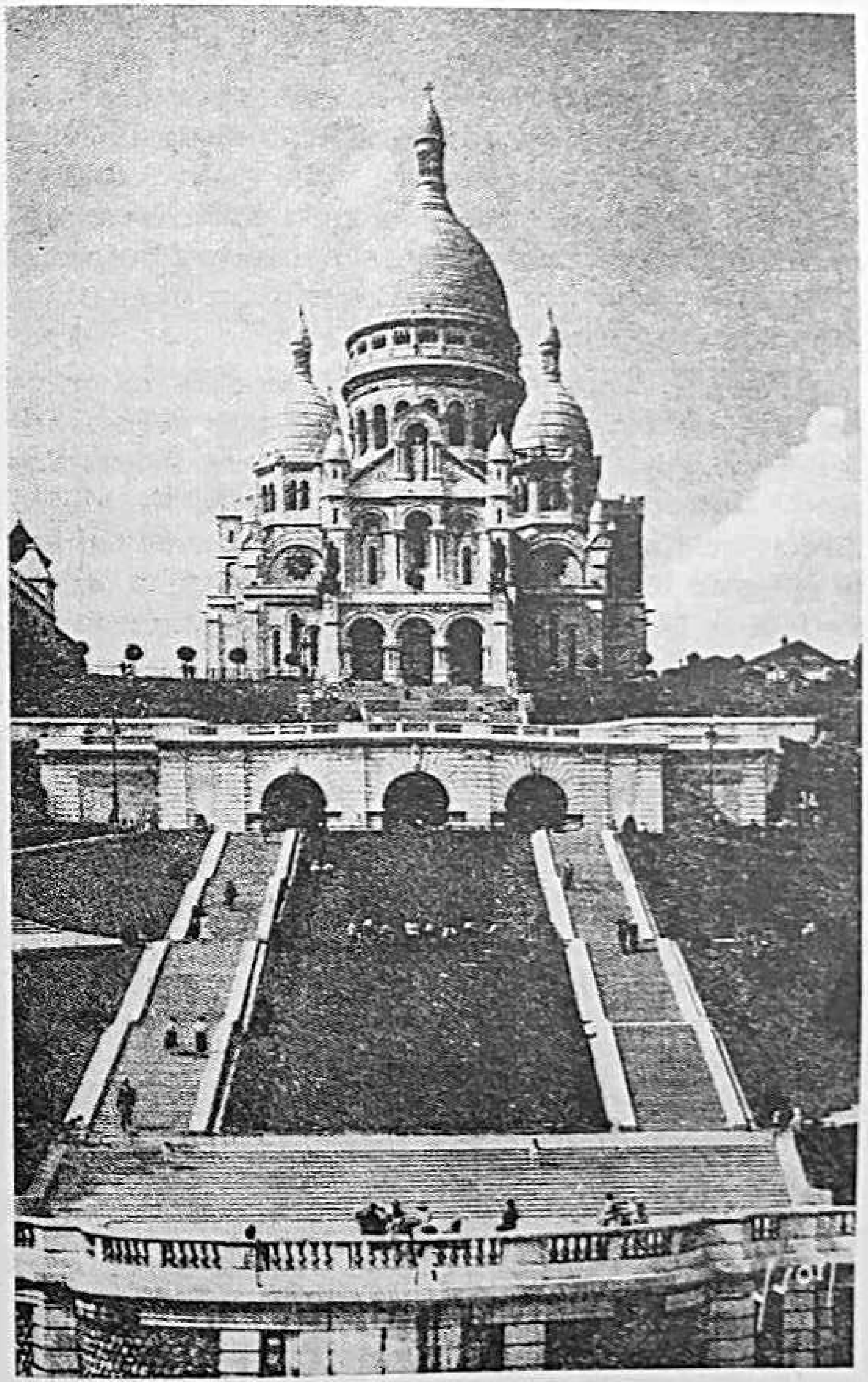

BAZILIKA SRCA ISUSOVA NA MONTMARTRU U PARIZU

je krvi. Grešnik je pozvan da prihvati da bude dionikom spasiteljskih milosti. Ali budući da grešnik i dalje zaboravlja Boga, i dalje ga vrijeđa, potrebno je da netko drugi na neki način zamijeni grešnika i zasluži mu spasenje molitvom i patnjom. Čovjek bi rekao kao da se Bog služi u neku ruku zakonom odmazde.

Takvo shvaćanje naknade ne samo da zaboravlja zahtjeve i širinu milosrdne ljubavi, nego također hoće bolje istaknuti cijenu koja se mora platiti *(do ut des)*, da bolje istakne grijeh. Ne ide se nipošto za tim da se grijeh mora zaboraviti, ili što bi još gore bilo, da se izgubi smisao grijeha, ali se ne radi ni o tom da se na grijeh neprestano upiru misli prema Psalmistovim riječima: »Moj je grijeh vazda preda mnom.« Razmišljati o svojim pogreškama, neprestano pretresati svoje zablude, eto oblika duhovnog narcizma. Najjasnija posljedica takvog promatranja samog sebe jesu skrupule, nemir duše. Međutim, Bog je Bog praštanja i mira. Ne traži se od nas da neprestano svraćamo poglede na svoju bijedu, nego da ih radije sigurnim pouzdanjem podižemo prema Bogu Ocu milosrđa. Ne radi se o tom da se u savjestima stvore mučenja i opsjednuća. To bi značilo velika pustošenja. Traži se nešto drugo, a to je da se duše predadu božanskoj Ljubavi s uvjerenjem da je Bog strpljiv, susretljiv, da je Otac. Ne smiju se nipošto zaboraviti evanđeoske parabole o milosrđu.

Naglasimo pelagijansku stranu takve naknade. Kako bi duša, bila ne znam kako sveta, pače mistična, mogla svojim silama, svojim patnjama zaslužiti spasenje grešnika? Jedino Isus i njegova

milost mogu tu uspjeti. Svetac koji moli milosrđe svojim pokorama, ne zaslužuje za drugoga, već samo moli, traži, zagovara. Ovdje uspijeva samo milosrđe božansko, a ne čovjek vlastitim silama.

Bez sentimentalnosti

Uz juridički vid naknade, postoji i sentimentalni. Želi se »utješiti« Srce Isusovo, koga su grešnici pogrdili. »Ljudsku nezahvalnost«, progovara Gospodin sv. Margareti-Mariji, »osjećam više nego sve što sam prepatio za svoje muke. Kod ljudi nailazim samo na hladnoću, na odbijanje svih mojih nastojanja oko njihova dobra. Iskaži mi barem ti radost da nadoknadiš njihovu nezahvalnost koliko god budeš mogla!« Taj poziv što ga Isus upravlja Svetičinoj velikodušnosti, ta je tužba nešto posve obična u mističnom jeziku. Sjedinjenje između Isusa i izabrane duše, njihova suradnja ljubavi u pogledu spasavanja svijeta tumači dijalog između Prijatelja i ljubljene osobe, kao što se izražava Rajmund Lulle. Ne bi trebalo iz toga zaključiti da Isus, zauvijek slavan u nebu poslije svoga uzašašća, može stvarno trpjeti, pa ne moramo ublažiti njegove sadašnje boli. Naprotiv, na temelju svoga blaženog gledanja i svoga ulivenog znanja Krist je za svog smrtnog života, naročito za svoje muke, znao za saučešće i naknade duša koje će poslije živjeti, pa je to utješilo njegovo Srce ljudsko koje je tada toliko patilo. Osim toga, Isus je, prema Pascalovim riječima, na mističan način u agoniji do svršetka svijeta u dušama i u Crkvi, pa nam treba suučestvovati u patnjama duša i Crkve, usvo-

jiti njihove patnje te svojom svetošću pomagati dušama da se spase i Crkvi da sve više i više postaje novim Jeruzalemom, Zaručnicom Isusovom bez nabora, bez ljage, svetom i neokaljanom. Na taj se samo način može pravo razumjeti riječ »utješiti«. Međutim, ta riječ veoma plemenita u onom što izražava spontanost i velikodušje srca ljudskog izlaže se pogibelji dvoznačnosti. Nema sumnje da se njome izražava polet osjećajnosti i pobožnosti. Želja da se molitvom utješi Srce Isusovo izlaže se pogibelji da se ta molitva izvrgne u odviše sentimentalnu gorljivost, čak lako u suze, pa je ovdje dobro da se ponove riječi Isusove: »Ne plačite radi mene nego radi sebe; neće oni koji govore: Gospodine! Gospodine! unići u kraljevstvo nebesko nego oni koji ispunjavaju volju moga Oca koji je na nebesima.« Nema sumnje da prava naknada ne odbija osjećajnost, ali je nikako ne traži. Naprotiv, prijeko je potrebna samo volja upravljena i podržavana u izvršenju Božjih odredaba i želja.

Točnije shvaćanje

Što je, dakle, istinska naknada?

Nema sumnje da je naknada povezana s grijehom, ali grijehom koji se ne smatra toliko uvredom Božanskog Veličanstva, koliko nepriznavanjem neizmjerne Ljubavi. Ne radi se toliko da se čovjek smatra grešnim stvorenjem koje gazi zakon što ga je samovoljno postavio svemogući Gospodar, koliko se smatra sinom koji ostavlja kuću i

nježnost svoga oca. Duša je obdarena nebeskim blagoslovom, ali se njime ne služi ili ga zlorabi. Postoji prijateljstvo Isusovo prema nama. Isus hoće da budemo s njime kao nježni prijatelji kojima povjerava svoje tajne, a mi se odričemo toga prijateljstva. Jer, ne izdaju Isusa neprijatelji nego prijatelji. Upoznali smo dobrotu Božju, ali je nismo htjeli prihvatiti. Iskusili smo Isusovu milinu, ali smo je odbacili. Oprečno od krvnika, znali smo što činimo kad smo se usprotivili milosti koja nas je zvala.

I tako prava naknada ne stavlja grijeh sučelice zahtjevima pravde nego sučelice poticajima Ljubavi. Stoga je srce poput psalmistova slomljeno, satrveno zbog tolike ljubavi, za koju neće grešnici da znadu. To smo u prvom redu mi sami. Plače srce, plaču same oči, ali to su suze grešnice na podnožju križa Isusova, više suze pouzdanja nego kajanja, suze razmetnog sina koji se najedanput nalazi u očevu zagrljaju, premda je došao samo isprositi sklonište i kruh kao tuđinac kojemu se pruža milostinja.

Istinska je naknada, dakle, sadržana potpuno u evanđeoskim riječima: »Onome koji manje ljubi, manje se prašta . . .« Naknada se rađa iz svijesti o preobilnom otkupljenju naših duša, o neumornom božanskom milosrđu prema nama, o prijaznom Božjem primanju isprika što ih tepamo. Dušu dira tolika dobrota, ne može mirovati; što je više griješila, to će više ljubiti. I neće ljubiti da »plati« svoj grijeh, da podnese zasluženu kaznu, da povrati Bogu slavu koju mu je oduzela na svoju korist. Ne, nego će duša ljubiti naročito zato što je otkrila po

samom grijehu i po njegovu oproštenju, kako je Bog žarko, vanredno, prekomjerno ljubi. Sretna li grijeha, zbog kojega dobismo tako velikog Otkupitelja, a zatim tako veliku zahvalnost! Naknada, naime, ne proizlazi toliko iz potrebe više-manje juridičke zadovoljštine, koliko iz zahvalnosti prema nekome koji nas je razumio i u samoj našoj bijedi. To je slaba ljubav koja nastoji da se bez prestanka uzdiže da bi doprla do velike ljubavi koja se pokazuje milosrđem.

Naša je »naknada« samo Srce Isusa Krista

Napokon je istinska naknada samo Srce Isusa Krista. U slučaju manjka ne može ga nadoknaditi nitko drugi osim Isusa raspetoga. Po svom smo grijehu postali ne-ljubav, a Isus je ljubav. Tako smo slabi kad treba ljubiti, a Isus je naša jakost. Pogrdili smo Očevu susretljivu Ljubav. Stoga mu prikazujemo Sina njegova kao jedinu hvalu slave. S njime prikazujemo i same sebe. Ako pogledamo život sv. Margarete-Marije, trajne naknade za grešne duše, ustanovit ćemo da nije naknađivala toliko patnjama što ih je snašala nego ljubavlju prema Isusu, sjedinjenjem s njegovom mukom, izražajem najuzvišenije ljubavi. Konačno je, dakle, naknada Srce Isusovo probodeno zbog naših grijeha. Njegova je rana vapaj ljubavi prema Ocu, čin milosrđa prema ljudima, zagovor za grešnike. Kako da Otac odbije posredništvo koje tako žarko moli; posredništvo tako dostojno da se čuje i usliša?

Tražeći Isus od Margarete-Marije otprošnju za grešnike, naznačio joj je također način kako će to učiniti: »Kad me primiš u sv. Pričesti, prikaži me Ocu mome, a prikaži sa mnom i samu sebe!« Zaboravivši te riječi koje označuju da se radi samo o naknadi za naše vlastite grijehe, dolazilo se do raznih formula naknade, ne pazeći da moraju biti svete, zdrave psihološki i teološki.

Zadnju riječ ima ljubav.

Premda naknada nije svrha pobožnosti Srcu Isusovu, a nije ni njezin bitni čin, ipak je njezin sastavni dio. »Ljubav je stvorila bol, bol je stvorila ljubav«, pisao je Claudel. I. još: »Moćna je patnja kad je svojevoljna kao grijeh.« Ljubav prema Bogu budi u nama kajanje za naše grijehe. Bol našeg kajanja potiče nas da ljubimo više i bolje, da ljubimo ljubavlju koja može ići do žrtvovanja samoga sebe da dostignemo onoga koji se za nas žrtvovao . . .

Ne radi se, dakle, ovdje više o pravnom zahtjevu ili sentimentalnosti nego o ljubavi. A da ne zaboravimo na pravdu koja se u Bogu poistovjetuje s milosrđem, naš se nutarnji pogled zaustavlja tako na razmatranju Ljubavi.

14. Požar u svijetu

Isusova želja

»Došao sam da zapalim oganj na svijetu«, veli Isus, »i moja je želja da zapali svijet.«

Već gori čovječanstvo, ali kakvi su plamenovi? To su plamenovi strasti koji proždiru srca, plamenovi mržnje i nasilja među ljudima koji se često stapaju u velike požare revolucije i ratova.

Kad šuma gori, pustošenje se zaustavlja protuvatrom.

Upravo je to Isus došao izvesti na ovom svijetu: zaustaviti zlo i opačinu suprotstavljajući im oganj ljubavi.

»Bog je oganj koji ništi«, uči Sveto pismo. Svoje ime objavljuje Mojsiju iz gorućeg grma, jer, ako je apsolutno Biće, Bog je takav jer je Ljubav.

Stoga se ne treba čuditi što je za ukazanja u Paray-le-Monialu Margareta-Marija vidjela Srce Isusovo poput peći ili što je gledala kako plamenovi izbijaju iz toga Srca. Simbol je jasan i rječit.

Ali, oganj koji probija iz Srca Spasiteljeva mora se raširiti; mora se malo po malo pretvarati u požar koji zahvaća sve što susretne.

Do nas je da dopustimo »živim plamenovima ljubavi« iz utjelovljene Ljubavi da nas zahvate. Isus nas mora naći osjetljive za ljudsku i božansku nježnost koju nam pruža. Ne suzbijajmo napredovanje takve ljubavi!

Od nas se još traži da oganj koji nas je zahvatio dalje širimo. Kad nas Bog učini, kao što je učinio

svoje anđele, »ognjenim plamenovima«, morat ćemo zapaliti čitav svijet Isusovom ljubavlju. Na mjesto mržnje, ponijet ćemo dobrotu njegova Srca, njegovo milosrđe, njegovo smilovanje, njegovo neumorno praštanje. Tada će čovječanstvo početi gorjeti novim ognjem. Taj »oganj na zemlji« neće više pustošiti, nego svijetliti i grijati.

»Onog dana«, progovara François Mauriac, »kad ne budete gorjeli ljubavlju, mnogi će umirati od studeni.«

Štovanje Srca Isusova traži bratsku ljubav

Dovle smo pobožnost Srcu Isusovu odviše suzivali na odnose osobne prijateljske srdačnost s Isusom. Ili, ako smo svraćali pogled na socijalne posljedice, činili smo to veoma često gledajući samo blagoslovljenu i štićenu obitelj ili narod koji je našao svoju kršćansku snagu. Pače katkada — npr. za velikog svjetskog rata 1914—1918. — bilo je šovinizma posve tuđeg kršćanskoj ljubavi koji je kao svoje pravo tražio milosti Srca otvorena za sve ljude, Srca koje je svakom bez izuzetka dijelilo svoje neumorno milosrđe.

Naravno da je to dolazilo zbog uskog gledanja na pobožnost. Prema Apostolovim riječima pobožnost je »za sve od koristi.« No, ako ona mora sve oduševljavati, ne može nadomjestiti ostale kreposti. Istinska ljubav ne zadovoljava se samo molitvom. Sam nam je Isus rekao: »Neće ući u kraljevstvo nebesko oni koji govore: Gospodine, Gospodine! nego oni koji vrše volju Oca moga.« Molitva je

čuvstveni elemenat ljubavi, dok je njezin zbiljski elemenat poslušnost: »Onaj koji me ljubi«, progovara Isus, »vrši moje zapovijedi.« One su nam označene događajima koji upravljaju ili remete naš ljudski život. Tada se ne smijemo mrgoditi na volju Božju. Označene su nam također zapovijedima, što ih Bog dade ljudima počevši od Dekaloga, koje Novi Zakon nije nipošto odbacio, kao i onima što ih je Isus proglasio u Evanđelju, a Evanđelje obiluje prijeko potrebnim nalozima u pogledu našeg držanja prema bližnjemu, prijateljima i neprijateljima. Zapovijed uslužnosti glasi: »Što učiniste jednom od mojih najmanjih, meni učiniste.« Isus zabranjuje nasilje: »Ako ti netko oduzme ogrtač, daj mu i košulju.« Isus traži da se uvrede opraštaju u »sedamdeset sedam puta sedam.«

Na Sveti četvrtak uvečer sažima Spasitelj sve svoje zapovijedi u »svoju zapovijed«, u svoju »novu zapovijed«: »Ljubite se među sobom kao što sam ja vas ljubio!« Tko ne bi mario za taj nalog, naglašen zadnjih časova njegova života kao najpreči testamenat što ga dade svojim učenicima, ne bi ništa razumio Srce Isusovo. Odbijajući tako poslušnost, koja nije drugo nego ljubav, ne bi mogao »ostati u njegovoj ljubavi.«

Nasljedovati Srce Isusovo

Da li, zbilja, duša zaljubljena u utjelovljenu Riječ osjeća potrebu njezinih zapovijedi? Zar joj nije dosta da je gleda i nasljeduje?

Ako je, dakle, Srce Isusovo za svakoga od nas »blago i ponizno«, zar možemo biti tvrda srca prema ikom? Kad nas Isus poziva k sebi: »Dođite svi k meni!« zar ćemo se onda usuditi makar jednom biću reći: »Odlazi od mene!« Ako nam Isus pokazuje Srce puno milosrđa, zar ćemo onda ikom uskratiti doček i oproštenje? Isus bi nam mogao reći ono što je rekao apostolu Ivanu, kad je zatražio od njega da udari ognjem iz neba Samarijance, što ne htjedoše primiti zbora apostolskoga: »Ne znate čijega ste duha!«

Kad Isus traži od nas da se ljubimo međusobno, često se zaboravlja da je toj zapovijedi dodađ: »Kao što sam ja vas ljubio.« Poput Isusa moramo, ako ustreba na herojski način, ljubiti bližnjega. Iz ljubavi prema nama Isus se žrtvovao za nas. Predao se za nas već na zadnjoj večeri. Svoju krv prolijeva »za mnoge radi oproštenja grijeha«. Jer »nema veće ljubavi nego što je dati život za prijatelje.« Poput Isusa moramo ljubiti bližnjega »do konca«, to jest do konca života. Moramo ljubiti bližnjega do same pretjeranosti, to jest do ludosti križa.

Prema tome teško bi se varao tko bi se zaklanjao za svoju pobožnost Srcu Isusovu, a zaboravio bi, zanemario bližnjega, bezbrižno ga gledao u njegovim materijalnim i duhovnim potrebama. Sv. Ivan piše: »Tko rekne da ljubi Boga koga ne vidi, a ne ljubi brata koga vidi, lažac je.« Smjeli bismo, dakle ovo ustvrditi: Ako opada štovanje Srca Isusova, zar to ne biva zato što neki štovatelji u svojoj neupućenosti u pravu pobožnost lažu, jer če-

sto zaboravljaju bratsku ljubav? Jednostavno pitanje, na koje može samo Bog odgovoriti, dok na nas ne spada da sudimo svoju braću...

Više nego ikada traži Srce Isusovo od nas osjećaj za druge

»Lakša je mržnja od ljubavi«, piše Pavao VI. Današnji svijet veoma često podliježe napasti lakoće. Zbog toga se ljubav hladi i kako sv. Franjo Asiški jadikuje: »Ljubav nije ljubljena!«

Nadošlo je, dakle, vrijeme da kršćani više nego ikada prije raširo svoje srce. Bjesne, naime, i čak u Crkvi koja proživljava krizu, svi plodovi tijela na koje se tuži sv. Pavao: »nečistoća, razuzdanost, idolopoklonstvo, magija, mržnja, razdor, ljubomora, žestina, raspravljanja, nesloga, podvojenost, zavist itd.« Budući da kršćani primaju iz otvorenog Srca Isusova izljev Duha, moraju biti također dionici plodova Duha: »ljubavi, radosti, mira, strpljivosti, uslužnosti, dobrote, pouzdanja u druge, blagosti, gospodarenja sobom.«

Današnji su ljudi žedni ljubavi. Ako često izgledaju tvrdi i tupi, ako se suprotstavljaju i ako se bune, čine to zbog toga što im je teško da su »loše ljubljeni.« Nije uzrok nezadovoljstva uvijek to što mora teško raditi, pa niti što prima odviše nisku plaću, što budi srdžbu u srcu radnika, nego se uzrok krije mnogo dublje: radnik je u tvornici ili u industrijskoj skupini jednostavan broj na koji se ne svraća pažnja, kotač u isto vrijeme potreban i beskoristan u neosjetljivu i nečovječnu stroju. A

što je najveća glad u svijetu siromaha? Svakako nedostatak kruha, ali još više gladuje siromah za ljubavlju koja daje kruha i s njime još mnogo srca.

Učitelji mislioci današnjice, učitelji negacije i očaja, naročito ističu današnjeg čovjeka potrebu i želju da ljubi i da bude ljubljen, ali bez mogućnosti da to postigne. Jedan Camus, na primjer, prikazuje nam čovjeka zatvorena zidovima bijedno stvorenje, bez besmrtnosti i bez mogućnosti otkupljenja, čovjeka koji nije drugo nego »pohotan majmun«. Život nije drugo nego strašno razočaranje. Stoga je razumljiv Kaligulin krik na koncu jednog igrokaza koji predviđa mogućnost čovjekova spasenja po ljubavi, ali ne prima toga rješenja, koje bi ga zasigurno, natjeralo k Bogu: »Kad bi dosta bila ljubav«, viknu, »sve bi se promijenilo! Ali gdje da se utaži ta žeđa? Koje srce, koji bog može imati za me dubinu jezera? Nema ništa na ovom svijetu što bi mi bilo ravno. Nemoguće! Tražio sam je do na kraj svijeta, do na kraj samoga sebe... Ah, ova je noć teška, poput ljudske boli.«

Strašna samoća ljudskog srca koje tijekom vjekova počevši od Eshilova *Okovanog Prometeja* do Camusova *Stranca* urla od žalosti prolazeći kroz Hamletove monologe.« U našem stoljeću, u kom su htjeli »uništiti« Boga, osjeća čovjek više nego ikad prije svoju krajnju neimaštinu. Red materije toliko trijumfira u ovoj eri znanosti i tehnike, i red inteligencije, danas tako očit po čovjekovim otkrićima, samo još više produbljuju u njegovu prevarenom srcu potrebu za redom ljubavi, jer bi ga jedino ona mogla umiriti. Zapravo je težnja čovje-

ka na koncu ovog XX. stoljeća želja, često nejasna, ali ipak zanosna za ljubavlju koja bi ga shvatila i voljela onoliko koliko on žudi ali ipak nadljudski, izvanredno, apsolutno, neizmjerno, pa se tako ovdje sjećamo izjave sv. Augustina, pisca *Ispovijesti:* »Nemirno je, Gospodine, srce naše dok u tebi ne počine.«

Srce Isusovo odgovor je što ga Bog pruža tjeskobnom očekivanju čovječanstva. To želi reći kardinal Wyszynski kad piše: »Štovanje Presvetog Srca nudi svijetu na umoru ono što mu je najpotrebnije: objavljuje mu Boga milosrđa.«

Još je potrebno da se ta božanska poruka, da bi je mogli razumjeti, prevede na jezik prilagođen onima koji traže, koji žele, koji pate. »Radosnu vijest« Ljubavi utjelovljenog Boga prema patničkom čovječanstvu neće naši suvremenici otkriti u propovijedima kojih ne slušaju, niti u tekstovima kojih ne čitaju, nego u kršćanskom životu i svjedočenju. Budu li kršćani »samo srce« za druge, budu li plakali s onima koji plaču, radovali se s onima koji se raduju, budu li znali poslušati, pomoći, nasmiješiti se, suosjećati sa svojom braćom u svagdašnjici života, postat će tada problem za mnoge. Ljudi će se pitati: »Odakle im ta pažnja prema svakom čovjeku, ta prisutnost u svakoj nepravdi da je pobiju, u svakoj patnji da je ublaže, u svakoj teškoći da je podijele? I onda će kršćanin manje riječima a više djelima moći reći na način sv. Pavla: »Po Srcu Isusovu ono sam što jesam!« Kršćanska će ljubav privući Božju ljubav, pa će se uz skroman napor shvaćanja i dobrote, pomoći materijalne i moralne, očitovati sva nježnost Gospodi-

nova. Tada će oni »loše ljubljeni« našeg stoljeća, otkrivši tako ili barem naslutivši »Srce koje ih je toliko ljubilo« moći s Verlaine-om reći:

»I gle! Naše srce koje je krvarilo pod ohološću,
Gori u ljubavi i polazi prirediti doček životu...«

Neka, dakle, oni koji »vjeruju u Ljubav« i koji časte Srce Spasiteljevo budu također ljudi svake požrtvovnosti. »Tko može patiti, a da i ja ne patim?« pita Apostol. Neka se bore za pravdu; neka kao mirotvorci stišavaju srdžbu i mržnju; neka puni milosrđa praštaju. Neka budu sve svima: »Sa Židovima Židov, s Grcima Grk.« Poput Srca Isusova neka i njihovo srce bude probođeno gledajući patnju u svijetu, patnju od koje se pati, ali se ne prinosi, sličnu paklenoj patnji, nedostojnoj Boga, jer se ne mijenja u ljubav. Neće moći podnijeti ispraznu patnju ljudsku, pa će najprije kušati da je odstrane, a kad ne budu mogli odstraniti je, nastojat će preobraziti je. I tako će oganj što izlazi iz Srca Isusova i koji tu i tamo zapališe duše koje i same u njemu izgaraju, moći malo po malo predobivati svijet te ga tako obnoviti da se u njemu može stanovati.

15. Apostolat ljubavi

»Ljubiš li me, Petre, više nego ostali?«

U tragičnoj noći između Svetog četvrtka i Svetog petka tri put zanijekao je Petar Učitelja. Tri put je izjavio i to pod zakletvom da ga ne poznaje, da nikada nije toga čovjeka poznavao. Ni njegov galilejski način govora, ni svjedoci koji su ga vidjeli u Getsemaniju ne mogoše ga pokolebati u tom laganju. Tek bolni pogled Isusov istrgnu ga iz te prolazne ludosti, iz tog nerastumačiva kukavičluka. Isusove oči iznenada se susrele s Petrovim i odmah ih napunile gorkim suzama.

Poslije Uskrsnuća prihvatiše se Petar i drugi učenici prijašnjeg posla da mogu živjeti. Poznat nam je prizor koji se jednog dana odigrao na obali Tiberijadskog jezera. Rano izjutra, nakon uzaludnog noćnog ribarenja, eto najedanput neočekivane, čudesne lovine. Ivan prepoznaje Gospodina, dok se Petar odmah baca u vodu da što prije prispije do njega: Ivan je osjetio Kristovu prisutnost a Petar je pokazao živu ljubav prema svom Učitelju. Već na sam Uskrs dolazi Ivan prvi do groba Isusova, ali je pustio Petra da prvi uniđe u nj. Mistici primaju objave, hijerarhija odlučuje.

Na obali je pripravljena vatra, a naložio ju je onaj koji je došao na zemlju da zapali oganj ljubavi. Na žeravici je upravo ispečeno nešto kruha i nešto ribe, ista hrana kao i u dan množenja kruha; isti simboli Euharistije. Isus poziva svoje na doručak. Možda im je rekao isto što i na Zadnjoj

večeri: »Uzmite i jedite« Svakako se ovdje ispuniše riječi Izreka: »Mudrost je postavila svoj stol: Hodite, jedite od mojega kruha« (9,2.5)

Jede se u šutnji. Nitko se ne usuđuje upitati neznanca: »Tko si?« Pa zašto da pitaju, kad veoma dobro znadu tko je. Srce koje žarko ljubi govori im: Gospodin je! Ovo je treći put, kaže nam sv. Ivan, što se Isus ukazao svojim učenicima poslije uskrsnuća od mrtvih.

Poslije doručka, što ga dovršiše šuteći, obraća se Isus Petru pitanjem: »Šimune, sine Ivanov, ljubiš li me više nego ovi?« Ne zove ga Petrom, jer ga sjeća njegove slaboće.

I tako pita Isus poglavicu apostolskog ne samo da li mu je privržen, nego da li je njegova ljubav prema njemu ukorijenjena dublje od ljubavi drugih apostola. Pogriješio je jače nego drugi koji su se zadovoljili time da ga ostave, pa prema tome onaj komu je više oprošteno mora, dakle, više ljubiti, i to ne samo radi zadovoljštine za svoj teži grijeh nego i radi žive zahvalnosti.

Petar odmah odgovara Isusu da ga voli. Jer, ako je apostolovo srce podleglo u času pritiska ludog straha, njegov je grijeh ipak bio samo časovita zabluda. Ili, zar njegove suze nisu dostatno dokazale da se kaje? — »Pasi moje jaganjce!« odvraća Isus na njegov čin vjere.

Ipak čas za tim Krist ponavlja svoje pitanje: »Šimune, sine Ivanov, ljubiš li me?« Ne radi se više ovdje o ljubavi koja nadmašuje ljubav drugih, nego jednostavno o ljubavi. Da li je Isus posumnjao u srce svoga apostola, u njegovu iskrenost?

Zar bi krivo razumio njegov prvi odgovor, On koji čita u dušama? Čemu ta upornost, to ponavljanje pitanja, kad je Petrov odgovor bio savršeno jasan?

Glasnije, jače, živahnije penje se isti odgovor iz Šimunova srca na njegove usne: »Jest, Gospodine, ti znadeš da te ljubim!« Ti znadeš: ne mogu to ja sam od sebe pravo reći jer slabo poznam dubinu svoga bića, nego ti to možeš reći, jer duboko gledaš u moje srce pa bolje nego ja poznaš moju privrženost prema tebi... »Pasi jaganjce moje!« ponavlja mu Isus.

Prođe nešto vremena kad i po treći put, riječ po riječ, pita Krist naglašujući ono što je najbitnije: »Šimune, sine Ivanov, ljubiš li me?«

Sad je već odviše. Šimun je teško pogođen, ali se, ipak, ne srdi, jer je shvatio da trostruko pitanje odgovara trostrukom odricanju do pijevčeva pijeva, i da su tri odgovora javna naknada za grijeh. Petrova duša duboko potresena, suze mu same od sebe naviru na oči. Odgovor mu je ganutljiv: »Gospodine, ti sve znaš, ti znaš da te ljubim!« I Isus uzvraća: »Pasi ovce moje!«

Briga za duše — teret iz ljubavi prema Isusu

Ipak treba dobro shvatiti pouku: Isus traži od budućeg poglavara Crkve trostruku izjavu da ga ljubi, ali to ne čini samo radi toga da likvidira prošlost koju je apostol već oprao svojim suzama. Isus gleda ovdje više budućnost nego prošlost. Jer, doskora će sjedjeti u slavi kraj Oca, pa je potreban pastir koji će voditi skupinu apostola i stado duša.

Postavljanje Petra kao prvog Pape traži, dakle, kušnju, neki način ispita. Isus podsjeća Šimuna na bolnu prošlost, ali mu je mnogo više stalo da ga upozori na teški budući rad. Radi se o odgovornosti za vjeru, o širenju vjere, o brizi za Crkvu, o teretu apostolata koji će zapečatiti mučeništvom. Ne misli, zaista, Isus pri tom na prvenstvo časti što ga podjeljuje Petru, koji će imati dužnost »biti na čelu Crkvi (Rimskoj) koja vodi u ljubavi«, ne radi se ni o jednostavnoj jurisdikciji koja će se protezati na čitav svijet, nego je to teret što ga stavlja na njegova ramena, teret beskrajne ljubavi koja mora nadvisivati ljubav svih ostalih apostola. Ljubav, dakle, što je Petar mora zasvjedočiti Isusu sastojat će se baš u tome da prihvati palicu vrhovnog pastira, brigu za jaganjce i za ovce koje rađaju jaganjce za život milosti. Strašna zadaća, prekomjernih dimenzija za čovjeka, osim ako mu dušu ne podigne izvanredna nježna ljubav prema Isusu.

U svom *Dijalogu o svećeništvu* podsjeća sv. Ivan Zlatousti na prizor na obali jezera i primjećuje kako Isus pita apostola da ga pouči, a s njime i nas. Ako ga Petar uistinu ljubi više nego ostali, dokazat će to preuzimanjem tereta prvog pastira. »I nas želi Isus poučiti o odvažnosti i veličini uloge što je ispunjava onaj koji upravlja njegovim stadom.« Svetac nastavlja: »Isus je mogao reći Petru: Ako me ljubiš, posti, spavaj na goloj zemlji, provodi noći u bdjenjima, brani potlačene, budi otac siročadi, njihovoj majci budi potpora! Ali Isus ne kaže ništa od toga nego: Pasi moje ovce! Ostalo može lako činiti većina običnih vjernika, žene kao i muškarci...«.

»Tko je«, pita Isus, »vjeran i razborit sluga, koga će gospodar postaviti na čelo svoje kuće?« Isus pita, ali dobro znade koga će označiti. I tada poučava svoga izabranika kako će mu posvjedočiti svoju ljubav: primanjem dužnosti koju mu povjerava. Tada, jer je taj sluga još i njegov prijatelj, to jest onaj koji ga ljubi više nego ostali, predaje mu sve što posjeduje . . .

Svi apostoli s apostolima

Svi smo pozvani da na neki način sudjelujemo u pastoralnoj ulozi Petra i njegova nasljednika Pape, u ulozi biskupa, nasljednika apostola, i svećenika, njihovih »pomoćnika« u evangelizaciji. I zbilja kako možemo tvrditi da ljubimo Isusa, a da sa svih krovova ne govorimo o njegovoj ljubavi? Kako da vjerujemo u Isusa, a da ga ne propovijedamo i ne nosimo onima koji ga ne poznaju? »Ne možemo, a da ne govorimo,« uzvratili su Petar i Ivan Sinedriju. »Jao meni, ako ne budem propovijedao Evanđelja!« kliknuo je sv. Pavao. Ne možemo biti vjerni Isusu, a da se ne osjećamo odgovornima za one koji ga ne poznaju; da im ne progovorimo o Srcu koje ih žarko ljubi; da ne reknemo kako će naći u njemu svjetlo, mir, život, nježnost, slavu, sreću. Svakog od nas pita Isus: »Da li me ljubiš više nego drugi?« Ah kamo sreće kad bismo smjeli posve istinito odgovoriti: »Ti sve znaš, ti dobro znaš da te ljubim!«

Tada bi Isus i nama rekao: »Onda se i ti brini za moje jaganjce, za moje ovce! Traži one koje zalutaše; propovijedaj Evanđelje onima koji ga ne poznaju; jačaj slabe, diži klonule, dovedi na goru one koji se utaboriše u nizini!« Po krštenju ne postadosmo samo kršćani nego također apostoli, tragom poglavice apostolskog i njegovih nasljednika. Prema tome pod vodstvom Pape i biskupa brinimo se za ovčinjak Gospodinov da ga napunimo onima koji se još ne nalaze u njemu.

Tjeskoba duša

Što je rekao Isus sv. Margareti-Mariji kad joj se ukazao?

Ako želimo da naše štovanje Presvetog Srca bude istinsko, moramo biti dionici »njegovih misli«. Njegove nam misli donosi Sveto pismo, a glase: »Oslobađati duše od smrti i hraniti ih u njihovoj gladi.«

»Moje božansko Srce tako žarko ljubi ljude i napose tebe da nije moglo više zadržati u sebi plamenove svoje žarke ljubavi pa treba da ih po tebi raširi i da se objave ljudima, da se obogate ovim dragocjenim blagom što ti ga otkrivam i koje sadržava posvećujuće i spasonosne milosti da se *izvuku iz bezdana propasti.«* (Ukazanje 27. XII. 1673). Naredne godine za druge velike objave Svetici izražava se Isus na isti način: »Pokazao mi je — veli spasiteljeva pouzdanica — kako žarko želi da ga ljudi ljube i da ih *vrati s puta propasti u koju ih sotona u veoma velikom broju strmoglavljuje.* Radi toga je odlučio objaviti svoje Srce ljudima sa

svim njegovim blagom ljubavi, milosrđa, milosti, posvećenja i spasenja.«

Kršćanin predan i odan Srcu Isusovu bit će dionikom iste tjeskobe duša. Ako se duše, svezane u tijelu, nalaze u situacijama, u koje Bog ne može prodrijeti, u paklu koji sačinjava materijalna bijeda združena s nećudorednošću, glađu, socijalnom nepravdom i mržnjom, politikom ili rasizmom koji izazivaju bunu, dužnost nam je da se borimo protiv tih zala. Jer, ljubav Božja teško prodire u srca uronjena u nesreću i očaj. Međutim, uvijek moramo više smjerati na kraljevstvo Božje koje nije od ovoga svijeta, negoli na dizanje zemaljskog, »tjelesnog« grada, kako kaže Péguy. Naša je borba nadnaravna, a ne sociološka. I jer se demon uvlači u fizičku bijedu, moramo se boriti protiv nje. Radi se u prvom redu o tom, kao što Gospodin reče sv. Margareti-Mariji, da zavlada u svijetu »slatka sloboda Kristova kraljevstva«. Ona će nam pomoći da se uzdignemo iznad razlika i otpora dobi, rase, spola, blagostanja. Srce Isusovo ne zna za razliku među ljudima: »Dođite *svi* k meni!«

»Učini me, Gospodine, grabljivcem duša,« piše o. Grandmaison, »koji ih u te baca, koji ih upućuje prema tvojoj jedinstvenoj ljepoti. Učini me prstom koji pokazuje ljubav, glasom koji je pjeva, koji objavljuje neosjetljivcima malo njezina sjaja i ljubežljivosti. Sve u svemu ne želim drugo osim da tebe upoznaju, proslavljuju, ljube svi ili barem mnogi ... Neka se ne zaustavljaju kod mene nego neka idu k tebi i neka u tebi ostanu zauvijek ...«

Naviještati ljubav Srca Isusova

Da osvojimo kraljevstvo Srcu Isusovu, treba da učinimo da Srce Isusovo ljudi najprije upoznaju. Sv. Margareta-Marija piše: »Isus hoće osnovati svoje kraljevstvo blagošću i milinom svoje ljubavi, a ne strogošću svoje pravde.« (108. pismo). I još: »Isus sam hoće da blago i milo ljubavlju svoga Srca uniđe u srca poput ulja ili bolje dragocjenog balzama koji blago širi svoju tekućinu i svoj miris« (112. pismo). Svetica nastavlja: »Ne postoji ništa tako blago, tako milo, a u isto vrijeme tako snažno i tako djelotvorno kao što je blago pomazanje žarke ljubavi ovog ljubeznog Srca da obrati najokorjelije duše i da prodre u najneosjetljivija srca« (132. pismo). Ovdje se treba sjetiti riječi sv. Augustina: »Čovjek se vuče i privlači vezom srca.« Pa zar nije sam Isus prorokovao: »Kad budem uzdignut od zemlje, sve ću k sebi privući.« Treba, dakle, pokazivati probodeno Srce, i kako se iz otvorene rane tog Srca razlijeva čitavim svijetom milosrdna ljubav Boga našega. Svi su pozvani da se spase, a naše je da drugima prenesemo taj poziv Ljubavi. Molimo se poput sestre o. Teiharda de Chardina, Franciske, s redovničkim imenom s. Marije Alberike, male sestre siromaha i misionarke u Kini: »Klanjanja dostojno Srce Isusovo, Srce ostavljeno, Srce zaboravljeno, Srce pogrđivano, htjela bih učiniti da te i drugi upoznaju, da te ljube, da živiš u svim srcima ... Gani moje još hladno srce: neka ga revnost za tvoju slavu uništi! Daj da prema svome zvanju i prema tvojoj svetoj

volji nosim ime tvoje onima koji te još ne poznaju! ... Daj mi srce pravog apostola, napuni ga žarom i mudrošću, da ti svaki dan mogu predobivati duše, Isuse Kriste!«

Nagrada apostola Srca Isusova

Isus povjerava sv. Margareti-Mariji kako mu za ustanovljenje kraljevstva njegova Srca »ne trebaju moćućnici ovoga svijeta«. Naprotiv, povjerit će tu zadaću »siromasima i prezrenima«. Za uzvrat čudesno će pomagati njihov apostolat. »U takvom će obilju izlijevati na njihov rad blagoslov i milosti da će proizvoditi plodove koji će nadvisivati njihov rad i njihove nade« (89. pismo). »Oni koji budu radili na spasenju duša«, piše Svetica, »ako budu nježno štovali Srce Isusovo i ako budu nastojali da štovanje posvuda šire, radit će s uspjehom i znat će kako dirnuti i najokorjelija srca« (141. pismo).

Velike će biti također nagrade apostola Srca Isusova. Srce Isusovo »čuva za njih obilje milosti« (108. pismo). »Blago onima«, piše Svetica, »kojima će se Srce Isusovo poslužiti da uspostavi svoje kraljevstvo! Čini se kao da sliči kralju koji ne misli dijeliti nagrade dok traju borbe ... nego onda kada kao pobjednik sjedne na svoje prijestolje« (118. pismo).

Dao Bog da se pobožnost Srcu Isusovu razbudila među kršćanima šireći apostolske i otkupiteljske zrake!

16. Pobožnost u Crkvi

Iz otvorenog Srca rodila se Crkva

»Gledat će onoga koga su proboli«. Sigurno je da mi svojim grijesima otvorismo ranu na božanskom Srcu, mi u Kristovu boku prokopasmo taj čudni otvor, svjedoka i naših grijeha, ali i neizmjernog Milosrđa! Poslušajmo što govori Isus. Obraća se svojoj Crkvi poput Zaručnika u Pjesmi nad pjesmama svojoj Zaručnici i izjavljuje joj: »Ranila si mi srce, sestro moja, zaručnice moja, ranila si mi srce samo jednim svojim pogledom, samo jednim biserom svoje ogrlice.« I zbilja je rana Srca Isusova rana otvorena ljubavlju. Nema sumnje da ga naši grijesi raniše razjapljenom ranom, ali to još više učini njegova ljubav prema nama, njegova ljubav prema Crkvi koja nas sve okuplja, u kojoj nas Isus ljubi sve i svakoga pojedinačno. Jer, sv. Pavao nam piše u Poslanici Efežanima: »Krist je ljubio Crkvu i predao se za nju da je očisti i posveti ... jer ju je htio prikazati samom sebi svu sjajnu, bez ljage i nabora ... svetu i neokaljanu.« Rodila ju je sama rana njegova Srca u Duhu Svetom za izlijevanja krvi i vode iz probodena Spasiteljeva boka. Sveti Augustin i sv. Bonaventura govore: Kao što je prva Eva izašla iz Adamova boka za vrijeme sretnog sna u koji ga Bog uronio, isto je tako, nova Eva, Crkva, *Majka živih,* izašla iz otvorenog Srca Isusova, Srca novog Adama (to jest *novog Čovjeka)* za njegovog smrtnog sna. Poput Eve može i Crkva duhovno reći:

»Put njegove puti, kost njegovih kostiju.« To jest Crkva je rođena od njegove ljubavi sačinjavajući jedno s njime. Stoga ima Crkva pravo na Isusovu najžarču ljubav. Dosta mu je pogledati svoju Crkvu, to jest čovječanstvo otkupljeno njegovom krvlju i s njime sjedinjeno; dosta mu je da vidi samo jedan pogled ljubavi, kojim ga Crkva gleda, samo jedan biser njezine ogrlice, to jest samo jedan znak svetosti kojim ju je njegova božanska krv uresila, da Isusu bude Srce ranjeno, da mu se Srce potrese! Srce je Isusovo ljubi žarkom ljubavlju koja i nas obuhvaća, ukoliko smo živi udovi neizmjernog tijela Isusova, to jest Crkve, koje hrani i o kom se brine. Svoju Crkvu hrani Isus svojom milošću i svojom Euharistijom, za nju se ljubomorno brine, kako kaže sv. Pavao. Stoga ne možemo razumjeti Srce Isusovo, ljubav Spasiteljevu izvan Crkve, ni izvan njegove ljubavi kojom ljubi Crkvu. Ne možemo imati istinske pobožnosti Srcu Isusovu drukčije nego ukoliko ćemo biti istinski pobožni prema Svetoj Crkvi. Rečeno je: »Izvan Crkve nema spasenja.« Isto tako treba reći: »Bez bezuvjetne vjernosti Crkvi nema prave vjernosti prema Srcu Isusovu.«

Sjene i svjetlo u Crkvi

No sama nam Crkva kaže na usta Zaručnice u Pjesmi nad pjesmama: »Crna sam, ali sam lijepa.« Što znače te riječi, što znači taj sud što ga Crkva izriče o samoj sebi? To znači: sastavljena od grešnika, ustanovljena da spasava grešnike, Crkva

može izgledati izvana, jednostavnom pogledu ljudskom crna, uprljana grijesima svojih članova. Istina je da kraljevstvo Božje, to jest Crkva, nije od ovoga svijeta, ali počinje od ovoga svijeta i na ovom svijetu, na ovom svijetu kojim »vlada knez ovog svijeta.« Zato skuplja ljude zamazanih usana i zamazanog srca, da ih očisti; skuplja djecu srdžbe da ih učini posvojenim sinovima, skuplja isušene kosti da u njih ulije iznova život, život uskrsloga Isusa. Ali čovjek je krhak, srce mu je nepostojano, nestalne su mu odluke. Katkada poput psa vraća se svojoj bljuvotini. Vraća se idolima koje je ostavio pristajući uz pravog Boga. »Od mladosti sklon zlu« počini zlo, pa tako lice Crkve može izgledati crno, proružnjeno. Pa kako da se tome čudimo kad smo i sami grešnici? Blato na licu Crkve napraviše najprije naši grijesi.

No, Crkva govori: »Crna sam, ali lijepa.« Crkva može izvana izgledati crna, ali »sva se ljepota kraljevske kćeri krije u nutrini,« pa ako »ljudi vide lice, Bog vidi srce.« Sv. Bernard nam veli: »Crkva je crna vašim očima, dok je bijela, lijepa prema sudu Boga i anđela.« Zatim svetac dodaje: »Kad bi se vama sviđala, ne bi bila više Isusova službenica. Sretne li crnine koja rađa bjelinu duha, svjetlo znanja, čistoću savjesti.« Još sveti učitelj dodaje: »Ne treba prezirati vanjsku crninu, budući da proizvodi nutarnju bjelinu i pripravlja svetište mudrosti.«

Mudrost jest neprevarljiva vjera i uživanje Božjih stvari, nutarnja bjelina jest sjaj svetosti. To je eto što danas spremaju sjene i crnina zbog kojih vidimo Crkvu u žalosti. To je eto što joj

namjenjuje ljubav Srca njezina božanskog Zaručnika. I tko ne bi u to bio uvjeren, ne bi vjerovao da Srce Isusovo ljubi svoju Crkvu i nas same u Crkvi, ne bi vjerovao da ljubav Isusova prema Crkvi može činiti čudesa.

Bez malodušja pred krizom u Crkvi

Treba se obratiti onima koje bi Isus u Evanđelju nazvao »ljudima malene vjere, tvrdoglavcima, spora srca da vjeruju,« onima koji jadikuju nad nedaćama današnje Crkve i koji govore poput razočaranih učenika koji su išli u Emaus: »Nadasmo se... očekivasmo.« Kao da bi Božji putovi bili naši putovi, a naše metode Božje metode! Kao da Krist nije trebao patiti i umrijeti da uniđe u svoju slavu. Kao da današnja Crkva kao Crkva oduvijek (jer vidimo samo svoje vrijeme i kao neznalice zaboravljamo prošlost i povijest) — kao da današnja Crkva ne bi prema riječima Isusovim bila »žena koja rađa«, koja se sada nalazi u porođajnim bolovima i koja će se brzo radovati što je rodila svece. Kad ljudi nakon jednog stoljeća, malo izdaljega budu gledali naše vrijeme, divit će se tolikim čudesima Božjim, klicat će od veselja zbog tolike svetosti, obične kao i herojske. Govorit će se: To je bilo stoljeće kršćanstva! Jer, od drveća ne vidimo šumu. Smesta nam pjena da ne vidimo živu vodu koju pokriva. Vidimo rad sotone koji radi po bijelom danu i, čini se, uspješno, dok zaboravljamo ili potcjenjujemo neprestano obnavljanje

GLAVNI OLTAR U BAZILICI SRCA ISUSOVA U ZAGREBU

svijeta po Duhu Svetom koji radi u tišini i u poniznosti posve sklonih duša. Djelo Božje ne upada u oči, jer sve što dolazi od Boga (koji jest i ostaje uvijek »skrivenim Bogom«) voli tajnu. A mi bismo htjeli vidjeti neposredne i očite uspjehe. Ali to nije ni neće nikad biti. Onima, pak, koji postadoše malodušni motreći današnju Crkvu treba reći: Nemate vjere! Ne vjerujete u Providnost Božju! Ne vjerujete u Božju moć i ljubav! Ne vjerujete riječima Isusovim: »Sile je paklene neće nadvladati!« Podajete se jalovom malodušju, a Isus nam reče, i to upravo prije početka muke: »Ne bojte se! Ja sam pobijedio svijet!« Kad Bog može od kamenja podignuti Abrahamove sinove, zašto ne bi mogao izvesti novu obnovu duša. Mnogi u svom malodušju proriču i gotovo žele kazne Božje. Slušaju zloguke proroke koje je već prokazao Ivan XXIII. Doviknimo im: Varate se! Bog je obećao: Neće biti novog općeg potopa osim potopa njegove milosrdne ljubavi i bogatstva njegove neizmjerne milosti! Umjesto da čekate katastrofu koja bi donijela rješenje naivcima i lijenčinama, gajite nadnaravnu nadu a ne ljudsku koja nas može prevariti zbog prividnosti. Imajte osobito ljubav, crpeći je iz Srca Isusova; ljubav koja »sve vjeruje«, pa i ono što je nemoguće, »jer Bogu nije ništa nemoguće!« Imajte, dakle, ljubav, koja se »svemu nada«, pa i onome što je nevjerojatno, jer »Bog se služi onim što je ništa, da postidi ono što jest.« Imajte, dakle, ljubav koja »podnaša sve« pa i ono što je nepodnosivo, počevši od nas samih i crnitelja Crkve. »Još se niste do krvi borili,« kaže nam Apostol.

I tako pogled na Crkvu ne samo da nas neće oneraspoložiti nego će, naprotiv, biti za nas prigoda jače vjere u ljubav Srca Isusova prema Crkvi i čudesa njegove nježnosti što ih svakim danom izvodi za nju i u njoj.

Grijeh neposluha i nesloge

Vratimo se, međutim, na riječi što ih Isus upravlja svojoj Zaručnici po krvi: »Ranila si mi srce.« Nema sumnje da je Srce Isusovo ranila njegova ljubav prema Crkvi. Međutim, zar to ne učiniše također naši grijesi protiv Crkve: »Gledat će onoga koga probodoše!« Gledat će »oni,« to jest svi mi; mi, vinograd što ga je Gospodin posadio i koji za njegovu žeđu ne proizvodi drugo nego ocat; mi, prema Apostolovim riječima, narod izabrani, »kraljevski i svećenički rod«; mi, izabranici Božji a ipak počinjamo grijehe najbolnije za Srce Isusovo, to jest grijehe prijatelja. A koji je to grijeh? To je grijeh nesloge. Jer, nakon što je Isus na Sveti četvrtak uvečer rekao apostolima: »Od sada neću vas više zvati slugama, nego prijateljima!« moli za njih ovako: »Oče čuvaj u svoje ime one koje si mi dao! Nek budu jedno kao što smo jedno ti i ja!« To je zadnja molitva Srca Isusova prije muke. I ako ne ostvarimo tu želju i molitvu, počinjamo grijeh prijatelja.

Danas je to činjenica: zbog nekih članova Crkve, ili barem onih koji misle da to jesu, šire se teške zablude u pogledu vjere. Želi nam se reći, na primjer, da Isus nije Bog, da nije uskrsnuo, ba-

rem ne u smislu crkvenog shvaćanja uskrsnuća, da Marija nije bila djevica, da misa nije žrtva, da poslije Pričesti nema stvarne Gospodinove prisutnosti, da Papa nije vrhovni vjerski poglavar, da svećenik nije drugo već predsjednik zbora, da pojedinačna ispovijed nije potrebna itd. Stare su to zablude iznova u modernom umaku podgrijane, a naučavali su ih, na primjer, Wiclef, Jan Hus, Luter. Još starije zablude arijanizma! Jer ništa nije tako otrcano kao zabluda i grijeh!

Međutim, dobro zapamtimo: hereze se uvijek rađaju logički i naravno iz raskola. »Evo nove hereze nastaju, jer raskoli traju«, pisao je već u XIV. stoljeću Henrik Langenstein. Kad se odbaci autoritet nepogrešivog učiteljstva, tada se dogma najprije osporava, a zatim veoma brzo niječe. Kad raskol prekine socijalnu vezu, njegovim tragom dolazi brzo hereza niječući doktrinalnu povezanost. Tako je Engleska postala najprije raskolnička, a zatim heretička. Isto je i s Luterom. Isto tako danas podijeljenost među katolicima izaziva zablude. Tu imamo i mi svi dio odgovornosti. Stoga, prije nego sudimo druge, budimo najprije svoji autokritici. Budući da želimo da nas smatraju prijateljima Srca Isusova, budući da želimo biti prijatelji njegovi, ispitajmo se ne počinjamo li grijeh prijatelja, to jest ne stvaramo li, možda, nesklad ondje gdje bi moralo vladati jedinstvo.

A tada treba reći da potkopavaju jedinstvo svi koji, na ovaj ili onaj način, idu protiv crkvenog učiteljstva što ga predstavlja Papa i biskupi u jedinstvu s Papom. »Tko vas sluša, mene sluša«, rekao je Isus.

Stoga tvrditi da katolička hijerarhija ne shvaća ništa u pogledu današnjeg svijeta, da ne kroči brzo naprijed u svakovrsne reforme, — reforme koje bi pod izlikom prilagođivanja svijetu udarale po samim zapovijedima Božjim i po naučavanju Evanđelja — svi u čijim je očima II. vatikanski koncil zastario i prespor te sanjaju o III. vatikanskom saboru koji bi zabacio vjerske istine koje tobože smetaju — tako misliti i ne željeti čuti Papu koji u vrijeme i nevrijeme ponavlja istinu, znači razdvajati kršćansko jedinstvo, udarati na vjeru.

Također treba reći da kidaju zajedništvo vjere i ljubavi Crkve oni koji ne slijede Papu ni biskupe, kad od nas traže da se ne zadržavamo — ne radi vjernosti prema vjeri nego zbog lošeg sentimentalizma — na preživjelim tradicijama, na načinu rada koji ne samo da nije od ovog vijeka, nego nije uvijek bio ni u skladu sa zdravom naukom. Žalosno je što danas ima katolika koji misu Pavla VI. smatraju heretičkom — što je svakako krivo! — jer ona nije ni više ni manje nego misa Pija V. koja se također osporavala u svoje vrijeme. Među osporavateljima nalazio se i jedan Karlo Boromejski! Ima također i danas svećenika koji pod izlikom pobožnosti uskraćuju pokoravanje svome biskupu, što je posve krivo. Tko nije sjedinjen s biskupom, ne može biti sjedinjen ni s Kristom, naučavao je drugi nasljednik sv. Petra, Klement Rimski. Sve je to ljudski, strašno ljudski, a nipošto nadnaravno. To je kraljevstvo slobodnog ispitivanja što ga isti predbacuju Luteru. To je kra-

ljevstvo samoljublja, vlastite osjećajnosti, a ne volje Božje: »Tko vas sluša, mene sluša.«

Napokon treba reći da razdvajaju Crkvu i oni koji žeđaju i gladuju za nadnaravnim, u čemu imaju pravo, ali traže to nadnaravno u nečem izvanrednom, u nečem čudesnom što po biskupima osuđuju Isus i njegova Crkva. Takvi traže »znakove s neba«, poruke koje su daleko od toga da se točno slažu s naučavanjem crkvenim i evanđeoskim, ali se slažu jedino s njihovom željom za onim što je rijetko i neobično, smatrajući to božanskim, premda su rijetko i neobično mjesta osobito draga demonu. Takvi ne priznaju odgovornim biskupima pomoć Duha Svetoga kad osuđuju i neodobravaju, nego tu pomoć Duha Božjega pridržavaju sebi. Oni vjeruju, doduše, mole se, ali ne slušaju Crkvu. Međutim, da su na stramputici, dokazom je njihov duboki pesimizam, njihova žalosna lica, njihova vjerska uskogrudnost bez veselja, dok veselje, polet, entuzijazam vladaju tamo gdje je Bog prisutan.

Ako među nama postoje jedni ili drugi takvi, moramo im jasno i odlučno reći u ime Srca Isusova: Idete krivim putem! Još više: izlažete se pogibelji da postanete slijepcima koji druge slijepce vode u jamu. Vaše držanje razjedinjuje žive snage Crkve, ništi ih. Usporujete dolazak kraljevstva Božjega koji ipak želite promicati. Razlog je posve jednostavan, budući da je samo jedno potrebno: bezuvjetna poslušnost Papi i biskupima u jedinstvu s Papom. Uostalom svaki je biskup u jedinstvu s Papom, dok god Papa ne izjavi da ga lišava zajedništva sa sobom. A sam se ne može lišiti jedinstva s vrhovnim prvosvećenikom pa makar takav biskup počinio teške grijehe ili sam objavio kakvu glupost.

»Da svi budu jedno!«

Ah, ne ranjavajmo Srce Isusovo ranjavajući jedinstvo njegove Crkve! Nego svojom revnošću i poslušnošću njoj, Papi, biskupima, popravimo jedinstvo rastrgano našim zabludama i pogreškama! Moliti se za Crkvu dobro je i potrebno! Ali je još bolje biti pravim njezinim članom. »Neće oni, koji govore, Gospodine, Gospodine, unići u kraljevstvo nebesko nego oni koji ispunjavaju volju Oca moga, koji je na nebesima.« A volja je Očeva da ne budemo nevjernici nego pravi vjernici »čineći sve što će nam reći« »On«, to jest Isus i njegova Crkva, (jer su Isus i Crkva jedno, kao što reče sv. Ivana Arska) i to bez raspravljanja, bez prigovora, bez osporavanja. Slušajući, ne možemo se prevariti, a demon je, naprotiv, uvijek ondje gdje je neposlušnost.

Pobudilo Presveto Srce u svima zajedno i u svakom pojedinom iskrenu, duboku, ukratko djetinju ljubav prema Crkvi! Ne možemo ljubiti Isusa, a da i nju ne ljubimo; slijedeći je, stavljajući svoje stope na trag njezinih stopa kao što dijete stavlja stope na trag stopa svoje majke držeći je za ruku. Otrgne li se dijete od majčine ruke pa stane trčati naprijed ili zaostajati za majkom ili vrludati po strani, prijeti mu opasnost da padne i da se ozlijedi. Isto je i s onima koji nisu u uskom jedinstvu s rimskim

prvosvećenikom, s naukom i direktivama hijerarhije. Bilo Srce Isusovo uvijek otvoreno da nas sve primi u se! Ali, neka bude otvoreno i ranjeno ljubavlju prema nama, a ne više našim grijesima, našom nedostatnom vjerom, nedostatnom nadom i nedostatnom poslušnošću!

17. Dar bez pridržaja

Odbijena savršenost

Bogatom mladiću koji pita: »Što moram činiti da postignem život vječni?«, i koji je vršio Božje zapovijedi od mladosti, pokazuje Isus put koji vodi do najuzvišenije svetosti: »Idi, prodaj sve što imaš, daj to siromasima, a zatim dođi i slijedi me!«

Na žalost taj se mladić spotakao o zahtjeve što ih je tražilo duhovno uzdizanje. Draga mu je bila, doduše, savršenost, ali nije htio izgubiti ni svoja zemaljska dobra. Zaboravio je, kao što će kasnije pisati sv. Margareta-Marija, da »je naše srce premaleno, a da bi moglo nositi u sebi dvije ljubavi.« Nije poslušao poziva Srca Isusova. U svojoj *Raspravi o Božjoj ljubavi* strogo sudi sv. Franjo Saleski držanje tog mladića. »Težak je grijeh«, progovara svetac, »prezreti želju za kršćanskom savršenošću . . . Strašno je to nepoštivanje onoga koji nas s toliko ljubavi i miline poziva na savršenost, kad mu se rekne: neću biti svet, ni savršen, niti želim više biti dionikom tvoje dobrohotnosti, niti slijediti savjete što mi ih daješ da mogu napredovati« (Knjiga 8. pogl. 8).

Ljubav koja mnogo traži

Ljubav Srca Isusova jest ljubav koja pretječe, koja privlači, koja zove, a naročito ljubav koja traži sve od čovjeka, koja ga poziva da se odrekne

samoga sebe, da dariva sve a ništa ne zadrži, ljubav koja je vatra što guta, koja zahvaća čitavo biće i spali ga na slavu Božju.

Sveobuhvatni, da tako reknemo, zahtjevi Ljubavi Isusove izraženi su riječima: »Dođi, slijedi me!« Kad Isus pogleda na dušu, kad je zahvati svojom žarkom nježnošću, traži od nje da mu posve dariva svoje biće. Treba odmah ostaviti obitelj i dobra, ljudske probitke i ljudske nade, a naročito svoju osobu te slijediti Učitelja ne znajući kamo vodi, a ni ne pitajući ga za to, jer se potpuno predaje njegovoj volji.

»Slijedi me!« I gle očarani tim osvajalačkim pogledom Isusovim, opijeni njegovim dražima, tokom stoljeća, a da ga nikad ne vidješe, u najčišćoj i najherojskijoj vjeri, muževi i žene svih vremena, svake dobi, svakog stanja, svih zemalja, ostavljaju sve i putuju s njime, idu za Isusom putnikom, a da nisu nikad promatrali njegovo lice, ali su razmatrali o njegovoj ljubavi, i to im je dosta. Eto, uistinu, trajnog čuda koje se nastavlja u svim stoljećima od Tiberijadskih obala s kojih je pozvao nekoć Petra i Ivana s njihovom braćom i prijateljima. Ljubav Kristova svuda poziva: Augustina, Margaretu Kortonsku, Karla Foucaulda, iz sred samog pakla njihovih grijeha; Alojzija Gonzagu i Mariju Goretti u nevinosti njihovih čistih duša. Isus vodi u samostane Bernarda i Tereziju iz Lisieuxa, Franju i Dominika na putove, Franju Ksaverskog u Indiju, Japan i Kinu, Arskog župnika u zatvor ispovjedaonice, mučenike iz Ugande na lomaču. Ali, pogledajmo ih: svima kuca srce istom ljubavlju prema Isusu. Bilo je dosta da ih pozove jednim pogledom, da izgovori blage i strašne riječi: »Dođi, slijedi me!«, i oni odmah pođoše kao pratioci, učenici i nasljedovatelji, sluge i prijatelji, zaljubljeni u njega više negoli u išta na svijetu, milujući ga ljubavlju koja je jednaka klanjanju. Jer, kroz poziv Krista-Čovjeka oni su osjetili poziv na vječnu Ljubav.

Srce Isusovo — Srce je Božansko

Pristupivši bogati mladić Isusu oslovio ga je: »Dobri Učitelju!« Na što će mu Isus: »Zašto me zoveš dobrim? Samo je Bog dobar!« Tim odgovorom ne poriče Isus svojstva kojim ga mladić resi, već naprotiv želi istaknuti mu izvor. Mladić ga naziva dobrim, što uistinu i jest, ali ta dobrota nije samo jednostavno nasljedovanje, jednostavan otisak Božanske dobrote, nego je sama Božanska dobrota. Budući da je On esencijalno Dobro, ima pravo reći ljudskom biću: »Slijedi me !« Jer, koji bi se čovjek usudio da to zatraži od svoga bližnjega? Takav bi čovjek mogao biti samo luđak koji zahtijeva nemoguće, pače zabranjeno. Jer, nikad ne traži ljudska ljubav, pa ni onda kad su srca najuže združena, potpuno odricanje osobne incijative i odgovornosti. Naprotiv, »Dođi, slijedi me« traži također odricanje samoga sebe. Od čovjeka se traži da može reći: »Moj je život Isus Krist!« Čovjek ga neće ljubiti više, nego, jer će biti tako osvojen, tako preobražen u pogledu svoje osobnosti da će se sam Isus ljubiti u njemu.

Tako Isus traži od nas sve, jer je njegovo Srce Božje Srce, jer je to Srce puno neizmjerne Dobrote, jer je On sama neizmjerna Dobrota. Stoga je, dakle, dostojan neizmjerne ljubavi, jedini dostojan da bude ljubljen. »Sva bi srca morala željeti da te ljube i bolno venuti za tvojom ljubavlju«, piše bl. Suso. »Riječi ljubavi teku tako žive iz tvojih usta da žestoko ranjavaju brojna srca u cvijetu njihovih dana, da se potpuno trne u njima ono što prolazi.« I evo kako prema istom mističnom autoru govori vječna Mudrost:

»Poslušaj, kćeri moja, pogledaj, nagni uho svoje prema meni, zaboravi sebe kao i sve ostale stvari. U sebi sam neshvatljivo dobro, uvijek sam bio i uvijek jesam. Ono sam što nije nikad bilo izraženo niti će ikad biti izraženo. Mogu učiniti da me čovjek osjeti u srcu, ali nijedan jezik ne može riječima reći što sam . . . Gle: Sve, sva ljepota, sva dražest, sva milina, koju možete zamisliti ti i svi ljudi, nalaze se u meni još divnije nego što to itko može izreći . . .

»Ah pogledaj, tako sam srdačan onome tko me ljubi; moji su zagrljaji tako slatki, moji poljupci tako nježni za čistu dušu koja ljubi da bi me sva srca morala tražiti . . . Nema u meni ničega što se ne bi sviđalo. U meni se nalazi sve što se mili srcima, što se mili željama duše. Gle: Dobro sam tako čisto, da se onome koji primi od mene samo kap u ovom vremenu, pretvara u gorčinu svaka radost i ugodnost ovoga svijeta; za njega sva dobra i sve časti otpaci su bez vrijednosti. Bit će moji ljubimci, okruženi mojom slatkom ljubavlju, uronjeni u Jedno jedino, ujedinjeni s Dobrom iz kojeg su potekli i u koje će se vratiti. Moja ljubav može također skinuti teško breme s onih koji počinju teškim teretom grijeha stvarati u sebi slobodno srce . . . Čovjek koji daje svoje srce samo meni živi u slastima i umire u sigurnosti . . .«

Prema tome je shvatljivo što duša prihvaća poći za Isusom: »Moje srce,« govori još Suso, »izabralo je jedinu ljubav po kojoj je zasićeno dubokom ljubavlju koja nikad ne prolazi.«

Ljubav čisti i preobražava

Tada će za dušu koja prigrli put Isusov početi igre — bez hazarda — ljubavi božanske. I zbilja jedinstvo po ljubavi između Isusa i njegova izabranika ne može se ostvariti bez potpunog slaganja srdaca. Jer, kakva bi veza mogla postojati između apsolutne dobrote i srca puna zloće? Zato, nakon početnog poziva doći će do čišćenja koja pripravljaju na sjedinjenje. Prema tome, tko slijedi Isusa mora primati od njega ukore koji potresaju mlakošću, kušnje koje poput opeklina nište egoizam, na neki način ispaljuju dušu izazivajući njezino mnogostruko svjedočanstvo sve žarče privrženosti. Mora duša podnijeti od Isusa bolne osjećaje njegove odsutnosti, premda prisutnost uvijek postoji i stvarno postaje sve intimnija. Morat će duša podnijeti sakrivanje i odbijanje dok moli Isusa. Morat će patiti od noći u koju je Isus uranja. Tištit će je osjećaji ostavljenosti. Bit će joj teško gotovo do očaja. Srce što se priljubilo uz Isusa tada gotovo smalaksava, nema više pokoja. Jer, ljubav ubija time što ljubi, i tako živi. Ima dana kad se čini da

Isus odviše traži. U svojoj knjizi *Prijatelj i ljubljeni* piše Rajmund Lulle: »Prijatelj je plakao zbog muka što ih je snosio po ljubavi. A ljubav je govorila da su plač i suze prijateljeve sirovina njegove velike ljubavi. Prijatelj želi umrijeti, jer ne može pobjeći od ljubavi zbog koje previše pati. Ljubav i ljubljeni okrijepiše prijatelja da ne umre, da ni ljubav ne bude mrtva i da prijatelj bude veoma željen.«

Tako ljubav Kristova ne dopušta duši nikakva pokoja. Praćena je uvijek velikim patnjama koje joj uostalom pribavljaju i neizrecive radosti. To je ljubav koja u isto vrijeme muči i pomaže. No, doskora, onaj koji se daje voditi od Srca Isusova onamo kamo ono hoće, dolazi do svete ravnodušnosti. »Prijatelj s velikom ljubavlju,« piše opet Rajmund Lulle, »ne pravi razlike između naslade i patnje što ih prima od prijatelja. Ako nije tako, njegova moć da ljubi ne penje se do neba.« Poput velikog trubadura Bernarda Ventadoura mogao bi reći:

»U srcu imam toliko ljubavi,
veselja i radosti
da mi se led čini cvijetom,
a snijeg zelenilom.«

»Pače«, veli još Rajmund Lulle: »prijatelj bježi od najmanjih patnji ljubavi da može počinuti u najvećim.«

»Božanska ljubav ne može podnijeti nikakvu mješavinu« (Sv. Margareta Marija)

Možda je mladi bogati mladić predosjećao što će ljubezno Srce Isusovo od njega tražiti. I zbilja, tko god stavi mali prst u zupčanik božanske ljubavi, ako se tako može reći, mora ući u nj čitav. Jer, nezamisliva je mlaka ljubav prema esencijalnoj dobroti. »Na krilima mlake ljubavi leti grešnik u pakao« (R. Lulle). Onaj koji ide za Isusom ne okrećući se natrag, zaputio se čitav i zauvijek, usprkos svojim slaboćama. Srce mu je tamo gdje je stavio svoje blago: njegov se život sastoji u tome da misli na njega, da ga časti, da mu služi i da ga ljubi. Poznaje maljušnost svoga srca. Ipak ljubi Ljubav, da ona bude ljubljena, jer je toga dostojna. Isus je za njega Srce što napunja sve njegove moći, sve njegove sposobnosti. Isusova nježna ljubav nikad ne prolazi. I tad se predaje bez pridržaja: »U jednostavnosti svoga srca sve sam ti, Gospodine, dao,« ili kako se Pascal izražava na koncu »Tajne Isusove«: »Sve ti dajem, Gospodine!« Ne traži ništa osim da ostane u ljubavi Isusovoj, znajući uostalom dobro da je neće moći ništa rastaviti od njega. Uistinu koliku li je sreću izgubio mladi bogataš zbog svojih velikih dobara! Naprotiv, koliko li bogatstvo nađoše oni koje je Isus ljubio i pozvao u svoju intimnost, a oni prihvatiše sve zahtjeve riječi: »Dođi, slijedi me!«, i sve ostaviše da nađu blago skriveno u njegovoj ljubavi!

DODATAK:

Za svećenike i za sve koji se brinu za sutrašnje svećeništvo

18. Pobožnost Srcu Isusovu izvor svećeništva

Majka Lujza-Margareta Claret de la Touche

U ožujku 1932., na Sveti petak, u prisutnosti ivreskog biskupa izvadili su iz groba lijes na Vischeskom groblju u Italiji. U lijesu je nađen kostur, ali još čitav prekriven kožom redovnice sahranjene prije sedamnaest godina. Naredne godine ustanovljeno je crkveno sudište sa zadaćom da poduzme informativni dijecezanski proces službenice Božje Lujze-Margarete Claret de la Touche. Prethodne godine dopremljeni su njezini smrtni ostaci iz groblja u njezin samostan.

Evo svjedokinje pobožnosti Srcu Isusovu u našem vremenu ili barem u vremenu veoma bliskom našem. Rodila se, naime, 1868., pet godina prije sv. Male Terezije. Umrla je 1915. Prema tome je suvremenica karmelićanke iz Lisieuxa, Marije Goretti, sv. Pija X. i o. de Foucaulda.

Francuskinja je, rođena u Saint-Germain-en--Laye, a umrla u progonstvu u Italiji, kamo se njezin samostan sklonio zbog zakona koji izagnaše iz Francuske redovnike i redovnice. Pripadala je redu od Pohoda, stupila 1890. u samostan u Romansu. Budući da je pri koncu svoga života osnovala prema savjetima iz Rima red »Od Pohoda Srca Isusova«, drugi samostani od Pohoda počeli je smatrati buntovnicom i vizionarkom. Sasvim uravnotežena, ljubiteljica života, u mladosti zanesena

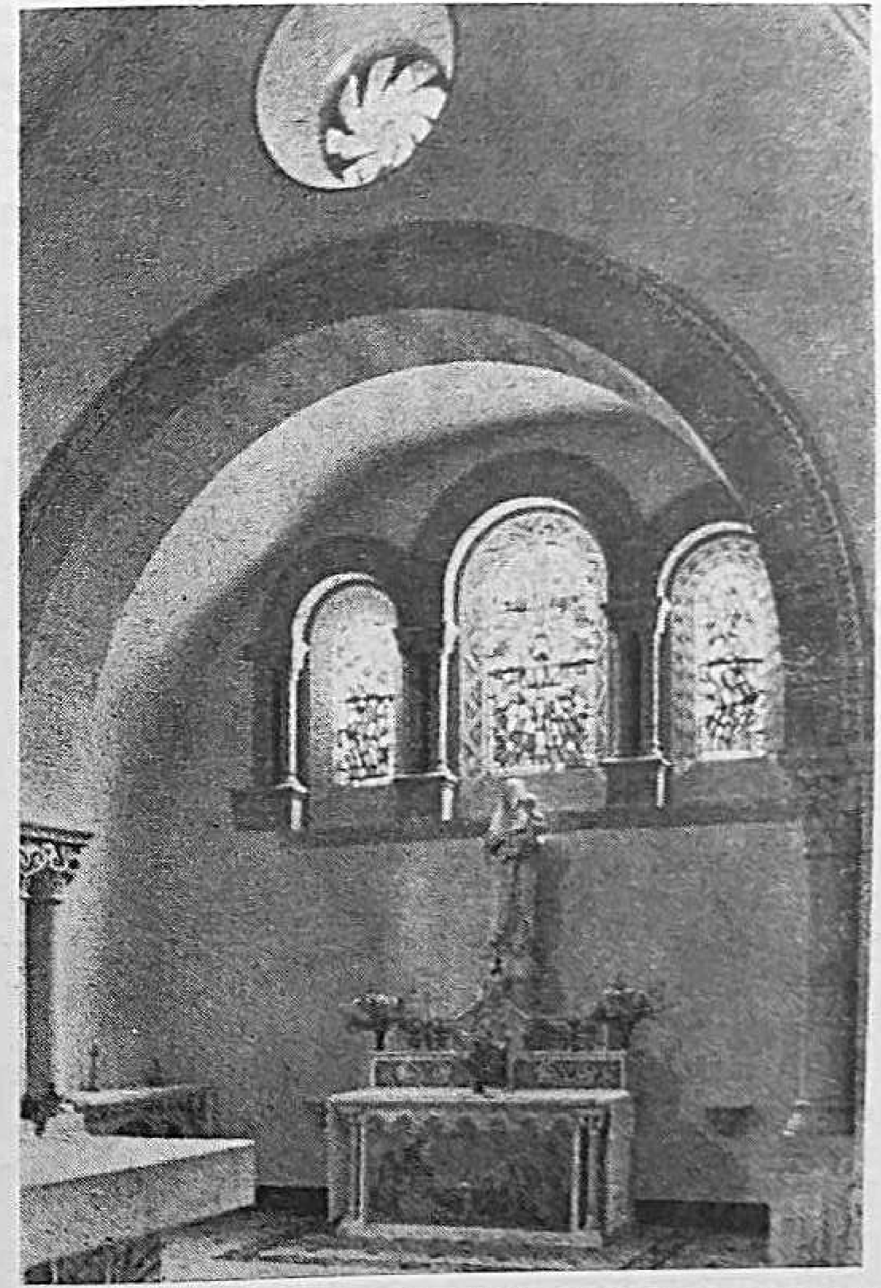

KAPELA BL. DJEVICE MARIJE U PARAY-LE-MONIALU

za eleganciju, ludovala je za plesom i komedijama, poduzimala izlete u gore u muškom odijelu na veliku sablazan svoga župnika, veoma malo pobožna u djetinjstvu i slabo naklona nadnaravnim stvarima, postat će malo po malo vatrena duša, velika mističarka, potpuno orijentirana prema Srcu Isusovu.

Otkriće neizmjerne ljubavi

Bog je divno pretječe svojom milošću. Panajprije za prve sv. Pričesti, a onda malo poslije toga osjeti sama od sebe, bez savjetovanja, želju da položi zavjet vječnog djevičanstva. Međutim, kasnije u 21. godini života zavoli nekog mladog časnika i počne praviti osnove za budućnost. Misleći tada na svoj zavjet, osjeća strašnu borbu u svojoj nutrini. Bog riješi problem tako da se brak s časnikom pokaza, njegovom krivnjom, nemogućim. Ona tako obnovi svoju obvezu prema Gospodinu, i više neće odustati. Usprkos zaprekama svoje obitelji stupi s 22 godine života u Red od Pohoda pošavši prije toga na hodočašće u Paray-le-Monial. Jedne večeri dala se na razmatranje u kapeli ukazanja i evo što nam o tom govori:

»Ako se vratim unatrag do stvaranja, što vidim drugo nego ljubav svoga Boga? Od tog dana do božanskog Utjelovljenja Isusova koliko li dokaza ljubavi Božje prema ljudima? Za ljudskog života Isusova cvjeta ljubav na svakom koraku. Tijekom 33 godine život Spasiteljev nije drugo nego neprekidan čin ljubavi. Na Kalvariji preminu svojevoljno iz ljubavi. Zapovijed koju daje ljudima, zapovijed je ljubavi. Kruh kojim ih hrani, također je ljubav, jer njegovo tijelo nije drugo nego dokaz ljubavi.«

Od sada će neizmjerna ljubav Božja upravljati njezinim životom. Svoj postulat započe 17. siječnja 1891. Iz svog života odstrani svaku polovičnost, nije se osjećala rođena za polutanstvo. Iste godine 7. listopada oblači redovničko ruho. Doskora s napastima i tjeskobama počinju za nju pasivna čišćenja. Na blagdan sv. Margarete-Marije 17. listopada 1892. položi zavjete. Gospodin joj često govori u nutrini. Više puta pokazuje joj u dubini duše svoj sveti bok i svoje Srce. Tako 29. lipnja 1894. na duhovni poticaj stavi usne na ranu boka Gospodinova. Drugi put, poslije pričesti, pokaza joj Isus s neizrecivom nježnošću svoje Srce rekavši pri tom: »Ako si slaba, ovo će ti biti boravište. Vjeruj mojoj ljubavi!« Godine 1896. nakon bolnih fizičkih i duhovnih kušnji poslan joj je o. Charrier. »Pođi«, reče joj Isus, »i otkrij mu svoje srce!« Žestoko se tome opirala, ali se preporuči o. Colombièreu, zatim posluša. O. Charrier bit će dugo njezin duhovni vođa. Isti godine 2. srpnja reče joj Isus: »Dođi na moje Srce!« Na što će ona: »Zar to neće biti za me utjeha odviše ljudska?« — »Ne želim da počivaš na mom ljudskom Srcu, već na Srcu moga Božanstva.« — »Ali Božanstvo nema tijela. Što je to Srce Božanstva?« — »To je Duh ljubavi, Duh Sveti.« I opet oćuti neizreciv mir koji je od Duha Svetoga ulazio u njezinu dušu.

Intimno sjedinjena s Isusom 12. travnja 1900. poslije sv. Pričesti vidi u njegovu Presvetom Srcu

božanske osnove: »Hoće da se ljubav raširi«, veli nam ona, »da zapali svijet i da ga obnovi... Treba propovijedati Ljubav i Milosrđe svim stvorenjima, jer Srce Božje osjeća neizmjernu želju da prašta. Čim opazi malo ljubavi koja želi da odgovori njegovoj, prašta.« Isus joj 28. listopada otkri ranu ljubavi svoga boka, ona na nju stavi svoje usne i veli: »Vidjela sam velikog, neizmjernog Boga silno visoko, a silno nisko bijedno grešno stvorenje, atom, ništavilo. A Ljubav, neizmjerna Ljubav ispunjavala je bezdan zbližujući udaljenosti u Isusu.«

U Srcu Isusovu će se, dakle, sjediniti s neizmjernom ljubavlju koja joj se tako objavljuje:

»U ovom sam Presvetom Srcu, Bože moj, otkrila staze prikladne svojoj slabosti da se uspnem do tebe. Kroz otvorenu ranu boka Isusova unišla sam u njegovo Srce i pregledavajući njegove otajstvene stanove, neosjetljivo sam se dizala kao po stepenicama do sjajnih i vedrih visina na kojima se sja tvoje Božanstvo.«

Treba primijetiti da sestra Lujza-Margareta nije nikad čitala životopisa sv. Margarete-Marije. Uostalom, njezina se pobožnost Srcu Isusovu približuje mnogo više Berulle-ovoj i Eudes-ovoj, (premda ne pozna ni Berulle-a ni Eudes-a) nego pobožnosti iz Paraya. Naprotiv, duhovni su njezini učitelji bili sv. Pavao, sv. Ivan i sv. Franjo Saleski.

Pokazati svećenicima Srce Isusovo

Godina 1902. od velikog je značenja za Lujzu. Bog ju je uzdigao visoko u kontemplaciji i sad je upravlja plodnoj duhovnoj aktivnosti. Uoči svetkovine Srca Isusova 5. lipnja, Gospodin traži od nje da se prikaže za žrtvu za svećenike. Ovako joj progovara 7. lipnja: »Srce moga svećenika mora biti žarki plamen koji grije i čisti. Kad bi moj svećenik samo znao koliko je blago ljubavi pohranjeno za njega u mom Srcu! Neka pristupi mome Srcu, neka iz njega crpe, neka se napuni ljubavlju tako da mu se ona prelijeva i neka je širi po svijetu! Margareta-Marija pokazala je moje Srce svijetu, ti ga pokaži mojim svećenicima! Sve ih privuci mome Srcu!«

Tri dana kasnije pita s. Lujza: »Dragi Spasitelju, svećenici su vidjeli tvoje Srce kad ga je moja blažena sestra pokazala svijetu. Zar to nije dosta?« Isus odgovara: »Želim im ga iznova objaviti.« Narednih dana pokazuje joj Isus posebnu skupinu svećenika oko svoga Srca. Isus neće da njegovi svećenici budu jednostavni klanjaoci njegovu Srcu, nego da stvore vojsku koja će se boriti za trijumf njegove Ljubavi. Tokom godina koje će slijediti Isus će je poučavati o svom Srcu i o svećeništvu.

O. Charrier primat će povjerenja svoje duhovne kćeri držeći je strogo u poniznosti, dok se sam osjećao nedostojnim da je vodi. Zato će dugo oklijevati da se izrazi o njezinim putovima, a ona čita u njegovoj duši i prosvjetljuje ju.

Međutim 1906. morade zajednica ostaviti Romans te kao prognanica poći u Italiju i to najprije u Revigliasco-Torinese, zatim u Mazze i napokon u Parellu.

»Svećenički savez«

Godine 1907. s 39 godina života postaje s. Lujza-Margareta poglavaricom zajednice u izgonu. Živjet će još osam godina, sve pune kušnji. Mudro i odlučno suprotstavljat će se teškoćama za boravka sestara u tuđini. Prognani samostan iz Francuske morat će premjestiti iz turinske dijeceze u ivresku, gdje je barem našla biskupa koji je bio sama susretljivost. Bio je to Msgr Filipello koji jednog dana izrazi želju da se zajednica moli naročito za svećenike. Ni ne znajući prihvatio je plan što ga je Gospodin povjerio majci Lujzi. Ona spomenu biskupu o nekoliko napisanih stranica u tu svrhu. Biskup zatraži da ih pročita i potače poglavaricu da ih dade tiskati. Te će stranice biti knjiga *Srce Isusovo i svećeništvo,* koja je izašla u svibnju 1910. Zatim je biskup zatražio od poglavarice da sastavi pravila za svećeničko djelo što ga je Isus tražio, pa ga kasnije predloži Papi. P. Charrier bio je neugodno dirnut zbog velike pažnje što ju je biskup iskazivao majci Lujzi i pouzdanja što ga je ona davala biskupu. Redovnica će rastumačiti isusovcu da joj je tako držanje naloženo od Gospodina i po volji njegovoj.

Majka Lujza izabrana je 1910. ponovno za poglavaricu. Godine 1912. morade svoj samostan preseliti iz Mazze u Parellu. Od tada se povjeravala Mgr Filipellu. Godine 1913. prestala joj je služba. Nova poglavarica počela je prema njoj tvrdo postupati. Oduzela joj je iz ruku novicijat i druge službe tako da je majka Lujza zaželjela otići iz Parella. Bili su to za nju veoma bolni časovi. »Ne molim Isusa za drugo«, piše, »nego da mi dade snage i potrebne strpljivosti da mogu snositi teret tolikih boli, a da ne smalakšem i da ne uvrijedim njegovo Presveto Srce.« Napokon, na biskupov savjet pođe »na neodređeno vrijeme« u samostan od Pohoda u Rimu. Međutim je nova poglavarica u Parelli htjela da s. Lujza ostane ovisna o njoj, dok je ona bila dužna slušati biskupa i poglavarstvo samostana u kojem je boravila. Majka Lujza upita tada prelate za savjet u pogledu ustanovljenja Svećeničkog saveza. Uime toga zatraženo je otvaranje novog samostana od Pohoda u ivreaskoj dijecezi, i to tim više što je Msgr Filipello bio s time potpuno sporazuman. Osnivanje samostana odobreno je u Rimu i povjereno ivreaskom biskupu.

Samostan u Parelli kao i u Annecy-u smatrali su da je majka Lujza radila protiv poslušnosti. Međutim je ivreaski biskup našao jednu kuću u Vische-u, u kojoj se nastani majka Lujza sa svojom pratilicom s. Margaretom Raynaud i sa sestrom Margaretom-Agnezom, koja je stigla iz Parella. Tako započe ono što će se od 1918. nazivati Betanija Srca Isusova, kamo počeše stizati postulantice. Međutim je utemeljiteljica bila stalno bolesna. Zahvatila ju je vodena bolest. U petak 14. svibnja 1915., u tri sata poslije podne predade svoju dušu Bogu.

Spisi majke Lujze-Margarete

Kakva je bila ta mistična duša koju je sasma osvojila neizmjerna Ljubav i kojoj se objavila? Možemo je upoznati po njezinim intimnim bilje-

škama, objavljenim u dva sveska 1924. pod naslovom *»Au service de Jésus Prêtre«* — *»U službi Isusa Svećenika«*. Možemo također upoznati njezine misli o Presvetom Srcu u dvjema knjigama što ih je napisala.

Na temelju nadnaravnih prosvjetljenja 1902. majka Lujza-Margareta zamislila je stranice sadržane u *»Le Sacré Coeur et le Sacerdoce«* — *»Presveto Srce i svećeništvo.«* Počela je tako bilježiti misli što ih je dobivala u molitvi o svećeničkim vrlinama Srca Isusova. Zadnja su poglavlja napisana 1909. Autorica je bila intimno uvjerena da joj je tu knjigu nadahnuo Gospodin za vrijeme molitve. Knjiga je objavljena 1910., a imala je tri cilja: objaviti najprije sve izljeve nježne ljubavi Srca Isusova prema njegovim svećenicima; zatim kako svećenici mogu odgovoriti toj ljubavi Isusovoj; napokon iznijeti ideju okupljanja svećenika čitavog svijeta oko biskupa i Pape stvarajući tako lanac ljubavi i njime obuhvatiti čitav svijet.

Kasnije napisa u istom duhu *»Le livre de l'Amour infini«* — *»Knjiga o neizmjernoj Ljubavi.«* Nije je mogla dovršiti, pa je izdana istom 1928. godine.

Bog — neizmjerna ljubav

Koje su linije vodilje tih knjiga?* Ovdje ćemo navoditi naročito majku Lujzu-Margaretu.

Ponajprije nalazimo na početku svega neizmjernu Ljubav.

* *A. I. = Le livre de l'Amour Infini.*
S. C. = Le Sacré Coeur et le Sacerdoce.
Obje knjige majke Lujze prevedene su na hrvatski.

»Bog je Ljubav. Ova je Ljubav njegova bit te sačinjava jedinstvo naravi i Trojstva njezinih osoba« (A. I. 95).

»Neizmjerna je ljubav bit Božja, supstancija njegova Bića. Naziva se neizmjernom Ljubavlju, budući da je osobna Ljubav, jer je Ljubav sve ono što čini i jer čini sve po ljubavi i u Ljubavi« (A. I. 84,85).

»Neizmjerna ljubav tumači tajne naše vjere. To nije samo Ljubav Božja prema stvorovima, nego je to sam Bog ... Bog je Ljubav« (A. I. 63).

»Ljubav mora biti jedna jedina, ali nije sama. Prijeko joj je potrebno sjedinjenje, saopćavanje, izmjena. Potrebno je da dariva, da se dariva i da prima. To je pokret. Ljubavi je potrebno ljubiti. Ljubav ljubi samu sebe, i radi same činjenice preobilja svoga života i svoje neusporedive plodovitosti bila su Trojica u Jednome i Jedan u Trojici. To je kao neprekidno kolanje koje polazi od Oca do Sina i Duha Svetoga. Ovaj se pokret Ljubavi očituje također izvana, teži za stvaranjem« (A. I. passim).

»Ljubavi je potreban uzvrat. U samom krilu Božanstva služe se tako savršenim uzvratom Otac, Sin i Duh Sveti da se ljube istom ljubavlju, koja je njihovo Biće i njihova bit. Isto tako želi Ljubav naći izvan same sebe uzajamnost« (A. I. 130).

»Ljubav želi biti ljubljena i, ako je žarka, nužno je ljubomorna.«

»Neizmjerna ljubav polazi i vraća se u neprestanoj plimi i oseki od Boga do stvorenja i od stvorenja do Boga« (S. C. 255).

»Ljubav se ne tumači! Želimo je i hoćemo je, osjećamo je, uživamo u njoj, opijeni smo njom, od ljubavi umiremo, od nje živimo, Ljubav ne shvaćamo« (S. C. 236).

Srce Isusovo

Ali gdje ćemo se susresti s neizmjernom Ljubavlju? U Srcu Isusovu.

»Biće-Ljubav saželo je na neki način Božansku Ljubav i učinilo je vidljivom u Srcu utjelovljene Riječi. Stvorena bića mogla su u tom stvorenom, ali klanjanja dostojnom i božanskom Srcu vidjeti širinu, duljinu, visinu i dubinu neizmjerne Ljubavi« (S. C. 233).

»Srce Isusovo, kopljem otvoreno na križu, vrata su na koja možemo unići u spoznaju neizmjerne Ljubavi. Po Srcu Isusovu, dobro proučenu i shvaćenu možemo dospjeti do shvaćanja vječne i neizmjerne ljubavi Božje, koja je sam Bog, i koju čovječanstvo premalo poznaje« (A. I. 61).

»Presveto Srce to je Isus u svoj svojoj cjelovitosti, Bog i čovjek, utjelovljena Riječ. Nije to samo njegovo tjelesno srce koje kuca u grudima, ono krotko i ponizno srce kojemu se klanjamo kao simbolu ili organu njegove neusporedive Ljubavi, nego je to čitavo njegovo božansko biće: njegovo božanstvo, njegova duša, njegovo tijelo, svaki od njegovih svetih udova, sve njegove misli, njegovi čini, njegove božanske riječi... Bog u svoj svojoj cjelini tumači se riječju Ljubav, jer ljubav tumači sve, pa bilo kako nerastumačivo. Isus je rastumačio

imenom: Presveto Srce. Presveto Srce je utjelovljena božanska Ljubav, neizmjerna Ljubav počovječena« (S. C. 248).

Majka Lujza-Margareta opisuje ovako neke aspekte Srca Isusova:

»Srcem Isusovim, božanskim Svećenikom vladala su za čitava njegova života tri osjećaja: žarka žeđa za slavom njegova Oca; žarka želja za spasenjem duša njegove braće; neodoljiva i trajna potreba žrtve i prikazanja« (S. C. 265).

»Jaka i neprestana želja vladala je u Isusu da se sjedini s dušama« (S. C. 165).

»Iz njegova Srca, svete posude u kojoj je zatvorena neizmjerna Ljubav, šire se svijetom bujice božanskih utjeha« (S. C. 58).

»Sklonost je Isusova bila milosrđe. Nadnaravni pokret, naravan njegovu Srcu, sastojao se uvijek u praštanju i odrešivanju« (S. C. 30).

»Isus je dao svoje Srce Svetoj Crkvi pružajući joj vjernu, žarku, jedinstvenu, vječnu Ljubav, Ljubav Zaručnika« (S. C. 159).

Pobožnost prema Srcu Isusovu

Moramo, dakle, gajiti pobožnost prema Srcu Isusovu koju majka Lujza-Margareta ovako karakterizira:

»Da pobožnost prema Srcu Isusovu bude djelotvorna, ne smije biti maglovita, kao što se često događa, ne smije biti površna, ne smije ići za osjećajnošću držeći se samo vanjštine. Premda se možemo posve pravo, a i trebamo se klanjati ovom

ljudskom srcu, pravom svetohraništu božanske ljubavi i posve pravom Božjem Srcu zbog hipostatičkog sjedinjenja, ipak se ne smijemo tu zaustavljati, nego moramo kroz otvor toga Srca zaći u najdublje tajne neizmjerne Ljubavi« (A. I. 166—7).

Ova pobožnost mora biti bitno euharistijska:

»Ako smo pobožni prema Presvetom Srcu, potražit ćemo ga da mu se poklonimo, da ga ljubimo, da mu prikažemo svoje naknade i svoje hvale. A gdje da ga tražimo, ako ne u Euharistiji?« (A. I. 154).

»Da dopremo do Presvetog Srca, da ga dohvatimo, da uspostavimo dodir s njime, što da činimo? . . . Ići ćemo k Euharistiji. Pobožnost prema božanskom Srcu nepogrešivo vodi k Euharistiji . . . pobožnost prema Euharistiji nužno otkriva dušama tajne neizmjerne Ljubavi, kojoj je Srce Isusovo organ i simbol« (S. C. 240).

Uloga svećenika

Ali po kome ćemo upoznati Srce Isusovo i po njemu neizmjernu Ljubav? Po svećeniku:

»Svećenikova je zadaća da objavi neizmjernu Ljubav« (A. I. 68).

»Utjehe što ih svećenik širi, moraju biti utjehe samog Srca Isusova, Srca neizmjerno sućutna, ali također savršeno jaka i nadnaravna« (S. C. 72—3).

»Dužnost je svećenikova da pokaže evanđeoske istine onakve kakve su, osvijetljene božanskim svjetlom blagosti i milosrđa Srca Isusova« (S. C. 20).

Slijede divna promatranja o božanskoj volji da ustanovi svećeništvo:

»Neizmjerna Ljubav, koja se izlila iz Bića Božjega, stvorila je čovjeka. Ta ista Ljubav razlijevajući se iz Srca Isusova stvorila je svećenika« (S. C. 8).

»Bog je Isusov, Isus je svećenikov, svećenik je određen za duše« (S. C. 249).

»Presveto Srce želi se na osobit način objaviti svojim svećenicima koje je pozvalo da opet zapale, potaknu na zemlji oganj Ljubavi . . . Time što je Isus pokazao svoje Srce svijetu, htio je svijet ugrijati, osvijetliti, spasiti. Time što ga je najintimnije otkrio svećenicima, htio ih je potaknuti da svoje srce upriliče njegovom božanskom Srcu, da se sve više i više poistovjetuju s njime. Naročito mu je stalo do toga da im objavi neusporedivu ljubav i po tome da rasplamti u njima još žarču ljubav prema sebi, ljubav djelotvornije radinosti, ljubav što plemenitiju i nježniju za spasenje svoje braće« (S. C. 72).

»Predao je svoje Srce svome svećenstvu.« (S. C. 210)

Svećenici po Srcu Isusovu

Odatle potreba da se svećenici suobliče sa Srcem Isusovim:

»U dodiru sa Srcem Isusovim shvatit će svećenici tajnu Ljubavi te će svoje vlastito srce zapaliti« (A. I. 70).

»Proučavajući Srce svoga božanskog Uzora, usvajajući njegove kreposti, doći će svećenik Isusov do preobraženja vlastitog srca. Stoga neka ide tom božanskom Srcu, neka uđe u nj razmatranjem punim ljubavi, naročito neka pusti da ga prožmu životni utjecaji koji iz njega izlaze! Neka po sjedinjenju postane isto srce s Isusovim Srcem!« (S. C. 100)

»Ako je svećenikovo srce suobličnio Srcu Isusovu, neće više raditi on, slabo i ograničeno biće, nego će raditi Isus, božanski Svećenik« (S. C. 99).

»Kao što čovjek ne može naći svoga pravog života ni savršenost svoga bića, osim ako se povrati Bogu, svome vječnom početku, tako ni svećenik ne može imati puninu svoga života i savršenost svoga svećeničkog bića, osim ako pođe Srcu Isusovu« (S.C. 8).

»Ako svećenikovo srce ne dođe po molitvi do povezanosti s Božjim Srcem, ostaje prazno i sučelice svojih velikih dužnosti, gleda se samo sa svojom slabоćom i sa svojom nedostatnošću« (S. C. 194).

»Po Presvetom Srcu mora svećenik unići u intimnu spoznaju Isusa Krista. To je kao vrata kroz koja mora svećenik proći da bi unišao u nutrinu Isusovu, i nakon što se čitav okupao i prožeo njime, da bi onda postao kao blistavo ogledalo, iz kojeg će se moći odražavati neizmjerna Ljubav« (S. C. 244—245).

Zatim majka Lujza-Margareta upućuje svećenicima ovaj plameni poziv:

»Pođite, dakle, svećenici Isusovi na izvore Spasiteljeve! Pođite i stavite svoje usne na ranu ljubavi, iz koje teče krv vaših kaleža! Pođite ognjištu neizmjerne ljubavi! Ispunite ognjem svoje grudi! Napunite se ljubavlju i širite je svijetom!« (S. C. 169).

Pitanje koje žurno traži odgovor

Na svršetku evo jednostavno jedne činjenice i jednog pitanja.

Činjenica je da pobožnost Srcu Isusovu opada. Isto je tako činjenica da postoji kriza svećeništva popraćena sa sve manje zvanja, što uvelike uznemiruje.

Čini se da pitanje logički proizlazi samo od sebe iz te činjenice: Ne postoji li korelacija ili pače relacija uzroka učinka među dvjema krizama, krize pobožnosti Srcu Isusovu i krize svećeništva?

Eto teškog problema za naše duše i još više za naše molitve. Problem traži hitno rješenje!

Sadržaj

»Gle ovo Srce...« III
Predgovor 1
Uvod 5
I. POSADAŠNJENJE JEDNE POBOŽNOSTI 11
1. Osporavana pobožnost. Duboki razlog krize 13
2. »U znaku moga srca« 35
3. Neosporivi temelji štovanja Srca Isusova 47
4. Za obnovu potrebna čišćenja . . . 67
II. ŠTO NAM DAJE SRCE ISUSOVO . . 79
5. Primjer djetinje ljubavi prema Ocu . 81
6. Herojska ljubav 91
7. Neumorno milosrđe 98
III. ŠTO TRAŽI OD NAS SRCE ISUSOVO 109
8. Žeđa za živim Bogom 111
9. Nasljedovanje blaga i ponizna Srca . 121
10. Žarko pouzdanje 127
11. Posveta 137
12. Sjedinjenje s Isusom po Sakramentu njegove ljubavi 149
13. Naknada 159
14. Požar u svijetu 168
15. Apostolat ljubavi 176
16. Pobožnost u Crkvi 185
17. Dar bez pridržaja 197
DODATAK
Za svećenike i za sve koji se brinu za sutrašnje svećeništvo 205
18. Pobožnost Srcu Isusovu izvor svećeništva 206
Sadržaj 222

KATOLIČKA KNJIŽNICA
„Dr. Ivan Merz"
ZAGREB